

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1989-1990

28 MEI 1990

Ontwerp van wet tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten

MEMORIE VAN TOELICHTING

Het is van essentieel belang het ontwerp van wet dat u door de Regering ter goedkeuring wordt voorgelegd, te beschouwen in het licht van een beginsel dat als fundamenteel moet worden aangemerkt, te weten de scheiding der machten. Artikel 25 van de Grondwet geeft de wetgever, als orgaan van het soevereine volk, de macht om het maatschappelijk bestel te ordenen door middel van algemene en abstracte gedragsregels.

Die opdracht van maatschappelijke regelgeving is onderhevig aan de wet van het succes: de rechtsregel moet doeltreffend zijn, zoniet faalt het hele opzet.

De beginselen ontstaan uit de Franse revolutie hadden tot doel de voor het algemeen belang meest gunstige orde ingang te doen vinden door middel van een stelsel van gecodificeerd recht. In die optiek bestond de taak van de rechter in een syllogistische toepassing van het recht op de feiten. Het is evident dat in dat geval de rechtspraak niet langer als rechtsbron kan worden beschouwd; er doet zich evenwel vrij snel een ander verschijnsel voor, te weten de nutteloosheid van de regels van positief recht.

Aangezien de doeltreffendheid van de norm moet worden gewaarborgd om in het tijdelijke het algemeen belang te vrijwaren, moet de magistraat nood-

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1989-1990

28 MAI 1990

Projet de loi modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats

EXPOSE DES MOTIFS

Au titre de prémices, il est essentiel de subordonner le projet qui vous est soumis par le Gouvernement à un principe considéré comme étant essentiel: la séparation des pouvoirs. L'article 25 de la Constitution donne à l'organe de la souveraineté populaire, le législateur, le pouvoir de réaliser la mise en ordre de la société par la voie de règles générales et abstraites de conduite.

Cette fonction de régulation sociale est soumise à la loi du succès. La règle juridique est tenue d'atteindre son objectif, faute de quoi elle manque à sa mission.

Les principes nés de la révolution française devaient chercher à promouvoir l'ordre le plus favorable au bien commun par un système de droit codifié. Dans ce contexte, la fonction du juge consistait dans une application syllogistique de la loi au fait. Il est évident qu'ainsi la jurisprudence n'est plus source de droit, mais un phénomène ne tarde pas à apparaître: celui de l'inanité des règles de droit positif.

En effet, s'agissant d'assurer la réussite de la norme pour sauvegarder le bien commun temporel, le magistrat est nécessairement tenu de faire œuvre de juris-

zakelijkerwijze recht spreken ten einde aldus de incoherenties van geschreven rechtsnorm te verminderen en die norm, door beperkingen, aanpassing en verfijning op efficiënte wijze toe te passen.

Het hedendaagse positief recht veronderstelt in al zijn aspecten voor de magistratuur enige vrijheid in de keuze van de middelen die nodig zijn om de maatschappelijke ordening, nagestreefd door de wet, te waarborgen.

De belangstelling voor de opleiding en de werving van de magistratuur staat dus ten dienste van het gerecht en de vrijheid.

Dit ontwerp is gesteund op een weloverwogen en bewuste keuze om uit onze rechterlijke tradities de grondslag te puren voor de toekomstige praktijk.

Nadenken over de toekomst van de magistratuur moet met de grootste omzichtigheid gebeuren.

« Certes la justice de nos jours n'est pas parfaite, et celle de l'avenir ne le sera pas non plus parce que toute chose humaine est nécessairement imparfaite » (E. le Roy, 1901).

In de rechtsleer wordt algemeen de vrees geuit dat in ons land de werving en de opleiding van magistraten onvoldoende georganiseerd zijn. Het is dus logisch dat de Raad van Europa erop wees dat de efficiënte werking en de kwaliteit van de rechterlijke instellingen rechtstreeks verband houden met de opleiding, en bijgevolg met de werving van de magistraten.

Op grond van deze fundamentele redenen wordt dit ontwerp voorgelegd.

ALGEMENE UITEENZETTING

Inleiding

De Regering heeft de bedoeling om de positieve kenmerken van de vigerende regeling te behouden. De vereiste van onafhankelijkheid van de magistratuur is een voorwaarde. Daaraan wordt in het ontwerp helemaal geen afbreuk gedaan, meer nog, er wordt nog sterker de nadruk op gelegd.

Er wordt evenmin afbreuk gedaan aan de verhoudingen tussen de machten die van de natie uitgaan. Het ontwerp heeft tot doel met inachtneming van de artikelen 99 en 101 van de Grondwet, magistraten te werven op grond van objectieve benoemingscriteria. De Regering heeft het bovendien nodig geoordeeld de basisopleiding en de voortgezette opleiding van de magistraten te bevorderen.

Bij de uitwerking van het ontwerp is de allereerste zorg geweest de Koning in te lichten omtrent de verdiensten van de kandidaten voor een benoeming. Wil

prudence en réduisant les incohérences de la norme de droit écrite en cherchant à l'appliquer efficacement par un travail de limitation, d'adaptation et de finesse.

Dans tous ses aspects, le droit positif contemporain suppose pour le magistrat quelque liberté dans les moyens utiles à assurer la discipline sociale souhaitée par la loi.

L'intérêt porté à la formation et au recrutement de la magistrature sert donc la justice et la liberté.

Plutôt que de vaines prospectives, ce projet repose sur le choix délibéré de dégager de nos traditions judiciaires, les ferments des pratiques futures.

Raisonner l'avenir de la magistrature a toujours requis d'emblée la plus grande circonspection.

« Certes la justice de nos jours n'est pas parfaite, et celle de l'avenir ne le sera pas non plus parce que toute chose humaine est nécessairement imparfaite » (E. le Roy, 1901).

Une doctrine unanime s'inquiète des modalités insuffisantes qui caractérisent encore notre Etat en ce qui concerne le recrutement et la formation des magistrats. C'est fort logiquement que le Conseil de l'Europe rappela que l'efficacité et la qualité de l'institution judiciaire posent la question de la formation des magistrats, celle-ci étant liée à leur mode de recrutement.

Telles sont les raisons fondamentales pour lesquelles le présent projet est présenté.

EXPOSE GENERAL

Préliminaire

Le Gouvernement entend conserver au régime en vigueur ses caractéristiques positives. L'exigence d'indépendance du magistrat est un préalable auquel non seulement ne déroge absolument pas le projet, mais qu'il veut au contraire renforcer.

Le projet ne porte aucune atteinte aux rapports entre les pouvoirs qui émanent de la Nation. Il vise à organiser un recrutement des magistrats sur des bases objectives de nomination, dans le respect des articles 99 et 101 de la Constitution. Le Gouvernement a estimé en outre devoir promouvoir la formation initiale et la formation permanente des magistrats.

Lors de l'élaboration du projet, l'un des premiers soucis fut d'aviser le Roi des mérites des candidats à une nomination. Il faut en effet privilégier les qualités

er sprake zijn van een pluralistische magistratuur die grote terughoudendheid behoort in acht te nemen, dan moet voorrang worden verleend aan morele kwaliteiten, werkkraft en intellectuele aanleg.

De Regering kan alleen maar akte nemen van de welhaast gangbare opvatting volgens welke België, al dan niet terecht, wordt beschouwd als een Staat waarin bij de benoeming van magistraten in de eerste plaats politieke overwegingen gelden. De Regering wil het diepe wantrouwen wegnemen, dat daaruit kan ontstaan. Overeenkomstig de conclusies van de werkgroep in 1974 ingesteld door Minister van Justitie J. Vanderpoorten en voorgezeten door toenmalig advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, E. Krings, « is de fundamentele vereiste dat onder alle omstandigheden bij de keuze moet doorwegen de waarde van de kandidaat, zowel op menselijk en zedelijk gebied, d.w.z. zijn karakteriële eigenschappen, als op gebied van zijn intellectuele aanleg, bekwaamheid en arbeidsvermogen (...).

De Minister moet aangaande de bekwaamheid en kwaliteiten van de kandidaat een maximum aan inlichtingen inwinnen, zodat de politieke keuze pas daarna kan plaatsvinden tussen kandidaten van nagenoeg gelijke waarde ».

Overzicht van de voorstellen van wet

Verskillende voorstellen van wet werden ingediend en daaruit blijkt de grote omvang van de werkzaamheden die het Parlement in dat verband heeft verricht.

Volksvertegenwoordiger Piron opteerde voor het systeem van een beroepsexamen dat aan de werving voorafgaat (Voorstel nr. 734/1 bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers ingediend op 12 december 1973, zitting 1973-1974).

Op 19 december 1974 diende mevrouw Ryckmans-Corin, volksvertegenwoordiger, het voorstel van wet nr. 378/1 in met de bedoeling de kwaliteit van de werving voor de magistratuur in de hand te werken en het advies van de korpsoversten in te voeren als benoemingsvoorwaarde.

Met een voorstel d.d. 9 juli 1980 wou senator Poulet de werving van de magistraten verbeteren — en depolitiseren — door de instelling van een Hoge Raad voor de magistratuur verwijzend naar het Franse en het Italiaanse voorbeeld (voorstel nr. 485/1 bij de Senaat ingediend op 9 juli 1980, zitting 1979-1980). Die Raad moest samengesteld zijn uit magistraten die worden benoemd bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit enerzijds en uit vertegenwoordigers van verschillende orden of beroepscategorieën anderzijds. De Hoge Raad zou bevoegd zijn voor de organisatie van de stage alsmede voor de voortgezette opleiding van de magistraten en zou betrokken worden bij de benoemingsprocedure.

morales, le sens du travail et les aptitudes intellectuelles, dans le cadre d'une magistrature pluraliste ou soucieuse de son devoir de réserve.

Le Gouvernement ne peut que remarquer qu'il est devenu très habituel d'observer, à tort ou à raison, que la Belgique est un Etat où la procédure de nomination des magistrats repose prioritairement sur des considérations politiques. Il peut en résulter une grave suspicion à laquelle le Gouvernement entend mettre un terme. Conformément aux conclusions du groupe de travail institué en 1974 par le Ministre de la Justice, M. Vanderpoorten, et présidé par M. Krings, alors avocat général à la Cour de Cassation, « la condition primordiale qui, en toutes circonstances, doit guider le choix est la qualité du candidat, tant sur le plan humain et moral, c'est-à-dire les qualités de caractère, que sur le plan des capacités intellectuelles et des facultés de travail (...).

Le Ministre doit s'entourer d'un maximum d'information au sujet des capacités et des qualités du candidat et le choix politique ne peut se faire qu'ultérieurement entre candidats de valeur approximativement égale ».

Synthèse des propositions de loi

Diverses propositions de loi furent déposées rendant compte d'un important travail parlementaire.

Le député Piron entendait favoriser la technique d'un examen professionnel préalable au recrutement (proposition n° 734/1, déposée à la Chambre des Représentants le 12 décembre 1973, session 1973-1974).

Le 19 décembre 1974, Mme le député Ryckmans-Corin déposait à la Chambre des Représentants une proposition de loi n° 378/1 visant à accroître la qualité de recrutement de la magistrature en faisant de l'avis des chefs de corps une condition de nomination.

Le 9 juillet 1980, le sénateur Poulet cherchait à améliorer — et à depolitiser — le recrutement des magistrats en instituant un Conseil supérieur de la Magistrature par référence aux institutions française et italienne (proposition n° 485/1, déposée au Sénat le 9 juillet 1980, session 1979-1980). Ce Conseil devait être composé de magistrats nommés par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres et des représentants de divers ordres ou catégories professionnelles. Sa compétence se résumait à l'organisation du stage et au recyclage des magistrats ainsi qu'à une collaboration dans la procédure de nomination.

Er dient ook aandacht te worden geschonken aan het voorstel ingediend op 29 oktober 1986 door de heren Cerexhe en Weckx (voorstel nr. 385 — Senaat — Zitting 1986-1987). Voornoemd voorstel is opnieuw ingediend op 31 maart 1988 (voorstel nr. 229 — Senaat — Buitengewone zitting 1988). Het voorstel betreft de oprichting van een Nationaal Centrum voor de Magistratuur, dat met verschillende wettelijke taken wordt belast. Het wordt geleid door een Raad die wordt voorgezeten door de Minister van Justitie. Het Centrum zou onder meer tot wettelijke taak hebben advies uit te brengen, ofwel uit eigen beweging, ofwel op verzoek van de Minister van Justitie, over al wat met de organisatie en de werking van het gerecht te maken heeft.

Bovendien zou het Centrum de Minister van Justitie bijstaan in de verschillende fasen van de benoemingsprocedure, door de kandidatenlijst voor de gerechtelijke stage op de stellen enerzijds, en door kandidaten voor te dragen voor de commissies die de Minister bij de benoemingen moeten voorlichten anderzijds. Het Centrum zou tenslotte ook bevoegd zijn voor de voorbereidende opleiding en de bijscholing van de magistraten. Om tot een gerechtelijk ambt te worden toegelaten dient de kandidaat in het bezit te zijn van een bekwaamheidsgetuigschrift.

Het voorstel van wet-Coveliers heeft ook betrekking op de oprichting van een Nationaal Centrum voor de Magistratuur. Het dateert van 24 juni 1986 en is medeondertekend door de heer Gabriëls (Gedr. St. Kamer nr. 984/1, zitting 1986-1987). Het werd op 3 februari 1988, tijdens de buitengewone zitting van 1988, opnieuw ingediend (Kamer nr. 67/1, 1988).

Binnen het bestek van deze uiteenzetting kunnen de bepalingen van dit voorstel van wet in drie punten worden samengevat:

- de oprichting van een Nationaal Centrum voor de Magistratuur. Het voorstel ligt in de lijn van het voorstel van de heren Cerexhe en Weckx, onder het voorbehoud evenwel dat het voorzitterschap niet wordt toevertrouwd aan de Minister van Justitie, maar aan een Nederlandstalige Raad en een Franstalige Raad (artikel 2 van het voorstel);

- de gerechtelijke stage wordt herzien. De toegang tot de stage is onderworpen aan een vergelijkend examen;

- in de benoemingsprocedure moet de Raad advies uitbrengen.

Dit overzicht is beslist niet volledig. Er dient nog te worden gewezen op de voorstellen van de heer Henrion (Senaat, 101, 1985-1986 en 40/1 — Buitengewone zitting 1988). Voornoemde voorstellen hebben twee doelstellingen.

Het gaat om een wijziging van de benoemingsvoorwaarden voor vrederechters en rechters in de politierechtbank enerzijds, voor de leden van de

Il faut encore remarquer la proposition déposée le 29 octobre 1986 par MM. Cerexhe et Weckx (proposition n° 385 — Sénat — Session 1986-1987). Elle a été redéposée le 31 mars 1988 (proposition n° 229 — Sénat — Session extraordinaire 1988). La proposition entend constituer un Centre national de la Magistrature et lui confier plusieurs missions légales. Sa direction serait confiée à un Conseil, présidé par le Ministre de la Justice. Les missions légales de ce Centre comprendraient notamment celles de donner des avis, soit d'initiative, soit à la demande du Ministre de la Justice sur tout ce qui concerne l'organisation et le fonctionnement de la Justice.

En outre, le Centre assisterait le Ministre de la Justice dans les différentes procédures de nomination, d'une part, en établissant la liste des candidats aux stages judiciaires, d'autre part, en proposant le nom des membres des commissions chargées d'éclairer le Ministre au moment des nominations. Le Centre serait enfin compétent en matière de formation préparatoire et complémentaire des magistrats. Nul ne pourrait accéder à une fonction judiciaire s'il n'est titulaire d'un certificat d'aptitude.

La proposition de loi Coveliers est également relative à la création d'un Centre national de la Magistrature. Elle est datée du 24 juin 1986 et fut contresignée par M. Gabriëls (Doc. parlam. Chambre n° 984/1, session 1986-1987). Elle a été redéposée lors de la session extraordinaire de 1988 et est datée du 3 février 1988 (Chambre n° 67/1, 1988).

Les dispositions contenues dans cette proposition peuvent se résumer en trois points pour ce qui concerne cet exposé:

- la création d'un Centre national de la Magistrature. La proposition se situe dans la même ligne que celle retenue par la proposition déposée par MM. Cerexhe et Weckx, sous la réserve que la présidence n'est pas confiée au Ministre de la Justice, mais à un Conseil français et un Conseil néerlandais (article 2 de la proposition);

- le stage judiciaire est revu. Son accès est subordonné à un concours;

- la procédure de nomination est subordonnée à un avis du Conseil.

L'exposé qui précède est loin d'être exhaustif. Il faut encore signaler les propositions Henrion (Sénat, 101, 1985-1986 et 40/1, Session extraordinaire de 1988). Ces propositions ont deux objectifs.

Il s'agit, d'une part, de modifier les conditions de nomination des juges de paix et des juges au tribunal de police et, d'autre part, de modifier celles requises

rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken of de rechtbanken van koophandel, alsmede voor de magistraten van het Openbaar Ministerie bij deze rechtbanken anderzijds. Het is de bedoeling de toegang tot de stage te onderwerpen aan een reële rechtspraktijk. Bovendien moet naar luid van het voorstel verplicht het advies worden ingewonnen van een comité ingesteld in elk gerechtelijk arrondissement.

*
* *

De Regering is van oordeel dat zij aan voornoemde voorstellen tal van elementen kan ontleen, daarbij evenwel rekening houdend met de uitgebrachte kritiek ten aanzien van die wetsvoorstellen; zij heeft echter in de eerste plaats lering getrokken uit het verslag van de werkgroep voorgezeten door de heer Krings.

*
* *

Te wijzigen wetsbepalingen

De Regering is van mening dat de voorwaarden voor de werving en de opleiding van de magistraten moeten worden verbeterd. In de eerste plaats dienen de regels te worden gewijzigd die in het Gerechtelijk Wetboek zijn vastgesteld voor de benoeming van vrederechters, rechters in de politierechtbanken, rechters in de rechtbanken van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbanken en in de rechtbanken van koophandel, alsmede van de magistraten van het openbaar ministerie bij deze rechtbanken.

In dit verband zijn vooral de artikelen 187, 191 en 194 van het Gerechtelijk Wetboek, alsmede artikel 77bis van de wet van 15 juni 1899 houdende Titel II van het Wetboek van militaire straffordering belangrijk.

Daarenboven moeten de voorwaarden worden aangepast voor het uitoefenen van het ambt van voorzitter en ondervoorzitter van de rechtbanken van eerste aanleg, van de arbeidsrechtbanken en van de rechtbanken van koophandel alsmede de voorwaarden voor de uitoefening van het ambt van procureur des Konings, arbeidsauditeur en krijgsauditeur. Ook de voorwaarden betreffende de magistraten van de hoven van beroep, van de arbeidshoven en van het Hof van Cassatie moeten worden aangepast.

De artikelen 180, 189, 207, 208, 209, 215, 254 en 258 van het Gerechtelijk Wetboek zijn dus ook aan wijziging toe.

Een herziening van de gerechtelijke stage impliceert logischerwijze wijzigingen aan de wet van 8 april 1971.

pour les membres des tribunaux de première instance, du travail et du commerce, ainsi que les magistrats du Ministère public près ces tribunaux. L'idée consiste à subordonner l'accès à la formation à une pratique judiciaire réelle. En outre, la proposition impose l'avis d'un comité installé au niveau de l'arrondissement.

*
* *

Le Gouvernement a estimé devoir s'inspirer de plusieurs aspects de ces propositions tout en ayant considéré les critiques auxquelles elles donnèrent lieu et ce en privilégiant les enseignements contenus dans le rapport déposé par la groupe de travail présidée par M. Krings.

*
* *

Les dispositions légales à modifier

Le Gouvernement estime devoir améliorer les conditions de recrutement des magistrats et la formation de ceux-ci, en veillant d'abord à amender les critères fixés par la Code judiciaire pour la nomination des juges de paix, des juges aux tribunaux de police, des juges aux tribunaux de première instance, du travail et de commerce, ainsi que des magistrats du Ministère public près ces tribunaux.

Le siège de la matière se trouve donc dans les articles 187, 191 et 194 du Code judiciaire, outre l'article 77bis de la loi du 15 juin 1899 comprenant le titre II du Code de la procédure pénale militaire.

Il fallait en outre adapter les conditions retenues pour les fonctions de président et de vice-président des tribunaux de première instance, du travail et de commerce, ainsi que celles retenues pour les procureurs du Roi, auditeurs du travail et auditeurs militaires, sans oublier celles concernant les magistrats des cours d'appel et du travail et de la Cour de Cassation.

Les articles 180, 189, 207, 208, 209, 215, 254 et 258 du Code judiciaire seront donc également amendés.

Une révision du stage judiciaire détermine logiquement des modifications à la loi du 8 avril 1971.

Het artikel 287 van het Gerechtelijk Wetboek tot reglementering van de bekendmaking van vacatures in het *Belgisch Staatsblad* wordt gewijzigd teneinde de benoemingsprocedure te bespoedigen.

Dit ontwerp kan slechts volledig zijn na wijziging van de artikelen 79 en 80 van het Gerechtelijk Wetboek inzake de aanwijzing van onderzoeksrechters, beslagrechters en jeugdrechters. Men heeft er op een globale wijze op gelet, om van de benoemde of aangewezen rechters die, alleen zullen zetelen, een voorafgaande effectieve gerechtelijke ervaring van 3 jaar te eisen.

Beginselen van de hervorming

Aan de voorgenomen hervorming liggen de volgende hoofdbeginselen ten grondslag:

1. Algemeen beschouwd is het stelsel ontworpen om de Minister van Justitie beter in te lichten over de bekwaamheid en de kwaliteiten van de kandidaat-magistraten (zie: Eeckhout, *Pour un conseil de la Magistrature, chronique judiciaire* in *Journal des Tribunaux* — 1960, blz. 598). Om te voorkomen dat gesloten en corporatistische structuren ontstaan, moet de toegang tot de magistratuur van mensen met een veelzijdige beroepservaring worden aangemoedigd.

2. In het huidig positief recht worden voor de toegang tot een loopbaan in de magistratuur ook leeftijdsvoorwaarden gesteld. Overeenkomstig de opmerkingen die zijn geformuleerd, door de werkgroep voorgezeten door de heer Krings (*op. cit.*, blz. 96 en 97) is de leeftijd een bijkomstige voorwaarde. Men moet inderdaad voorrang geven aan beroepservaring, dan wel een stageperiode tijdens welke de stagiairs werkelijk een praktische en theoretische opleiding hebben kunnen volgen. De leeftijd mag trouwens geen hinderpaal vormen voor de benoeming van jonge waardevolle kandidaten. De Regering heeft daarmee meer rekening gehouden in de bepalingen die u in het kader van onderhavig ontwerp worden voorgelegd. De leeftijd wordt dus alleen in aanmerking genomen indien daaruit kan blijken dat de kandidaat voldoende maturiteit bezit om het betrokken ambt te bekleden. In het kader van de artikelsgewijze bespreking gaat de Regering daarop verder in.

3. In de praktijk heeft de toepassing van de wet van 8 april 1971 tot organisatie van een gerechtelijke stage een positief resultaat opgeleverd. Er kan onder meer worden verwezen naar de toelichting bij het voorstel van wet ingediend door de heer Pouillet en naar het verslag van de werkgroep voorgezeten door de heer Krings. (*op. cit.*, blz. 100).

L'article 287 du Code judiciaire réglementant la publication des vacances au *Moniteur belge* est amendé dans le but d'accélérer la procédure de nomination.

Enfin, le présent projet se complète d'une modification des articles 79 et 80 du Code judiciaire, concernant la désignation des juges d'instruction, des saisies et de la jeunesse. D'une façon générale, on a veillé à exiger des juges nommés ou désignés pour siéger seuls, une expérience judiciaire préalable effective de trois années.

Les principes de la réforme

La réforme projetée peut se raisonner en considérant les grands principes suivants:

1. D'une façon générale, le système est conçu pour mieux avertir le Ministre de la Justice des compétences et qualités des candidats magistrats (en ce sens: Eeckhout, *Pour un conseil de la Magistrature, chronique judiciaire, Journal des Tribunaux* — 1960, p. 598). Par ailleurs pour ne pas favoriser l'éclosion de structures fermées et corporatistes, il faut encourager l'accès aux carrières de la magistrature de personnes ayant eu des expériences professionnelles diverses.

2. Parmi les conditions actuellement retenues en l'état du droit positif pour pouvoir accéder aux carrières de la magistrature, il y a l'âge. Conformément aux remarques faites par le groupe de travail présidé par M. Krings (*op. cit.*, pp. 92 et 93), l'âge est une condition subsidiaire. Il faut en effet faire prévaloir l'expérience professionnelle, sinon un apprentissage où le stagiaire a pu effectivement suivre une formation pratique et théorique. L'âge ne peut faire obstacle à la nomination de jeunes candidats de valeur, cette caractéristique étant d'ailleurs mieux vérifiée par les dispositions que le Gouvernement vous soumet dans le cadre du présent projet. En conclusion, l'âge ne sera retenu que lorsqu'il suppose la maturité requise par la fonction concernée. Le Gouvernement s'en explique dans le cadre de l'examen des articles.

3. Le bilan de la pratique née de la loi du 8 avril 1971 organisant le stage judiciaire est positif. En ce sens on consultera notamment les développements de la proposition déposée par M. Pouillet, et le rapport déposé par le groupe de travail présidé par M. Krings (*op. cit.*, p. 100).

Het systeem zal dus versterkt worden want de voorkeur moet worden gegeven aan een praktische basisopleiding.

Het systeem wordt verder uitgewerkt:

a) Teneinde het verwijt van een opportunistische aanwijzing van magistraten te voorkomen, zal de Minister van Justitie deze benoemen op grond van een lijst waarin is aangegeven in welke rangorde de kandidaten zijn geslaagd voor het vergelijkend examen. Dat is « tous comptes faits, le moyen le plus idoine à assurer une sélection plus poussée » (*cf.* Deel I — Nouvelles gewijd aan de burgerlijke procedure, blz. 370, nr. 1412).

De vaststelling dat de kandidaten over het algemeen slechts een beperkte beroepsopleiding hebben genoten, pleit voor de organisatie van een vergelijkend examen. De kwaliteit van voornoemde nauwkeurigheid kan immers niet met de vereiste nauwkeurigheid worden beoordeeld, terwijl een vergelijkend examen een concrete methode blijft om de kandidaten te toetsen.

Indien dit ontwerp de toetreding tot de magistratuur mogelijk maakt van personen die juridische functies bekleden, die onbetwistbare kwaliteiten bezitten en een beproefde beroepservaring hebben, zou een te ruime interpretatie van deze mogelijkheid evenwel kunnen leiden tot de recrutering van weinig waardevolle juristen binnen de magistratuur. De toekomst van de magistratuur duldt geen zwak beleid. Tot de invoering van het vergelijkend examen moet bijgevolg met de nodige omzichtigheid en nauwgezetheid worden overgegaan.

De organisatie van het vergelijkend examen wordt toevertrouwd aan een wervingscollege dat bij dit ontwerp wordt geïnstitutionaliseerd. Dit college stelt ten behoeve van het vergelijkend examen de examencommissie samen. De bevoegdheden oefent het college uit, met inachtneming van de regels vastgesteld door de Koning.

Het vergelijkend examen wordt niet opgevat als een bijkomend universitair examen. Het heeft betrekking op de beroepsbekwaamheid en heeft tot doel het redeneringsvermogen, de zin voor synthese, de snelheid, de maturiteit en de motivering van de kandidaten na te gaan. Het ware ongetwijfeld rationeler geweest in dat vergelijkend examen te voorzien na 2 jaar stage bij de balie.

De Regering stemt echter in met de analyse van dit vraagstuk zoals die is gemaakt door de werkgroep voorgezeten door de heer Krings (*op. cit.*, blz. 102).

Een pluralistische magistratuur impliceert dat ook kandidaten uit een zwakker milieu waaraan de moeilijke materiële omstandigheden, die inherent zijn aan de eerste jaren stage bij de balie, niet kunnen worden opgelegd, de kans krijgen om magistraat te worden. Dit was de uitdrukkelijke keuze van de wetgever in

Le système sera donc renforcé car il faut privilégier une formation initiale et pratique.

Il est organisé comme suit:

a) Pour éviter le reproche d'une désignation opportuniste des magistrats, le Ministre de la Justice les nommera sur une liste indiquant leur ordre de classement à un concours dont ils seront lauréats. Il demeure « tous comptes faits, le moyen le plus idoine à assurer une sélection plus poussée » (*cf.* le tome I des Nouvelles consacrées à la procédure civile, p. 370, n° 1412).

L'idée d'un concours est encore soutenue par le constat que les candidats n'auront le plus souvent qu'une formation professionnelle réduite. Dès lors, la qualité de cette formation ne pourra être appréciée avec la rigueur requise et le concours demeure un moyen correct d'évaluation des candidats.

Si le présent projet permet également de faire accéder à la magistrature des titulaires de fonctions juridiques, de valeur indiscutable et d'expérience éprouvée, il faut aussi ne pas étendre démesurément cette source de recrutement, à peine d'intégrer dans la magistrature des juristes de valeur très modeste. On ne peut raisonner l'avenir de la magistrature en adoptant une stratégie laxiste. La voie du concours s'impose donc avec prudence et rigueur.

L'organisation de ce concours sera confiée à un collège de recrutement que le présent projet institutionnalisera. Ce collège constituera les jurys du concours. L'exercice de ces compétences s'accomplira dans le respect des critères fixés par le Roi.

Le concours n'est pas conçu comme une nouvelle épreuve universitaire. Il aura pour objet les aptitudes professionnelles et aura donc pour finalité de vérifier les qualités de raisonnement, l'esprit de synthèse, la rapidité, la maturité et la motivation du candidat. Il eût, sans doute, été plus rationnel d'envisager ce concours après deux années de stage au barreau.

Le Gouvernement se range toutefois à l'analyse faite par M. Krings (*op. cit.* p. 98).

Le pluralisme de la magistrature doit aussi permettre l'accès des candidats venant de milieux sociaux moins favorisés, à qui on ne peut imposer les difficultés économiques inhérentes aux premières années de stage au barreau. Tel fut le choix explicite du législateur dans le cadre de la loi du 8 avril 1971, la désigna-

het kader van de wet van 8 april 1971; de aanstelling van de stagiair was reeds toegelaten bij het einde van het eerste stagejaar bij de balie. De Regering heeft een zeer soepel systeem willen instellen, door aan de kandidaten toe te laten zich aan te bieden voor het vergelijkend examen wanneer zij het mogelijk achten. Rekening houdend met de doorslaggevende rol van een goede voorafgaande opleiding bij de balie, heeft de Regering het nuttig geacht contact op te nemen met de Nationale Orde van advocaten in verband met de toegang en de inhoud van een voorafgaande stage bij de balie. De problemen gesteld door de huidige verscheidenheid van reglementering en gebruiken van de Belgische balies inzake de beroepsopleiding van stagiairs in acht genomen, heeft de Algemene Raad van de Nationale Orde van advocaten van België op 25 mei 1989 een reglementering over de opleiding vastgelegd, die op 1 september 1991 van kracht zal worden.

Het gaat erom de inschrijving op de lijst van de Orde afhankelijk te maken van het slagen voor een controleproef over de beroepsopleiding, ingericht door dit reglement.

Vanaf 1 september 1990 wordt er in pilootexperimenten voorzien te Brussel en te Charleroi. Dit initiatief van de Nationale Orde kan de bron zijn van een gemeenschappelijke opleiding van advocatenstagiairs en gerechtelijke stagiairs, zoniet van een voorwaarde voor deelname aan het vergelijkend examen ingericht door deze wet.

b) De aangeduide stagiairs oefenen hun ambt uit mits een theoretische opleiding die georganiseerd is door de Minister van Justitie op voorstel van het wervingscollege en een praktische opleiding die geschiedt door een stage bij verschillende gerechtelijke instellingen. Zij staan onder het toezicht van de stagemeeesters die verslag moeten uitbrengen.

Aan de hand van waarnemingen, opgevangen commentaar of gesprekken met de stagiair moeten de stagemeeesters advies uitbrengen over de nauwgezetheid, de menselijke hoedanigheden, de belangstelling, de kritische ingesteldheid en de zin voor synthese en initiatief, de bekwaamheid om de opgedane kennis in praktijk te brengen, het vermogen om overgedragen en zelf verworven ervaring te assimileren, alsmede over de schriftelijke vaardigheden en de voordeelingen van de magistraten... Deze adviezen worden ter kennis gebracht van een adviescomité; elk trimester geeft de opleidingsdirecteur de gerechtelijke stagiair een beoordeling en stelt hem in kennis van zijn opmerkingen.

Aan een onbekwame kandidaat de gelegenheid bieden zijn opleiding voort te zetten is vanuit sociaal oogpunt nutteloos en nadelig. Een verslag zal eventueel aan de Minister van Justitie de beëindiging van de opleiding voorstellen als de persoon niet geschikt is. Dit verslag moet ten laatste na 19 maanden activiteit worden opgesteld.

tion du stagiaire étant admise dès la fin de la première année de stage au barreau. Le Gouvernement a entendu privilégier un système très souple, autorisant les candidats à se présenter au concours lorsqu'ils l'estiment possible. Considérant le rôle prépondérant d'une bonne formation préalable au barreau, le Gouvernement a estimé utile de contacter l'Ordre national des avocats au sujet de l'accès et du contenu d'un stage préalable au barreau. Vu les problèmes posés par la diversité actuelle des règles et des usages des barreaux belges en matière de formation professionnelle des stagiaires, le Conseil général de l'Ordre national des avocats de Belgique a arrêté le 25 mai 1989 un règlement sur cette formation dont la date d'entrée en vigueur est prévue pour le 1er septembre 1991.

Il s'agit de subordonner l'inscription au tableau de l'Ordre à la réussite d'une épreuve de contrôle de formation professionnelle organisée par ce règlement.

Des expériences pilotes sont prévues dès le 1er septembre 1990 à Bruxelles et à Charleroi. Cette initiative de l'Ordre national peut être le ferment d'une formation commune des avocats stagiaires et des stagiaires judiciaires, sinon d'un préalable à l'accès au concours organisé par la présente loi.

b) Les stagiaires désignés exercent leur fonction en étant tenus à une formation théorique organisée par le Ministre de la Justice sur proposition du collège de recrutement et à une formation pratique qui sera assurée par l'accomplissement du stage dans diverses institutions judiciaires, sous le contrôle de maîtres de stage tenus à faire rapport.

En s'inspirant de faits d'observation, de commentaires recueillis ou des discussions avec le stagiaire, les maîtres de stage seront tenus de donner des avis sur l'assiduité, les qualités humaines, l'intérêt, l'esprit critique et de synthèse, l'initiative, l'aptitude à établir un lien entre la théorie enseignée et la pratique, la capacité d'assimilation de l'expérience transmise ou acquise personnellement, la qualité des travaux écrits, les progrès du magistrat... Ces avis seront portés à la connaissance d'un comité d'avis; le maître de stage notera le stagiaire judiciaire chaque trimestre et lui donnera connaissance de ses observations.

Il est socialement inutile et dommageable de permettre la poursuite des activités d'un candidat inapte. Un rapport proposera éventuellement au Ministre de la Justice la cessation de la formation si la personne ne convient pas. Ce rapport devra être fait au plus tard après dix-neuf mois d'activité.

De eventuele opheffing heeft geen terugwerkende kracht wat betreft de sociale voordelen. Zij blijven verworven.

De verslagen van de stagemeesters na de eerste opleidingsperiode van 19 maand blijven in voorkomend geval noodzakelijk om na te gaan of de gerechtelijke stagiair zijn ambtsplichten nakomt (cf. artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek).

De educatieve en sociale verantwoordelijkheid van de comités en de stagemeesters dient te worden onderstreept. Er is niet geopteerd voor een schoolse opleiding zodat de directeurs op doeltreffende wijze moeten instaan voor de beroepsopleiding van de kandidaten, die mede op grond van het vergelijkend examen zijn gekozen uit de beste.

Montesquieu heeft gesteld dat « l'acte de juger est plus une opération de l'intelligence que de la volonté ». Die elementaire logica moet worden gevrijwaard omdat zij aan een andere belangrijke redenering ten grondslag ligt, te weten die welke de maatschappelijke werkelijkheid aan de magistraten oplegt. De rechtspraak is niet alleen gegrond op de bekwaamheid, maar ook op het plichtsgevoel. Door de voorkeur te geven aan een praktische opleiding, waarin de gerechtelijke stagiair wordt geconfronteerd met de rechtzoekende, en door hem bewust te maken van de realiteit van de gerechtelijke wereld, wordt het gevaar van corporatisme, dat een schoolse opleiding meebrengt, voorkomen.

c) Door de rol die het wervingscollege vervult, kan het met betrekking tot het vergelijkend examen, en de theoretische opleiding, een aantal objectieve criteria uitwerken. Het adviescomité daarentegen moet de praktische kant van het werk van de gerechtelijke stagiair beoordelen op grond van de verslagen van de stagemeesters.

De basisopleiding duurt drie jaar. Zodoende wordt de mogelijkheid geboden een grondige opleiding te volgen, zulks niet alleen bij een parket of een auditoraat, maar tevens bij een rechtbank. Op die wijze wordt de efficiënte toegang tot functies in het Openbaar Ministerie of in de zittende magistratuur rechtstreeks bevorderd.

d) Om te beantwoorden aan de bedenking van de Raad van State met het doel de respectievelijke bevoegdheden van het wervingscollege en de adviescomités te verduidelijken, bepaalt het ontwerp dat:

— het college bevoegd is voor al wat de inrichting van vergelijkende examens en examens betreft en ook, volledig samengesteld, voor al wat eenparigheid vereist;

— de comités zijn bevoegd voor al wat inrichting van de stage en benoemingsprocedure betreft.

Une éventuelle cessation n'a pas d'effet rétroactif en ce qui concerne les avantages sociaux. Ceux-ci restent acquis.

Après cette première période de formation de dix-neuf mois, les rapports des maîtres de stage restent le cas échéant nécessaires pour contrôler le respect par le stagiaire judiciaire de ses devoirs (cf. article 404 du Code judiciaire).

Les responsabilités éducatives et sociales des comités et des maîtres de stage doivent être soulignées. Le système d'une formation scolaire n'a pas été retenu en sorte que les directeurs devront veiller efficacement à la formation professionnelle des candidats, choisis parmi les meilleurs grâce au concours.

L'acte de juger, comme l'écrivait Montesquieu, est plus une opération de l'intelligence que de la volonté. Cette logique de base doit être sauvegardée pour en instiller une autre : celle que les réalités sociales imposent aux magistrats. La justice n'est pas seulement fondée sur la compétence, mais sur la conscience. En privilégiant une formation pratique, en confrontant le stagiaire aux justiciables et en le sensibilisant aux réalités du monde judiciaire, on évitera le danger corporatiste d'une école.

c) Le rôle du collège de recrutement permet l'élaboration d'un certain nombre de critères objectifs quant au concours et à la formation théorique. Par contre, le comité d'avis sera tenu d'apprécier en pratique le travail de stagiaire sur la base des rapports des maîtres de stage.

La formation initiale durera trois années, ce qui permettra notamment une réelle formation dans un parquet ou dans un auditorat mais aussi au sein d'un tribunal. Cette pratique servira directement l'efficacité d'un accès aux fonctions du Ministère public ou du siège.

d) Pour répondre à l'objection du Conseil d'Etat visant à clarifier les compétences respectives du collège de recrutement et des comités d'avis, le projet précise que :

— le collège est compétent pour tout ce qui concerne l'organisation des concours et examens en formation plénière, ainsi que tout ce qui nécessite une uniformité;

— les comités sont compétents pour tout ce qui concerne l'organisation du stage et la procédure de nomination.

4. De Regering stelt er groot belang in dat advocaten en andere juristen met een werkelijke beroepservaring toegang krijgen tot het ambt van magistraat. Zij komen uit onderscheiden beroepsgroepen. Voor het evenwicht van het ontwerp is het noodzakelijk dat het streven naar objectiviteit niet beperkt blijft tot de gerechtelijke stagiairs.

De beroepservaring wordt hierbij door de Regering als eerste voorwaarde gesteld.

Wat de personen betreft die in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie bekleden bij een universiteit of een instelling van hoger onderwijs van het lange type, wordt niet langer gebruik gemaakt van het begrip onderwijs, aangezien het aanleiding heeft gegeven tot controverses, inzonderheid omdat het academisch en wetenschappelijk personeel een aantal verantwoordelijkheden gemeen heeft.

Wat betreft de titularissen van gerechtelijke functies, zal men er voortaan de juristen die werken in openbare diensten moeten bijvoegen, behalve enkele uitzonderingen, gerechtvaardigd door enkele functies.

De wijziging voorgesteld door de Regering heeft betrekking op de duur van de vereiste beroepservaring. Op grond van de gevestigde rechtsleer, waaraan onder meer vorm is gegeven in het voorstel van wet ingediend door senator Henrion (Gedr. St. Senaat, nr. 48-1, buitengewone zitting 1988), wordt over het algemeen ervan uitgegaan dat een lange ervaring (bij de balie, in het notariaat, in academische of wetenschappelijke functies, in rechtswetenschappelijk verband of in juridische functies) getuigen van een grote beroepsbekwaamheid, die bovendien nog eens wordt nagegaan aan de hand van een examen, terwijl de menselijke kwaliteiten van de kandidaat logischerwijze gekend zijn bij het comité dat ermee belast is vóór de benoeming bij de Minister advies uit te brengen.

Toch pleiten verschillende argumenten voor een minder lange beroepservaring van de kandidaat voor een functie bij het openbaar ministerie.

Dit omdat:

a) de gemiddelde leeftijd om die loopbaan aan te vatten lager ligt. De thans geldende wet maakt hieromtrent trouwens een duidelijk onderscheid;

b) de magistraat van het openbaar ministerie terechtkomt in een hiërarchisch opgebouwd werkmilieu en tevens geen handelingen dient te verrichten die gezag van gewijsde kunnen hebben.

Het voorgestelde stelsel komt overeen met dat waarin is voorzien voor de gerechtelijke stagiairs, aangezien naast de vereisten inzake beroepservaring,

4. Le Gouvernement manifeste son plus grand intérêt à l'accès aux fonctions de magistrats, des avocats et autres juristes ayant une réelle expérience professionnelle. Ils représentent des groupes professionnels divers. L'équilibre du projet requerrait que l'effort d'objectivité ne se limitât point aux seuls stagiaires judiciaires.

La première condition retenue par le Gouvernement pour ce second accès est celle de l'expérience professionnelle.

En ce qui concerne les titulaires de fonctions académiques ou scientifiques en droit, à l'université ou dans une institution de l'enseignement supérieur de type long, il n'est plus fait référence au concept d'enseignement, car il est la source de controverses, notamment parce que le personnel académique ou scientifique se partage diverses responsabilités.

En ce qui concerne les titulaires de fonctions juridiques, il faudra désormais y inclure les juristes occupés dans les services publics et privés, sauf certaines exceptions justifiées par certaines fonctions.

L'amendement projeté par le Gouvernement a pour objet la durée de l'expérience professionnelle requise. A titre principal et conformément à une doctrine déjà ancienne, notamment exprimée en termes de proposition de loi par le sénateur Henrion (Doc.Sénat, n° 48-1, session extraordinaire 1988), il a été jugé qu'une longue expérience (au barreau, dans le notariat, dans des fonctions académiques ou scientifiques en droit ou dans des fonctions juridiques) pouvait faire présumer de grandes qualités professionnelles, celles-ci étant d'ailleurs vérifiées par un examen tandis que les qualités humaines du candidat seront logiquement connues du comité chargé de donner un avis au Ministre avant la nomination.

Toutefois, plusieurs arguments militent pour requérir une expérience professionnelle moindre dans le chef des candidats à la fonction du ministère public.

Il en est ainsi parce que:

a) l'âge d'entrée dans cette carrière est moindre. La loi actuelle faisant d'ailleurs la distinction expresse à cet égard;

b) le magistrat du ministère public s'insère dans une communauté de travail hiérarchisée et n'est pas appelé à poser des actes susceptibles d'avoir l'autorité de la chose jugée.

Le système proposé est semblable à celui prévu pour les stagiaires judiciaires puisqu'outre l'expérience professionnelle, il y aura un contrôle des aptitudes

ook de beroepsbekwaamheid wordt nagegaan aan de hand van een examen georganiseerd door het werwingscollege. Daarnaast wordt ook een advies uitgebracht omtrent de menselijke kwaliteiten van de kandidaat.

Het verschil bestaat erin dat op grond van een examen — en niet langer van een vergelijkend examen — de bekwaamheid wordt nagegaan om de opgedane kennis in praktijk te brengen. Zulks geschiedt om redenen van soepelheid. Om dezelfde redenen hebben de examens die door het college op grond van de door de Koning vastgestelde regels voor beide taalrollen worden georganiseerd, geen beperkte geldigheidsduur. Het volstaat bijgevolg dat de kandidaten zich aan die verplichting onderwerpen wanneer zij zulks nuttig achten.

Naar het voorbeeld van het rapport van de werkgroep voorgezeten door de heer Krings (*op. cit.*, blz. 113) dient met betrekking tot het begrip « juridisch ambt » vervuld bij een privé-instelling of in een Rijksdienst of bij een van de instellingen bedoeld bij de wet van 16 maart 1954, betreffende het toezicht op sommige instellingen van openbaar nut (die definitie, welke in voornoemd rapport alleen betrekking heeft op de ambten vervuld bij een Rijksdienst of bij een van de instellingen bedoeld bij de wet van 16 maart 1954, kan volgens ons worden uitgebreid tot alle juridische ambten) te worden onderstreept dat het hier gaat om ambten die een voorbereiding inhouden op de uitoefening van een gerechtelijk ambt. Die ambten mogen ook uitgeoefend zijn bij een dienst van de Gemeenschappen of de Gewesten, van de provincies of gemeenten. Het adviescomité zal zodoende de precieze aard van de uitgeoefende ambten nagaan en daarvan de Minister van Justitie op de hoogte brengen.

Buiten de kandidaten die een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State, moet rekening worden gehouden met de uitoefening van het ambt van referendaris bij het Arbitragehof.

Artikel 39 van de bijzondere wet met betrekking tot het Arbitragehof bepaalt dat het ambt van referendaris bij het Arbitragehof wordt gelijkgesteld met de rechterlijke ambten ten aanzien van de benoemingsvoorwaarden bepaald in de artikelen 70 en 71 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 en met de ambten van auditeur of referendaris bij de Raad van State ten aanzien van de benoemingsvoorwaarden bepaald in de artikelen 187 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

5. Gelet op de verscheidenheid van de toegangsmogelijkheden wordt ervan uitgegaan dat iedere groep ook effectief toegang krijgt. Dit vraagstuk komt gewoonlijk aan de orde in het kader van het streven naar een evenwicht tussen het aantal betrekkingen waarin moet worden voorzien voor de

professionnelles par référence à un examen dont l'organisation reviendra au collège de recrutement et un avis sur les qualités humaines.

La différence réside en ce qu'un examen — et non plus un concours — vérifiera la capacité à mettre les connaissances en pratique. Il en est ainsi pour des raisons de souplesse. Cette même exigence de souplesse conduit à ne pas limiter dans le temps la durée de validité de la réussite aux examens organisés dans chaque régime linguistique par le collège sur la base des critères fixés par le Roi. Il suffira donc aux candidats de se soumettre à cette exigence lorsqu'ils l'estimeront utile.

Suivant en cela l'enseignement du rapport déposé par le groupe de travail présidé par M. Krings (*op. cit.*, p. 109), pour la notion de fonctions juridiques exercées dans un service privé ou dans un service de l'Etat ou dans un des organismes prévus par la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public (cette définition qui n'était donnée dans le rapport précité que pour les fonctions exercées dans un service de l'Etat ou dans un des organismes prévus par la loi du 16 mars 1954 nous paraît pouvoir être étendue à toutes les fonctions juridiques), il y a lieu de préciser qu'il s'agit de fonctions préparant aux fonctions judiciaires. Celles-ci pourront également avoir été exercées dans un service des Communautés ou des Régions, des provinces ou des communes. Le comité d'avis vérifiera ainsi la nature exacte des fonctions exercées et en avisera le Ministre de la Justice.

Outre les candidats ayant exercé des fonctions au Conseil d'Etat, il faut tenir compte de l'exercice des fonctions de référendaires à la Cour d'arbitrage.

L'article 39 de la loi spéciale relative à la Cour d'Arbitrage dispose que les fonctions de référendaires à la Cour d'Arbitrage sont assimilées aux fonctions judiciaires pour ce qui concerne les conditions de nomination prévues aux articles 70 et 71 des lois sur le Conseil d'Etat coordonnées le 12 janvier 1973 et aux fonctions d'auditeur ou de référendaire au Conseil d'Etat, en ce qui concerne les conditions de nomination prévues aux articles 187 et suivants du Code judiciaire.

5. La diversité des voies d'accès suppose aussi pour chaque groupe un accès effectif. La question est habituellement abordée dans le cadre de la recherche d'un équilibre entre les postes à pourvoir pour les candidats ayant accompli une formation initiale après avoir été nommés et les autres. La loi actuelle sur le

kandidaten die de basisopleiding hebben beëindigd, na hun benoeming en de andere kandidaten. De thans geldende wet inzake de stage legt in dat verband een orde van grootheid vast, die is onderzocht door de werkgroep voorgezeten door de heer Krings (*op. cit.*, blz. 100).

De Regering wil de aanwerving van stagiairs aanmoedigen zodat dit een van de voornaamste toegangswegen tot de loopbanen in de magistratuur zal vormen.

6. Het belang van de essentiële rol die het wervingscollege vervult, wordt bevestigd door artikel 427*bis* van het ontwerp. Wat de vorm betreft, is het noodzakelijk het Gerechtelijk Wetboek aan te vullen door in boek II van het tweede deel een nieuwe titel VI in te voegen. Een andere formule van invoeging was denkbaar, zoals de Raad van State het voorstelde.

Het college bestaat uit 22 effectieve leden die ingedeeld worden voor de samenstelling van twee examencommissies: één voor de Franse taalrol en één voor de Nederlandse taalrol. Een lid van de examencommissie van de Franse en/of Nederlandse taalrol moet het Duits machtig zijn.

Uit de samenstelling van de examencommissie blijkt het prestige van deze instelling, opgericht door de Koning. De juryleden zullen voorgesteld worden door de Senaat en benoemd worden door de Koning.

Elke examencommissie bestaat uit één voorzitter gekozen onder de magistraten van de zetel of het parket van het Hof van Cassatie. Bovendien zijn er:

- vier magistraten, twee van de zittende magistratuur en de twee andere van het openbaar ministerie;

- drie hoogleraren in de rechtsfaculteit gekozen in het staatsonderwijs en het vrij onderwijs;

- drie advocaten. De inschrijving op de lijst van de Orde zal determinerend zijn voor de taalrol waartoe ieder advocaat behoort.

De administratieve praktijk toont de doeltreffendheid aan van dit soort examencommissies aangewezen door de Koning. Het is ongetwijfeld een klassieke methode die depolitisering in de hand werkt. Er zijn andere voorbeelden in het Belgisch positief recht; dit is het geval voor het koninklijk besluit van 21 oktober 1968 betreffende het statuut van de attachés in de dienst voor Documentatie en overeenkomstig de teksten bij het Hof van Cassatie (*Belgisch Staatsblad* van 13 november 1968).

Wat de bevoegdheden van het wervingscollege betreft, geven bovenvermelde uiteenzettingen duidelijk de rol aan van het wervingscollege bij de vaststelling van de voorwaarden van de vergelijkende examens en de examens. Het is gedeeltelijk bevoegd voor de theoretische opleiding van de gerechtelijke sta-

stage fixe un ordre de grandeur qui a été analysé par le groupe de travail présidé par M. Krings (*op. cit.*, p. 96).

Le Gouvernement veut favoriser le recrutement de stagiaires en sorte qu'il s'agira de la principale voie d'accès aux carrières de la magistrature.

6. Le rôle conféré au collège de recrutement est consacré par l'article 427*bis* en projet. Sur le terrain formel, il est nécessaire de compléter le Code judiciaire, en y insérant dans le livre II de la deuxième partie un nouveau titre VI. Une autre formule d'insertion était concevable, ainsi que l'a suggéré le Conseil d'Etat.

Le collège est composé de 22 membres effectifs, ceux-ci se divisant pour la constitution de deux jurys: un pour le rôle linguistique francophone et un pour le rôle linguistique néerlandophone. Un membre du jury francophone et/ou néerlandophone doit connaître la langue allemande.

La composition du jury rend compte du prestige que requiert cette nouvelle institution, organisée par le Roi. Les membres du jury seront présentés par le Sénat et nommés par le Roi.

Chaque jury sera composé d'un président choisi parmi les magistrats du siège ou du parquet de la Cour de Cassation. Il y aura en outre:

- quatre magistrats, deux émanant de la magistrature assise et les deux autres du ministère public;

- trois professeurs de droit de l'enseignement universitaire choisis dans l'enseignement de l'Etat et dans l'enseignement libre;

- trois avocats. L'appartenance linguistique de chaque avocat se déterminera par son inscription au tableau de l'ordre.

La pratique administrative rend compte de l'efficacité de ce type de jury désigné par le Roi. Il s'agit certainement d'une méthode classique propice à une dépolitisation. Le droit positif belge connaît d'autres exemples; il en est ainsi de l'arrêté royal du 21 octobre 1968 relatif au statut des attachés au service de la documentation et de la concordance des textes auprès de la Cour de Cassation (*Moniteur belge* du 13 novembre 1968).

En ce qui concerne les compétences du collège de recrutement, les développements qui précèdent manifestent à suffisance le rôle que tiendra ce collège pour fixer les conditions des concours et examens. Il a en partie une compétence en matière de formation théorique des stagiaires judiciaires et des magistrats.

gairs en de magistraten. De praktische opleiding behoort tot de bevoegdheid van de stagemeeesters die hun verslagen doorsturen aan de adviescomités.

Er is uitdrukkelijk bepaald dat het college bij de vaststelling van de voorwaarden voor de vergelijkende examens en de examens, de door de Koning vastgestelde modaliteiten dient in acht te nemen.

7. De instelling van adviescomités toont het belang aan dat wordt gehecht aan de beroepservaring en de rechtspraktijk. Op grond van de paritaire samenstelling uit vertegenwoordigers van de rechterlijke orde en van de balie, van wie mag worden verondersteld dat zij de kandidaten beter kennen en over juiste informatie beschikken, is het adviescomité logischerwijs de instelling die bevoegd is om de Minister in te lichten over bepaalde aspecten van de bekwaamheid van de kandidaat, inzonderheid over zijn menselijke kwaliteiten.

De instelling van adviescomités past in een traditie die erop is gericht « de Regering beter voor te lichten, opdat zij met kennis van zaken haar verantwoordelijkheid kan opnemen » (Rapport van de werkgroep voorgezeten door de heer Krings, *op. cit.*, blz. 115). De Minister van Justitie is niet door dit advies gebonden. Het heeft slechts tot doel hem in te lichten.

De leden van het comité ondertekenen met redenen omklede adviezen, waarin hun opmerkingen zijn opgenomen. Het ware spijtig zich te beperken tot het opmaken van de gebruikelijke administratieve beoordelingsstaten. De adviezen hebben betrekking op:

- a) het voorstel tot beëindiging van de basisopleiding;
- b) de benoeming langs directe weg.

Een advies gegeven naar aanleiding van een kandidatuur sluit niet uit dat een nieuw advies moet worden uitgebracht wanneer betrokkene zich daarna opnieuw kandidaat stelt. Het advies is een essentieel onderdeel van de benoemingsprocedure. Wanneer geen advies is uitgebracht, wordt het besluit nietig verklaard.

Tenslotte dient te worden opgemerkt dat wanneer de benoeming onder verscheidene Ministers ressorteert, het volstaat dat het adviescomité door bemiddeling van de procureur-generaal zijn advies heeft doen toekomen aan de Minister van Justitie.

Met het oog op de neutralisering van plaatselijke invloeden, die tot teveel subjectiviteit aanleiding zouden kunnen geven, acht de Regering het wenselijk een adviescomité in te stellen op niveau van het Hof van Beroep en van het Arbitragehof. De korpsoversten van de gerechtelijke arrondissementen, waar de benoeming plaatsheeft, maken evenwel samen met de advocaten deel uit van dat comité.

La formation pratique appartient aux maîtres de stage lesquels adressent leurs rapports aux comités d'avis.

Il est expressément prévu que si le collège donne des avis sur les conditions des concours et des examens il y aura lieu de respecter les modalités qui seront arrêtées par le Roi.

7. L'importance accordée à l'expérience professionnelle et à la pratique judiciaire explique l'institution des comités d'avis. Composé paritairement des représentants de l'ordre judiciaire et du barreau, c'est-à-dire des personnes qui sont les plus susceptibles de mieux connaître les candidats et d'être correctement informés, le comité d'avis est très logiquement l'institution compétente pour informer le Ministre sur divers aspects de l'aptitude du candidat notamment sur ses qualités humaines.

Le comité d'avis s'inscrit dans la logique d'une tradition visant à « mieux éclairer le Gouvernement pour lui permettre de prendre ses responsabilités en connaissance de cause » (Rapport du groupe de travail, présidé par M. Krings, *op. cit.* p. 111). L'avis ne lie pas le Ministre de la Justice. Il a pour objectif de l'informer.

Les membres signeront des avis motivés où les observations de chacun seront consignées. Il serait désolant de se satisfaire des signalements administratifs classiques. Les avis seront rendus:

- a) pour la proposition de cessation de la formation initiale;
- b) pour la nomination par la voie directe.

Un avis donné à l'occasion d'une candidature ne dispense pas de solliciter un nouvel avis en cas de candidature subséquente du même candidat. L'avis est un élément essentiel dans la procédure de nomination. En cas de défaut d'avis, il y aura lieu à annulation de l'arrêté.

On observera enfin que lorsque la nomination relève de la compétence de plusieurs Ministres, il suffit que le comité d'avis ait fait parvenir son avis par le Procureur général au Ministre de la Justice.

Le Gouvernement croit souhaitable d'envisager le comité d'avis au niveau du ressort des Cours d'Appel et du Travail parce qu'il faut pondérer les influences locales qui pourraient introduire trop de subjectivités. Toutefois, les chefs de corps de l'arrondissement judiciaire concerné par la nomination ou la désignation font également partie de ce comité avec les avocats.

In verscheidene arrondissementen vertoont de werking van de adviescomités thans bepaalde zwakke punten. Vooreerst moet worden voorkomen dat collectieve adviezen worden gegeven, waarin de elementen die ter kennis van de Minister dienen te worden gebracht, niet zijn opgenomen.

Daarom worden de adviezen voortaan uitgebracht in de vorm van een proces-verbaal, waarin de opmerkingen van alle leden zijn opgenomen.

Bovendien moet worden voorzien in democratische structuren die zo soepel mogelijk zijn; immers aan de leden van het comité moet de mogelijkheid worden geboden om vrij hun advies uit te brengen; daartoe is ook de medewerking van de balie vereist.

8. Tenslotte houdt het ontwerp van wet een wijziging in van artikel 79, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in verband met de aanwijzing van onderzoeksrechters en beslagrechters. De Regering stelt vast dat kritiek uitgeoefend wordt op de thans geldende regeling, die in de praktijk aan het voorschrift van artikel 80 zijn uitzonderlijk karakter ontnemt. Het lijkt noodzakelijk het vereiste van artikel 79, met name drie jaar werkelijke uitoefening van een gerechtelijk ambt strenger te maken.

De aanwijzingen bedoeld in artikel 80 moeten evenwel ook in de toekomst mogelijk blijven, doch slechts in uitzonderlijke en beperkte gevallen; in de nieuwe tekst wordt daarin voorzien.

De duur van de aanwijzing wordt gewijzigd, te weten een termijn van één jaar, een tweede termijn van twee jaar en vervolgens termijnen van vijf jaar. Die wijziging heeft tot doel deze regeling in overeenstemming te brengen met die waarin voor de jeugdrechters is voorzien (artikel 79, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek). Zodoende kunnen de bekwaamheden van de magistraten in korte tijd worden beoordeeld.

De aanwijzingen in artikel 80 van het Gerechtelijk Wetboek zijn noodzakelijk op grond van feitelijke toestanden. Die regeling moet dan ook niet worden afgeschaft maar alleen in uitzonderlijke gevallen worden toegepast, te weten wanneer artikel 79 van het Gerechtelijk Wetboek geen oplossing biedt.

COMMENTAAR OP DE ARTIKELEN

1. Artikel 1 van het ontwerp (artikel 79 van het Gerechtelijk Wetboek)

Dit artikel legt de duur vast van de aanwijzing van de onderzoeksrechters en de beslagrechters, en brengt tevens artikel 79, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek in overeenstemming met het bepaalde in het vierde lid van datzelfde artikel betreffende de rechters in de jeugdrechtbank. De voorafgaande uitoefening van effectieve gerechtelijke functies gedurende drie jaar, is vereist.

La pratique actuelle révèle diverses faiblesses des comités d'avis fonctionnant au sein de divers arrondissements. Il y a tout d'abord lieu d'éviter les avis collectifs qui ne rendent pas compte des éléments qui doivent être portés à la connaissance du Ministre.

C'est pourquoi les avis feront désormais l'objet de procès-verbaux constatant les observations de chacun.

Par ailleurs, il faut soutenir les structures démocratiques les plus souples. Cela suppose la possibilité d'émettre librement l'avis que le membre du comité estime devoir rendre; cela suppose aussi une participation du barreau.

8. Le projet de loi se complète d'un amendement à l'article 79, alinéa 2, du Code judiciaire en ce qui concerne les désignations des juges d'instruction et des saisies. Le Gouvernement remarque que des critiques sont émises à l'encontre du système actuel. Sa pratique a, en tout cas, enlevé au système prévu à l'article 80 son caractère exceptionnel. Il paraît essentiel de renforcer l'exigence prévue à l'article 79, à savoir trois années de fonctions judiciaires effectives.

Toutefois, les délégations prévues à l'article 80 doivent rester possibles mais dans des circonstances exceptionnelles et limitées, ce que vise la nouvelle rédaction du texte.

Les durées de la désignation sont modifiées, soit un terme de une année, un second terme de deux années puis, des termes de cinq années. Ce système va dans le sens d'une harmonisation avec celui prévu pour les juges de la jeunesse (article 79, alinéa 4, du Code judiciaire). Il donne en outre la possibilité de juger rapidement des aptitudes des magistrats.

En ce qui concerne les délégations prévues par l'article 80 du Code judiciaire, il s'agit d'une nécessité à raison de situations de fait. Il ne faut donc pas supprimer ce système mais il doit rester exceptionnel et ne peut trouver application que lorsqu'aucune solution n'est possible en application de l'article 79 du Code.

EXAMEN DES ARTICLES

1. Article 1er du projet (article 79 du Code judiciaire)

Cet article précise la durée des désignations des juges d'instruction et des juges des saisies et modifie l'alinéa 2 de l'article 79 du Code judiciaire, en harmonisant cette disposition avec l'alinéa 4 dudit article concernant les juges de la jeunesse. L'exercice préalable de trois années de fonctions judiciaires effectives est requise.

2. Artikel 2 van het ontwerp (artikel 80, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek)

Het komt erop aan de soepele werking te behouden van de regeling inzake de aanwijzing van de werkende rechters voor de desbetreffende ambten, maar die mogelijkheid moet uitzonderlijk van aard blijven en met de nodige omzichtigheid worden toegepast. Daarom ook moet daartoe een met redenen omklede beschikking worden genomen door de voorzitter van de rechtbank. Daarbij wordt voor de aanwijzing uitgegaan van een optimale duur van zes maanden. Vernieuwing is slechts eenmaal mogelijk.

3. Artikel 3 van het ontwerp (artikel 187 van het Gerechtelijk Wetboek)

De eerste paragraaf van artikel 187 stelt de benoemingsvoorwaarden vast.

De benoemingsvoorwaarden steunen in hoofdzaak op twee belangrijke criteria. Het eerste criterium is de objectieve controle op de beroepsbekwaamheid. Het tweede criterium vult het eerste aan: het is immers vanzelfsprekend dat een examen of een vergelijkend examen niet volstaan. Bij de werving van kandidaten moet er dus rekening gehouden worden met een overtuigende beroepservaring. Om die reden komt het adviescomité tussen (artikel 427ter). Het is een substantiële formaliteit die de benoeming voorafgaat en waarbij de Minister van Justitie ingelicht wordt over de kwaliteit van de voorafgaande beroepservaring.

Een gerechtelijk stagiair kan niet onmiddellijk vrederechter of politierechter benoemd worden.

Tenslotte houden de toegangscriteria een leeftijdsvoorwaarde in (40 jaar).

De tweede paragraaf van artikel 187 vermeldt verschillende functies waarvan de uitoefening een voorwaarde is voor een benoeming tot vrederechter of tot politierechter.

Wat betreft de uitoefening van academische of wetenschappelijke functies in rechtswetenschappelijk verband, moet men verduidelijken dat men de dubbelzinnigheid van het begrip « onderwijs » heeft willen vermijden, want die verantwoordelijkheid wordt niet altijd toevertrouwd aan assistenten aan de universiteit.

Voor de kandidaten die een ambt bij de Raad van State hebben uitgeoefend, wordt de ambtsduur van vijf jaar verklaard door artikel 71 van de gecoördineerde wetten van 12 januari 1973 op de Raad van State naar luid waarvan de kandidaat, om tot adjunct-auditeur of tot adjunct-referendaris te kunnen worden benoemd, ten minste drie jaar bij de balie ingeschreven moet zijn geweest en voor een examen zijn geslaagd. Na twee jaar het ambt te hebben bekleed, kunnen zij tot auditeur of referendaris wor-

2. Article 2 du projet (article 80, alinéa 2 du Code judiciaire)

Il s'agit de conserver la souplesse du système de la désignation des juges effectifs aux fonctions visées, mais la formule doit demeurer exceptionnelle et être utilisée avec circonspection. C'est la raison pour laquelle une ordonnance motivée doit être prise par le président du tribunal. En outre, la durée optimale de la désignation sera de six mois, un seul renouvellement étant autorisé.

3. Article 3 du projet (article 187 du Code judiciaire)

Le premier paragraphe de l'article 187 fixe les conditions de nomination.

A titre principal, les conditions de nomination s'articulent sur deux critères essentiels. Le premier est celui d'un contrôle objectif des aptitudes professionnelles. Le second critère complète le premier tant il est évident qu'un concours ou un examen ne constituent pas une épreuve suffisante. Il fallait donc veiller à recruter des candidats sur la base d'une expérience professionnelle concluante. C'est pourquoi l'intervention d'un comité d'avis est prévue (article 427ter). Il s'agit d'une formalité substantielle préalable à la nomination en vue d'informer le Ministre de la Justice de la qualité de l'expérience professionnelle préalable.

Un stagiaire judiciaire ne peut être immédiatement nommé juge de paix ou juge au tribunal de police.

Les critères d'accès contiennent une condition d'âge, soit au moins 40 ans.

Le deuxième paragraphe de l'article 187 énonce diverses fonctions dont l'exercice constitue un préalable à une nomination en qualité de juge de paix ou de juge au tribunal de police.

Pour ce qui concerne l'exercice de fonctions académiques ou scientifiques en droit, il faut préciser qu'on a voulu éviter l'ambiguïté du concept d'enseignement, car cette responsabilité n'est pas toujours confiée aux assistants à l'université.

Pour ce qui concerne les candidats ayant exercé des fonctions au Conseil d'Etat, la durée de cinq années de fonction s'explique parce que l'article 71 des lois coordonnées du 12 janvier 1973 sur le Conseil d'Etat précise que pour pouvoir être nommé auditeur adjoint ou référendaire adjoint, il faut avoir suivi le barreau durant au moins trois ans et avoir réussi un examen. Après deux années de fonction, ils peuvent être nommés auditeurs ou référendaires. En conséquence, un auditeur adjoint ou référendaire adjoint

den benoemd. Een adjunct-auditeur of een adjunct-referendaris kan bijgevolg magistraat worden na een beroepsleven van minimum acht jaar (drie jaar bij de balie en ongeveer vijf jaar bij de Raad van State). Die weg is dus sneller dan beroepservaring bij de balie.

Gelet op artikel 39 van de bijzondere wet met betrekking tot het Arbitragehof, dient er rekening mee gehouden te worden dat het ambt van referendaris bij het Arbitragehof wordt gelijkgesteld met het ambt van auditeur of referendaris bij de Raad van State ten aanzien van de benoemingsvoorwaarden bepaald in de artikelen 187 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

Wat betreft de uitoefening van juridische functies in een openbare of privé-dienst, moeten de adviescomités de Minister inlichten over de verdiensten van de kandidaten en hun niveau van voorbereiding. Te dien einde kunnen de comités alle vereiste inlichtingen inwinnen. De Regering wenst de werking van magistraten te bevorderen door de benoeming toe te laten van bekwame kandidaten die een uitgebreide juridische ervaring hebben opgedaan. Zoals hierboven vermeld wordt, komt de beoordeling in feite toe aan de adviescomités. De afdeling administratie van de Raad van State heeft dit probleem reeds bij gelegenheid moeten onderzoeken hoewel het geen hoofdgenschil was. Zo, heeft de administratieve rechter in een arrest van 14 januari 1987 (*J.T.*, 1987, blz. 156) het al dan niet juridisch karakter ontleed van functies van beampte in dienst van een privé-maatschappij of als medewerker in een ministerieel kabinet.

Het concept van een voorafgaande proef opgelegd aan de kandidaten vertoont analogie met het vergelijkend examen ingericht door de Raad van State.

Zoals professor Cambier (*Précis de droit administratif*, Larcier, Bruxelles, 1968, blz. 54) stelt, is de organisatie van de Raad van State gericht op de rol die deze als rechtsprekend orgaan vervult. De leden genieten bijgevolg een statuut van magistraat. Enkele wezenlijke beginselen worden dan ook gehuldigd welke de volledige onpartijdigheid bij de werving waarborgen; inzonderheid wordt afgezien van de werving door tussenkomst van een administratieve overheid, zoals het Vast Wervingssecretariaat.

Overigens valt op te merken dat het koninklijk besluit van 20 oktober 1936 (*Belgisch Staatsblad* van 24 oktober 1936) betreffende het aanwerven van de magistraten voorzag in de organisatie van examens door de Minister van Justitie. Het koninklijk besluit werd nooit toegepast. Om te voorkomen dat het examen door een administratieve overheid wordt georganiseerd, moet een college geïnstitutionaliseerd worden dat door de waarde van zijn leden de geloofwaardigheid van het systeem waarborgt. Er

peut devenir magistrat après un passé professionnel minimum de huit années (trois au barreau plus cinq au Conseil d'Etat). Cette voie est donc plus rapide que celle du barreau.

Vu l'article 39 de la loi spéciale sur la Cour d'arbitrage, il y a lieu de considérer que les fonctions de référendaire à la Cour d'arbitrage sont assimilées aux fonctions d'auditeur ou de référendaire au Conseil d'Etat, en ce qui concerne les conditions de nominations prévues aux articles 187 et suivants du Code judiciaire.

Pour ce qui concerne l'exercice de fonctions juridiques dans un service public ou privé, il appartiendra aux comités d'avis d'informer le Ministre de la Justice des mérites des candidats et de leur degré de préparation. Il est prévu à cet effet que les comités peuvent recueillir tous les renseignements qu'ils jugent nécessaires. Le Gouvernement souhaite favoriser le recrutement des magistrats en permettant la nomination de candidats aptes et riches de diverses expériences juridiques. Ainsi qu'il a été précisé ci-dessus, la preuve de cette aptitude appartient en fait aux comités d'avis. La section d'administration du Conseil d'Etat a déjà dû examiner incidemment cette question sans que celle-ci ne constitue cependant le contentieux principal. Ainsi, dans un arrêt du 14 janvier 1987 (*J.T.*, 1987, p. 156), le juge administratif a analysé le caractère juridique ou non de fonctions exercées comme employé dans le service d'une société privée et comme collaborateur dans un cabinet ministériel.

La conception d'une épreuve préalable imposée aux candidats révèle une analogie avec le concours organisé par le Conseil d'Etat.

Ainsi que le précise le professeur Cambier (*Précis de droit administratif*, Larcier, Bruxelles, 1968, p. 54), l'organisation du Conseil d'Etat est centrée sur l'office qui lui revient comme cour de justice. En conséquence, les membres ont un statut de magistrature. On a, dès lors, mis l'accent sur quelques principes essentiels qui assurent une impartialité complète du recrutement, en écartant notamment un recrutement par une autorité administrative telle que le Secrétariat permanent de recrutement.

On observera d'ailleurs que l'arrêté royal du 20 octobre 1936 (*Moniteur belge* du 24 octobre 1936) relatif au recrutement des magistrats prévoyait l'organisation d'examens par le Ministre de la Justice. Cet arrêté royal n'a jamais été appliqué. Pour éviter l'organisation de l'examen par une autorité administrative, il faut institutionnaliser un collège dont la valeur des membres assure la crédibilité du système. Il convient de veiller à la mise en place d'un système de contrôle impartial dans lequel des magistrats inter-

moet gewaakt worden voor de instelling van een onpartijdig controlesysteem waarin de magistraten tussen beide komen maar dat ook ontvankelijk is voor externe invloeden (universiteiten en balies).

Het examen wordt jaarlijks georganiseerd, wat een waarborg voor soepelheid is, aangezien de voorwaarden voor het examen aldus kunnen aangepast. Zo is de geldigheidsduur niet beperkt in de tijd, maar blijft het adviescomité zijn rol spelen doordat het comité de Minister moet voorlichten en de inlichtingen regelmatig moet aanpassen.

Het examen volstaat niet als voorwaarde. Het is alleen een objectieve en voorafgaande voorwaarde.

Het examen moet kunnen bogen op de grote wetenschappelijke en professionele waarde van de examencommissie, die wordt samengesteld door het college.

De examens worden in de Franse, Nederlandse en de Duitse taalrol georganiseerd.

4. Artikel 4 van het ontwerp (artikel 188 van het Gerechtelijk Wetboek)

De voorwaarden om tot plaatsvervangend vrederechter of politierechter te worden benoemd, blijven dezelfde als die om tot vrederechter of tot rechter in de politierechtbank te worden benoemd, vóór de huidige wetswijziging, behoudens drie nieuwigheden.

Ten eerste:

Het in het artikel 427ter bedoelde advies van het Comité is vereist.

Ten tweede:

Men verwijst naar academische of wetenschappelijke functies in rechtswetenschappelijk verband om — zoals reeds vermeld — de dubbelzinnigheid te vermijden van het begrip « onderwijs » waarvan de verantwoordelijkheid niet altijd toevertrouwd wordt aan universiteitsassistenten. Men zal opmerken dat de gelijktijdige uitoefening van het beroep van advocaat met academische of wetenschappelijke functies niet vereist is, dit met het doel de toegangsvoorwaarden te versoepelen. Door hun verantwoordelijkheden als titularis van academische of wetenschappelijke functies zijn zij overigens soms slechts symbolisch actief bij de balie.

Ten derde:

De minimumleeftijd van 35 jaar is vereist.

De voorwaarden voor de toelating tot het ambt van plaatsvervangend magistraat moet het aan jonge juristen mogelijk maken zich voor te bereiden op het ambt van vrederechter of van rechter in de politierechtbank.

viendraient mais qui serait également perméable à des influences extérieures justifiées (universités et barreaux).

L'examen d'aptitude professionnelle est annuel. C'est un gage de souplesse parce qu'ainsi les conditions de l'examen peuvent être adaptées. En outre, les conséquences de la réussite de l'examen ne sont pas limitées dans le temps mais, de toute façon subsiste le rôle des comités d'avis. Ceux-ci devront informer le Ministre et actualiser l'information.

L'examen n'est pas une condition suffisante. Il n'est qu'une condition objective et préalable nécessaire.

L'examen doit être crédité de la grande valeur scientifique et professionnelle du jury composé par le collège.

Les examens sont organisés dans le régime linguistique francophone, dans le régime néerlandophone et dans le régime germanophone.

4. Article 4 du projet (article 188 du Code judiciaire)

Les conditions requises pour pouvoir être nommé juge de paix ou juge au tribunal de police suppléant demeurent celles prévues pour être nommé juge de paix ou juge au tribunal de police avant modification par la présente loi, sauf trois innovations.

Premièrement:

L'avis du Comité visé à l'article 427ter est requis.

Deuxièmement:

Il est fait référence à des fonctions académiques ou scientifiques en droit pour éviter — ainsi qu'il a déjà été précisé — l'ambiguïté du concept d'enseignement, responsabilité qui n'est pas toujours confiée aux assistants à l'université. On observera que n'est pas prévue une condition d'exercice simultané de la profession d'avocat avec les fonctions académiques ou scientifiques. Il en est ainsi pour assouplir les conditions de cet accès. D'ailleurs, les responsabilités des titulaires de fonctions académiques ou scientifiques rendent parfois très symboliques leurs activités au barreau.

Troisièmement:

L'âge minimal de 35 ans est exigé.

Les conditions d'accès à une fonction de magistrat suppléant sont prévues pour permettre à des jeunes juristes de se former à la fonction de juge de paix ou de juge au tribunal de police.

Zulks wordt uitdrukkelijk gesteld in het voorstel van wet nr. 422 (Senaat, buitengewone zitting 1988) ingediend door senator Cooreman en anderen, strekkende tot verhoging van het aantal plaatsvervangende rechters in de rechtbanken van eerste aanleg.

Het is vanzelfsprekend dat de voorwaarden voor de toelating tot het ambt van plaatsvervanger rechter moeten worden versoepeld, zo niet kan de voorgestelde regeling de advocaten afschrikken die het te druk hebben met hun professionele verplichtingen. Een ontoereikend aantal plaatsvervangende rechters zou een negatieve invloed hebben op de achterstand bij het gerecht. Om diezelfde redenen van soepelheid wordt niet geëist dat de betrokkene voor het examen inzake beroepsbekwaamheid slaagt.

5. Artikel 5 van het ontwerp (artikel 189 van het Gerechtelijk Wetboek)

Het bepaalde in artikel 189 van het Gerechtelijk Wetboek is in overeenstemming gebracht met hetgeen is voorgeschreven met betrekking tot de andere magistraten. Het zou tegenstrijdig zijn voor de rechters en de substituten een strengere regeling uit te werken dan voor de bevorderingsambten.

Het is tevens nodig te bepalen dat de betrokkene na de stage, een voorafgaande gerechtelijke ervaring moet opdoen om tot het ambt van voorzitter toegang te hebben.

Op het gebied van de benoeming van magistraten zijn er in het Belgisch recht verscheidene regelingen: rechtstreekse benoeming door het Staatshoofd, benoeming op voordracht van politieke korpsen of door de hoven en rechtbanken. De artikelen 99 tot 101 van de Grondwet verenigen in zich de voordelen van die formules (Velu, *Notes de droit public*, fascicule VII, première partie, livre III, titre II, chapitre III, Presses universitaires de Bruxelles, 1980-1981, blz. 617, nr. 8766 e.v.).

De in de Grondwet omschreven regeling waarborgt de onafhankelijkheid; bepaalde magistraten zijn immers niet uitsluitend meer afhankelijk van de wil van de uitvoerende macht (J. Leclercq, *Renouveau ou déclin du pouvoir judiciaire*, Openingsrede voor het Hof van Beroep te Brussel, uitgesproken op 1 september 1971, *J.T.*, 1971, blz. 620, nr. 12 en noot 31).

Het ontwerp wijzigt in generlei opzicht het grondwettelijk evenwicht. De voordracht van de voorzitters van en de ondervoorzitters in de rechtbanken van eerste aanleg door het Hof van Beroep en de provincieraden is de enige voorafgaande formaliteit die voor de Raad van State grondwettelijk mogelijk is. Het adviescomité moet derhalve niet meer optreden.

Cette préoccupation est expressément manifestée dans la proposition de loi n° 422 (Sénat, session extraordinaire 1988) déposée par le sénateur Cooreman et consorts, augmentant le nombre de juges suppléants dans les tribunaux de première instance.

Il y a un intérêt évident à assouplir les conditions d'accès à une fonction de juge suppléant, sinon la formule retenue pourrait être dissuasive pour des avocats trop absorbés par leurs obligations professionnelles. Un nombre insuffisant de juges suppléants aurait un effet négatif sur l'arriéré judiciaire. Ce même souci de souplesse implique que la réussite de l'examen d'aptitude professionnelle ne soit pas requise.

5. Article 5 du projet (article 189 du Code judiciaire)

L'article 189 du Code est conçu dans un souci d'harmonisation avec les dispositions prévues pour les autres magistrats. Il serait contradictoire de retenir un système plus contraignant pour les juges et substituts que pour des fonctions de promotion.

Il est nécessaire par ailleurs d'exiger après le stage une expérience judiciaire préalable, pour pouvoir accéder à la fonction présidentielle.

Le droit belge rend compte de plusieurs systèmes en matière de nomination des magistrats: la nomination directe par le chef de l'Etat, la nomination sur présentation de corps politiques ou par les cours et tribunaux. En ses articles 99 et 101, la Constitution cumule les avantages de ces formules (Velu, *Notes de droit public*, fascicule VII, première partie, livre III, titre II, chapitre III, Presses universitaires de Bruxelles, 1980-1981, p. 617, n° 8766 et suivants).

L'organisation mise en place par la Constitution est un gage d'indépendance, certains magistrats ne dépendant plus exclusivement de la volonté du pouvoir exécutif (J. Leclercq, *Renouveau ou déclin du pouvoir judiciaire*, Mercuriale prononcée au cours de l'audience solennelle de rentrée de la Cour d'Appel de Bruxelles, le 1er septembre 1971, *J.T.*, 1971, p. 620, n° 12, et note 31).

Le projet n'altère en rien l'équilibre constitutionnel. La présentation des présidents et vice-présidents des tribunaux de première instance par la Cour d'Appel et par les conseils provinciaux est la seule formalité préalable constitutionnellement possible pour le Conseil d'Etat. Il n'y a donc pas intervention du comité d'avis.

6. Artikel 6 van het ontwerp (artikel 190 van het Gerechtelijk Wetboek)

Artikel 190 behoeft geen bijzondere commentaar, gelet op de gelijkenis met artikel 189.

7. Artikel 7 van het ontwerp (artikel 191 van het Gerechtelijk Wetboek)

De toelatingsmodaliteiten tot het ambt van rechter in de rechtbank van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbank of in de rechtbank van koophandel zijn praktisch dezelfde als die welke zijn bepaald in artikel 187 van het Gerechtelijk Wetboek, voor de vrederechter of de politierechter. Er zijn drie verschillen, zij betreffen:

Ten eerste:

Het feit dat er geen leeftijdsvereiste is. De leeftijd is het logisch gevolg van de vereiste voorafgaande ervaring. Met de leeftijd wordt, in tegendeel, wel rekening gehouden voor de benoemingen tot het ambt van vrederechter of politierechter, omdat een hogere leeftijd meer waarborg biedt van bezadigdheid van diegene die, alleen, dit belangrijk ambt in de magistratuur moet waarnemen.

Ten tweede:

De duur van de voorafgaande beroepservaring. Dit kan een gerechtelijke stage zijn, ofwel twaalf jaar uitoefening van verscheidene functies (balie, gerechtelijke functies, notariaat, academische of wetenschappelijke functies, juridische functies in een openbare of privédienst) en zelfs vijf jaar functies bij de Raad van State. Er valt op te merken dat een voorzitter van een rechtsmacht systematisch aan dwingender voorwaarden moet voldoen wat betreft de gerechtelijke activiteiten die de benoeming voorafgaan.

Ten derde:

De gerechtelijke of juridische functies. Alleen de uitoefening van eerstgenoemde functies gedurende twaalf jaar maken een benoeming tot het ambt van vrederechter mogelijk.

8. Artikel 8 van het ontwerp (artikel 192 van het Gerechtelijk Wetboek)

De motivering van dit artikel is dezelfde als die van artikel 4 van het ontwerp (artikel 188 van het Gerechtelijk Wetboek).

6. Article 6 du projet (article 190 du Code judiciaire)

L'article 190 n'appelle aucun commentaire particulier vu la similitude avec l'article 189.

7. Article 7 du projet (article 191 du Code judiciaire)

Les modalités d'accès aux fonctions de juge au tribunal de première instance, au tribunal du travail ou au tribunal de commerce sont presque similaires à celles fixées par l'article 187 du Code judiciaire pour le juge de paix ou le juge du tribunal de police. Il y a trois différences, celles-ci ont pour objet:

Premièrement:

L'absence d'âge requis. L'âge est le corollaire de l'expérience préalable requise. Au contraire, l'âge est un facteur pris en compte dans le cadre des conditions de nomination aux fonctions de juge de paix ou de juge au tribunal de police, parce que l'âge est un élément favorisant la pondération de celui qui devra assumer seul cette importante magistrature.

Deuxièmement:

La durée de l'expérience professionnelle préalable. Celle-ci peut être un stage judiciaire, sinon douze années d'exercice de fonctions diverses (barreau, fonctions judiciaires, notariat, fonctions académiques ou scientifiques, fonctions juridiques dans un service public ou privé) voire même cinq années de fonctions au Conseil d'Etat. Il faut observer qu'un président de juridiction doit justifier de conditions systématiquement plus contraignantes en ce qui concerne l'activité judiciaire antérieure à la nomination.

Troisièmement:

Les fonctions judiciaires ou juridiques. Seules les premières exercées pendant douze années rendent possible une nomination comme juge de paix.

8. Article 8 du projet (article 192 du Code judiciaire)

La motivation de cet article est semblable à celle soutenue pour l'article 4 du projet (article 188 du Code judiciaire)

9. Artikel 9 van het ontwerp (artikel 193 van het Gerechtelijk Wetboek)

Gelet op de verwijzing naar artikel 189 van het Gerechtelijk Wetboek heeft dit artikel geen commentaar. Er bestaat dus geen verschil tussen de vereisten gesteld om tot voorzitter van een rechtbank, tot procureur des Konings of tot arbeidsauditeur te worden benoemd.

10. Artikel 10 van het ontwerp (artikel 194 van het Gerechtelijk Wetboek)

Bij vergelijking van de artikelen 191 en 194 van het Gerechtelijk Wetboek blijkt er een verschil te bestaan in de duur van de beroepservaring die van de kandidaten wordt geëist; daarop is in de memorie van toelichting reeds gewezen. Bovendien moet de nadruk gelegd worden op het feit dat er soepelheid in werving wordt toegelaten om de breedste keuze mogelijk te maken.

11. Artikel 11 van het ontwerp (artikel 195 van het Gerechtelijk Wetboek)

De aanwijzing van de rechters, die als enige rechter zitting houden onderstelt een voorafgaande ervaring. De goede werking van de gerechtelijke instelling hangt ervan af.

12. Artikel 12 van het ontwerp (artikel 207 van het Gerechtelijk Wetboek)

Dit artikel heeft geen bijzondere toelichting, gelet op de verwijzing naar artikel 189 van het Gerechtelijk Wetboek. De tussenkomst van het comité, bedoeld in artikel 427ter, in de vorm van niet-bindende adviezen komt niet in aanmerking om de grondwettelijke reden aangehaald door de Raad van State.

13. Artikelen 13 en 17 van het ontwerp (artikelen 208 en 258 van het Gerechtelijk Wetboek)

Om tot procureur-generaal te worden benoemd is de vereiste ervaring in een gerechtelijk ambt vijftien jaar: zodoende voorziet artikel 208 in de vereiste van voldoende ervaring. Om tot procureur-generaal in het Hof van Cassatie te worden benoemd is een zelfde ervaring vereist.

14. Artikel 14 van het ontwerp (artikel 209 van het Gerechtelijk Wetboek)

Paragraaf 1 van artikel 209 verwijst naar artikel 193 van het Gerechtelijk Wetboek. Hij heeft geen bijzonder commentaar, aangezien de logica van het ontwerp wordt gevolgd.

9. Article 9 du projet (article 193 du Code judiciaire)

Vu le renvoi à l'article 189 du Code judiciaire, cet article ne nécessite aucun commentaire. Il n'y a donc pas de différence entre les conditions requises pour être président ou procureur du Roi ou auditeur du travail.

10. Article 10 du projet (article 194 du Code judiciaire)

La comparaison des articles 191 et 194 du Code judiciaire met en évidence une différence quant à la durée de l'expérience professionnelle exigée des candidats ainsi qu'il a été expliqué dans l'exposé des motifs. Pour le surplus, il faut souligner l'intention de permettre la souplesse du recrutement, pour favoriser le choix le plus large possible.

11. Article 11 du projet (article 195 du Code judiciaire)

La désignation des juges appelés à siéger seuls suppose une expérience préalable. La qualité du fonctionnement de l'institution judiciaire en dépend.

12. Article 12 du projet (article 207 du Code judiciaire)

Cet article ne nécessite aucune analyse particulière vu la référence à l'article 189 du Code judiciaire. L'intervention par voie d'avis non contraignant du comité visé à l'article 427ter n'est pas retenue pour la raison constitutionnelle rappelée par le Conseil d'Etat.

13. Articles 13 et 17 du projet (articles 208 et 258 du Code judiciaire)

L'expérience professionnelle judiciaire requise pour pouvoir être nommé procureur général est de quinze années. L'article 208 respecte ainsi la condition d'une expérience judiciaire suffisante. La même expérience s'impose pour le procureur général près la Cour de Cassation.

14. Article 14 du projet (article 209 du Code judiciaire)

Le premier paragraphe de cet article 209 renvoie à l'article 193 du Code judiciaire. Il n'y a pas lieu à des commentaires particuliers dans la mesure où ce paragraphe s'inscrit dans la logique du projet.

15. Artikel 16 van het ontwerp (artikel 254 van het Gerechtelijk Wetboek)

In artikel 254 van het Gerechtelijk Wetboek blijft de leeftijdsvereiste van 40 jaar behouden en worden dezelfde voorwaarden gesteld als die welke zijn bepaald in artikel 189 van het Gerechtelijk Wetboek.

16. Artikel 18 van het ontwerp (artikel 287 van het Gerechtelijk Wetboek)

Het derde lid van het ontwerp beoogt de bespoediging van de procedure. De termijn voor indiening van de kandidaturen is een ontvankelijkheidstermijn.

De termijnen zijn:

- a) bekendmaking: ten laatste vier maand vóór de vacature;
- b) inzending van de kandidaturen: twee maand vanaf de bekendmaking van de vacature;
- c) termijn voor mededeling van het advies: één maand vanaf de aanvraag.

17. Artikel 19 van het ontwerp (artikelen 427bis, 427ter en 427quater van het Gerechtelijk Wetboek)

A. De invoeging van het artikel 427bis in het Gerechtelijk Wetboek maakt het institutionaliseren mogelijk van het wervingscollege. Dit college wordt opgericht bij koninklijk besluit, overeenkomstig de gebruikelijke normen ter zake. Het kan zijn bevoegdheden op twee verschillende manieren uitoefenen: onder de vorm van examencommissie of in plenaire formatie.

B. Artikel 427ter betreft de adviescomités. De samenstelling ervan beantwoordt aan verschillende doelstellingen:

1. het bewerkstelligen van een zekere homogeniteit in het onderzoek terwijl lokale particularismen vermeden worden;
2. de procureur-generaal of zijn vertegenwoordiger zal aanwezig zijn. Hij deelt de Minister van Justitie het met redenen omkleed proces-verbaal mee dat ondertekend is door ieder lid van het comité dat aan de vergadering heeft deelgenomen. In voorkomend geval is de auditeur-generaal bij het Militair Gerechtshof of diens vertegenwoordiger eveneens aanwezig;
3. het betrekken van de rechterlijke overheid van het arrondissement waarin de benoeming of de aanwijzing moet geschieden. Voorgesteld wordt alleen de daarbij betrokken korpsoversten of hun vertegenwoordigers in het adviescomité op te nemen. De vrederechters komen niet tussen, onder meer omdat ze

15. Article 16 du projet (article 254 du Code judiciaire)

L'article 254 du Code judiciaire conserve la condition d'âge de 40 ans et, exige les mêmes conditions que celles fixées par l'article 189 du Code judiciaire.

16. Article 18 du projet (article 287 du Code judiciaire)

Le troisième alinéa du projet a pour but d'accélérer la procédure de nomination. Le délai pour introduire les candidatures est un délai de recevabilité.

Les délais sont les suivants:

- a) publication: quatre mois au plus tard avant la vacance;
- b) introduction des candidatures: deux mois à partir de la publication de la vacance;
- c) délai de communication de l'avis: un mois à partir de la demande.

17. Article 19 du projet (article 427bis, 427ter, et 427quater du Code judiciaire)

A. L'insertion dans le Code judiciaire de l'article 427bis permet d'institutionnaliser le collège de recrutement. Celui-ci est organisé par arrêté royal, conformément aux normes habituelles en la matière. Ses compétences s'organisent autour de deux modalités de fonctionnement: sous la forme du jury ou en formation plénière.

B. L'article 427ter concerne les comités d'avis. Sa composition répond à plusieurs préoccupations, à savoir:

1. assurer une certaine homogénéité d'analyse en évitant les particularismes locaux;
2. le procureur général ou son représentant sera présent. Il communiquera au Ministre de la Justice le procès-verbal motivé et signé par chaque membre du comité ayant participé à la séance. Le cas échéant, l'auditeur général à la Cour militaire sera également présent, sinon son représentant;
3. impliquer les autorités judiciaires de l'arrondissement où la nomination ou la désignation intervient. Il est donc prévu d'associer au comité d'avis les seuls chefs de corps concernés ou leurs représentants. Les juges de paix n'interviennent pas, notamment parce qu'ils ne sont pas concernés par le stage dans la

niet betrokken worden bij de stage aangezien ze geen verantwoordelijkheid dragen voor stagiairs. Dezen kunnen trouwens niet rechtstreeks vrederechter worden;

4. een ruime vertegenwoordiging van de balie toelaten. Het comité wordt op geregelde tijdstippen vernieuwd, ingevolge een electoraal systeem, dat wettelijk van kracht is bij de balies.

Er weze opgemerkt dat de vertegenwoordigers van de leden van het adviescomité geen vaste afgevaardigden mogen zijn.

C. Het artikel 427^{quater} betreft de aanwijzing van de gerechtelijke stagiairs. Er zijn vijf fasen, hetzij:

— De eerste fase is de bekendmaking van de plaatsen van stagiairs. Deze bekendmaking behoort tot de ministeriële bevoegdheid. Het aantal vacante betrekkingen kan slechts mathematisch bepaald worden naargelang het aantal te voorzien vertrekken van rechters en substituten vier jaar na de publikatie (hetzij het jaar van het vergelijkend examen naast de drie jaar stage);

— de tweede fase bestaat in het organiseren van een vergelijkend examen. De inzet van het vergelijkend examen is de rangschikking;

— De derde fase wordt gekenmerkt door de kandidaturen van de laureaten van het vergelijkend examen. Zij zullen de lijst ontvangen van de vacante betrekkingen van gerechtelijk stagiair. Zij zullen uitgenodigd worden om te solliciteren en zullen aangewezen worden volgens de orde van rangschikking in de gerechtelijke arrondissementen. Er is geen leeftijds grens: dit blijkt nodeloos dwingend te zijn.

— De vierde fase is het verloop van de stage.

In principe duurt de opleiding drie jaar. Aldus wordt een betere praktische opleiding van de aangewezen stagiair beoogd, waarbij hij geconfronteerd wordt met verschillende ervaringen, bepaald in artikel 2.

De opleiding moet de gelegenheid bieden een zo volledig mogelijk praktische opleiding te geven. Ook wordt in een theoretische opleiding voorzien, die ressorteert onder de Minister van Justitie, op advies van het wervingscollege.

Het feit dat de stagiair een basisopleiding heeft volbracht, veronderstelt drie jaar uitoefening van de functies als stagiair en dus een theoretische en praktische opleiding die met succes werden afgesloten.

Het zou niet redelijk zijn een benoeming mogelijk te maken vooraleer de stagiair een dienstaanwijzing is verleend in het geheel van de activiteitssectoren bepaald in artikel 427^{quater}, paragraaf 2, van het ontwerp. Het adviescomité bedoeld in artikel 427ter, brengt, in voorkomend geval, de Minister van Justitie ervan in kennis tijdens de laatste periode van de

mesure où ils n'ont pas la responsabilité des stagiaires. Ceux-ci ne peuvent d'ailleurs devenir directement juge de paix;

4. permettre une large participation du barreau. Il y aura donc un renouvellement régulier au sein du comité en raison du système électoral légalement en vigueur dans les barreaux.

On notera que les représentants des membres du comité d'avis ne peuvent être des délégués permanents.

C. L'article 427^{quater} traite des désignations des stagiaires judiciaires. Il y a cinq étapes, soit:

— La première étape est la publication des fonctions de stagiaires. Cette publication relève de la compétence ministérielle. Le nombre des vacances n'est mathématiquement quantifiable qu'en fonction du nombre des départs prévisibles des juges et des substituts quatre années après la publication (soit l'année du concours outre les trois années de stage);

— La deuxième étape consiste dans l'organisation du concours. L'enjeu du concours est le classement;

— La troisième étape se caractérise par les actes de postulation posés par les lauréats du concours. Ceux-ci recevront la liste des emplois de stagiaires judiciaires vacants. Ils seront invités à postuler et seront désignés selon l'ordre de leur classement dans les arrondissements judiciaires. Il n'y a pas de limite d'âge: cela est inutilement contraignant.

— La quatrième étape est le déroulement du stage.

La formation en principe durera trois années. L'objectif est de permettre une meilleure formation pratique du stagiaire désigné en le confrontant à diverses expériences prévues à l'article 2.

La formation doit être l'occasion d'une formation pratique la plus complète possible. Une formation théorique est également prévue et relève des compétences du Ministre de la Justice sur avis du collège de recrutement.

Le fait d'avoir accompli la formation initiale suppose trois années d'exercice en qualité de stagiaire et donc une formation théorique et pratique fructueuse.

Il ne serait pas raisonnable de permettre une nomination avant que le stagiaire n'ait été affecté dans l'ensemble des secteurs d'activités visés par l'article 427^{quater}, paragraphe 2, du projet. L'avis du comité visé à l'article 427ter informera le Ministre de la Justice sur l'accomplissement effectif de la formation, le cas échéant au cours de la dernière période d'affecta-

dienstaanwijzing, dat de kandidaat zijn opleiding effectief heeft beëindigd, vermits hij op dat ogenblik een stage zal doorlopen hebben in alle juridische activiteitssectoren beoogd door de wet.

Het is van wezenlijk belang dat het adviescomité snel wordt ingelicht over de ongeschiktheid van een magistraat benoemd op basis van artikel 427*quater*. Het comité moet alsdan de beëindiging van de opleiding voorstellen aan de Minister van Justitie, zodat een mislukt experiment niet nodeloos wordt voortgezet.

Dit is noodzakelijk na negentien maand opleiding, want op dat moment zullen de comités, in voorkomend geval, de beëindiging van de opleiding moeten voorstellen op basis van een met redenen omkleed verslag van de stagemeeesters, bevoegd inzake praktische opleiding. De rechten van de verdediging van de stagiair zijn gewaarborgd. De verslagen zijn evenwel vertrouwelijk, zodat de stagemeeesters zich ongedwongen kunnen uitspreken.

Staat de magistraat, benoemd op basis van artikel 427*quater*, de rechter of de rechters bij, uit wie de kamer van een rechtbank is samengesteld, dan mag hij deelnemen aan de beraadslagingen maar kan hij geen rechter vervangen. De artikelen 188 en 192 van het Gerechtelijk Wetboek schrijven immers voor dat een plaatsvervangend rechter aan karakteristieke voorwaarden moet voldoen.

— Op het einde van de stage wordt de vijfde fase van de procedure bereikt. Op dat moment benoemt de Minister van Justitie gerechtelijke stagiairs in 80 pct. van de vacante plaatsen van rechter en substituut. Men moet nochtans noodzakelijkerwijze vaststellen dat het aantal vacante plaatsen waarschijnlijk hoger zal liggen dan het vier jaar tevoren geschatte aantal (bij de eerste fase). Er zullen ondertussen inderdaad rechters en substituten overleden zijn, ontslag genomen hebben (enz.). Bovendien is het praktisch zeker dat niet alle laureaten die tot de stage toegelaten werden, deze zullen beëindigen. Misschien werden sommigen verwijderd en hebben er anderen hun ontslag aangeboden. In die omstandigheden kan de Minister van Justitie vanzelfsprekend kandidaten benoemen die geen stagiair geweest zijn vermits er niet voldoende gerechtelijke stagiairs zijn.

tion, puisqu'à ce moment il aura été stagiaire dans l'ensemble des secteurs d'activités judiciaires visés par la loi.

Il est essentiel que la comité d'avis soit informé de l'inaptitude du magistrat nommé sur la base de l'article 427*quater*. Une cessation de la formation devra alors être proposée au Ministre de la Justice par ce comité, pour ne pas permettre le prolongement d'une expérience malheureuse.

Il en sera nécessairement ainsi après dix-neuf mois de formation. A ce moment, les comités seront tenus de proposer le cas échéant une cessation sur la base des rapports circonstanciés des maîtres de stage, compétents en matière de formation pratique. Les droits de la défense du stagiaire sont garantis. Les rapports sont toutefois confidentiels pour sauvegarder la spontanéité des maîtres de stage.

Lorsqu'il assiste le ou les juges composant la chambre d'un tribunal, le magistrat nommé sur la base de l'article 427*quater* pourra participer à un délibéré mais ne pourra exercer une suppléance. En effet, les articles 188 et 192 du Code judiciaire requièrent du magistrat suppléant qu'il remplisse des conditions spécifiques.

— Au terme du stage, se présente la cinquième étape du processus. C'est à ce moment que le Ministre de la Justice doit nommer des stagiaires judiciaires aux places vacantes de juge et de substitut, à concurrence de 80 p.c. des possibilités. Toutefois, il faut mathématiquement constater que le nombre de places vacantes sera probablement supérieur à celui estimé quatre années auparavant (lors de la première étape). En effet, il y aura eu entre-temps des juges et des substituts décédés, démissionnaires (etc.). Il est également vraisemblable que l'ensemble des lauréats admis au stage ne le terminera pas. Il y aura eu peut-être des écartements et des démissions. Ces circonstances autoriseront évidemment le Ministre de la Justice à nommer des candidats non stagiaires s'il y a insuffisance de stagiaires judiciaires.

ONTWERP VAN WET

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Artikel 79 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1976 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« De Koning wijst uit de rechters in de rechtbank van eerste aanleg, volgens de behoeften van de dienst, één of meer onderzoeksrechters, één of meer beslagrechters en één of meer rechters in de jeugdrechtbank aan.

De onderzoeksrechters, de beslagrechters en de rechters in de jeugdrechtbank worden aangewezen voor een termijn van één jaar, die een eerste maal verlengd wordt met een termijn van twee jaar en vervolgens met een termijn van vijf jaar, uit de rechters die gedurende ten minste drie jaar werkelijk een gerechtelijk ambt hebben uitgeoefend.

De onderzoeksrechters en de beslagrechters kunnen volgens hun rang zitting blijven nemen voor de berechting van de zaken die aan de rechtbank van eerste aanleg worden voorgelegd.

De rechters in de jeugdrechtbank kunnen zitting nemen in de kamers voor burgerlijke zaken van de rechtbank van eerste aanleg, indien zij hiertoe door de Koning zijn gemachtigd.

Wanneer er in de jeugdrechtbank verscheidene rechters zijn, berust de leiding van de rechtbank en de verdeling van de dienst bij de oudstbenoemde. »

Art. 2

Artikel 80, tweede lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door het volgend lid:

« Bovendien kan de voorzitter van de rechtbank, indien de behoeften van de dienst het rechtvaardigen, op vordering van de procureur des Konings, bij wijze

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit:

Article 1er

L'article 79 du Code judiciaire, modifié par la loi du 30 juin 1976, est remplacé par la disposition suivante:

« Le Roi désigne parmi les juges au tribunal de première instance, selon les nécessités du service, un ou plusieurs juges d'instruction, un ou plusieurs juges des saisies et un ou plusieurs juges au tribunal de la jeunesse.

Les juges d'instruction, les juges des saisies et les juges au tribunal de la jeunesse sont désignés pour un terme d'un an, renouvelable une première fois pour une durée de deux ans et ensuite pour une durée de cinq ans, parmi les juges ayant exercé des fonctions judiciaires effectives pendant au moins trois ans.

Les juges d'instruction et les juges des saisies peuvent continuer à siéger à leur rang pour le jugement des affaires soumises au tribunal de première instance.

Les juges au tribunal de la jeunesse peuvent siéger aux chambres civiles du tribunal de première instance, s'ils y ont été autorisés par le Roi.

Lorsque le tribunal de la jeunesse comprend plusieurs juges, le plus ancien a la direction du siège et assume la répartition du service. »

Art. 2

L'article 80, alinéa 2, du même Code, est remplacé par l'alinéa suivant:

« En outre, si les besoins du service le justifient, le président du tribunal peut, sur réquisitoire du procureur du Roi, désigner, à titre exceptionnel, un juge

van uitzondering, een werkend rechter aanwijzen om de voornoemde ambten gedurende drie maanden waar te nemen. Deze termijn kan slechts eenmaal worden vernieuwd. De beschikking van de voorzitter wordt met redenen omkleed en vermeldt de bijzondere omstandigheden welke die aanwijzing rechtvaardigen ».

Art. 3

Artikel 187 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 187.* — § 1. Om tot vrederechter-titularis of rechter-titularis in de politierechtbank dan wel tot toegevoegd vrederechter of rechter in de politierechtbank te worden benoemd, moet de gegadigde ten minste 40 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn en geslaagd zijn voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid of de bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage hebben doorgeemaakt.

§ 2. De gegadigde moet bovendien aan een van de volgende voorwaarden voldoen:

1° ten minste twaalf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed;

2° ten minste vijf jaar een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State.

3° gedurende ten minste drie jaar, een gerechtelijk ambt hebben uitgeoefend en gedurende ten minste negen jaar, een juridisch ambt hebben vervuld in een openbare of private dienst.

De duur waarin het ambt bij de Raad van State werd uitgeoefend, wordt in voorkomend geval in aanmerking genomen voor het berekenen van de periode van twaalf jaar voorgeschreven in het eerste lid, 1°. »

Art. 4

Artikel 188 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 188.* — Om tot plaatsvervangend vrederechter te worden benoemd, moet de gegadigde ten minste 35 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn en ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld, een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed. »

effectif pour remplir les fonctions précitées pour un terme de trois mois. Ce terme ne peut être renouvelé qu'une fois. L'ordonnance du président est motivée et fait état des circonstances particulières qui justifient cette désignation. »

Art. 3

L'article 187 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 187.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé juge de paix ou juge au tribunal de police, titulaire ou de complément, le candidat doit être âgé d'au moins 40 ans, être docteur ou licencié en droit et avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater*.

§ 2. Le candidat doit en outre satisfaire à l'une des conditions suivantes:

1° avoir, pendant au moins douze années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, la profession de notaire, ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit;

2° avoir, pendant au moins cinq ans, exercé des fonctions au Conseil d'Etat.

3° avoir, pendant au moins trois années, exercé des fonctions judiciaires et pendant au moins neuf années, exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé.

Le cas échéant, la durée d'exercice des fonctions au Conseil d'Etat est prise en compte pour le calcul de la période de douze années prévue à l'alinéa 1er, 1°. »

Art. 4

L'article 188 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 188.* — Pour pouvoir être nommé juge de paix suppléant, le candidat doit être âgé d'au moins 35 ans, être docteur ou licencié en droit et avoir, pendant au moins cinq ans, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires ou la profession de notaire, exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou exercé des fonctions académiques ou scientifiques en droit. »

Art. 5

Artikel 189 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 189.* — § 1. Om tot voorzitter of ondervoorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn en voor het examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd of de gerechtelijke stage voorzien bij artikel 427*quater* vervuld hebben.

§ 2. De gegadigde, die de gerechtelijke stage heeft doorgemaakt moet bovendien gedurende ten minste tien jaar een gerechtelijk ambt hebben vervuld.

§ 3. De gegadigde, die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid is geslaagd moet bovendien:

— hetzij ten minste vijftien jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt hebben vervuld, een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed;

— hetzij ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt hebben vervuld, een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed en gedurende ten minste tien jaar een juridisch ambt hebben vervuld in een openbare of private dienst. »

Art. 6

Artikel 190 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 190.* — Om tot voorzitter of ondervoorzitter van de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel te worden benoemd, moet de gegadigde voldoen aan de in artikel 189 bepaalde voorwaarden. »

Art. 7

Artikel 191 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 191.* — § 1. Om tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn en voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid geslaagd zijn of de bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage vervuld hebben.

§ 2. De gegadigde die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid is geslaagd moet bovendien:

— hetzij ten minste twaalf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed, of een juridisch ambt hebben vervuld bij een openbare of private dienst;

Art. 5

L'article 189 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 189.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé président ou vice-président du tribunal de première instance, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater*.

§ 2. Le candidat qui a accompli le stage judiciaire doit en outre avoir, pendant au moins dix ans, exercé des fonctions judiciaires.

§ 3. Le candidat qui a réussi l'examen d'aptitude professionnelle doit en outre:

— soit, avoir, pendant au moins quinze années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit;

— soit, avoir, pendant au moins cinq années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit et, pendant au moins dix années, exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé. »

Art. 6

L'article 190 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 190.* — Pour pouvoir être nommé président ou vice-président au tribunal du travail ou au tribunal de commerce, le candidat doit satisfaire aux conditions prévues à l'article 189. »

Art. 7

L'article 191 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 191.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé juge au tribunal de première instance, au tribunal du travail ou au tribunal de commerce, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater*.

§ 2. Le candidat qui a réussi l'examen d'aptitude professionnelle doit en outre:

— soit, avoir, pendant au moins douze années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires ou la profession de notaire ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit ou exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé;

— hetzij ten minste vijf jaar een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State.

In voorkomend geval wordt de duur van een ambt dat werd uitgeoefend bij de Raad van State in acht genomen voor de berekening van de periode van twaalf jaar voorzien in voorgaande alinea.

§ 3. Voor de kandidaat-rechter in de arbeidsrechtbank die houder is van een diploma van licentiaat in het sociaal recht afgeleverd door een Belgische universiteit, wordt de termijn bedoeld in § 2, verminderd tot vijf jaar. »

Art. 8

Artikel 192 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 192.* — Om tot plaatsvervangend rechter te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn en moet ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld, een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed. »

Art. 9

Artikel 193 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 193.* — Om tot procureur des Konings of tot arbeidsauditeur te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn, voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid geslaagd zijn of bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage hebben vervuld en voldoen aan de voorwaarden voorzien bij artikel 189, § 2 of 3. »

Art. 10

Artikel 194 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 194.* — § 1. Om tot substituut-procureur des Konings of substituut-arbeidsauditeur te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn en voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid geslaagd zijn of de bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage vervuld hebben.

§ 2. De gegadigde die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid is geslaagd moet bovendien:

— hetzij ten minste negen jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld, een rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed of een juridisch ambt hebben vervuld in een openbare of private dienst;

— soit, avoir, pendant au moins cinq ans, exercé des fonctions au Conseil d'Etat.

Le cas échéant, la durée d'exercice des fonctions au Conseil d'Etat est prise en compte pour le calcul de la période de douze années prévue à l'alinéa précédent.

§ 3. A l'égard du candidat aux fonctions de juge au tribunal du travail, porteur d'un diplôme de licencié en droit social délivré par une université belge, le délai prévu au § 2 est réduit à cinq ans. »

Art. 8

L'article 192 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 192.* — Pour pouvoir être nommé juge suppléant, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et avoir, pendant au moins cinq ans, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires ou la profession de notaire ou exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou exercé des fonctions académiques ou scientifiques en droit. »

Art. 9

L'article 193 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 193.* — Pour pouvoir être nommé procureur du Roi ou auditeur du travail, le candidat doit être docteur ou licencié en droit, avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater* et satisfaire aux conditions fixées à l'article 189, § 2 ou § 3. »

Art. 10

L'article 194 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 194.* — § 1er. pour pouvoir être nommé substitut du procureur du Roi ou substitut de l'auditeur du travail, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater*.

§ 2. Le candidat qui a réussi l'examen d'aptitude professionnelle doit en outre:

— soit, avoir, pendant au moins neuf années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires ou la profession de notaire, ou exercé des fonctions académiques ou scientifiques en droit, ou exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé;

— hetzij ten minste vijf jaar een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State.

In voorkomend geval wordt de duur van de uitoefening van een ambt bij de Raad van State in acht genomen voor de berekening van de periode van negen jaar voorzien in voorgaande alinea.

§ 3. Voor de kandidaat-substituut-arbeidsauditeur die houder is van een diploma van licentiaat in het sociaal recht afgeleverd door een Belgische universiteit, wordt de termijn bedoeld in § 2, eerste lid, verminderd tot vijf jaar.

§ 4. Onverminderd de voorwaarden gesteld in het eerste lid moet de substituut-procureur des Konings, gespecialiseerd in fiscale zaken, houder zijn van een diploma waaruit een gespecialiseerde opleiding in het fiscaal recht blijkt, afgegeven door een Belgische universiteit of door een niet-universitaire instelling voor hoger onderwijs die is opgenomen in een door de Koning opgestelde lijst, dan wel het in § 2 bedoelde juridisch ambt in fiscale zaken hebben vervuld.

Voor de kandidaten die aan de voorwaarden gesteld in voormeld lid voldoen wordt de termijn bedoeld in § 2 verminderd tot vijf jaar. »

Art. 11

Artikel 195, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door het volgend lid:

« Na het schriftelijk en met redenen omkleed advies van de procureur-generaal, van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en van de stafhouder van de Orde van advocaten te hebben gevraagd, wijst de eerste voorzitter van het hof van beroep voor iedere rechtbank van eerste aanleg de werkende en plaatsvervangende rechters aan die als enige rechter zitting zullen houden. Zij worden bij voorkeur gekozen uit diegenen die gedurende ten minste drie jaar werkelijk een gerechtelijk ambt hebben uitgeoefend. »

Art. 12

Artikel 207 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 207.* — § 1. Om tot raadsheer in het hof van beroep te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden voorzien in artikel 189, § 2 of § 3.

§ 2. Om tot eerste voorzitter, voorzitter of raadsheer in het arbeidshof te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2 of § 3. »

— soit, avoir, pendant au moins cinq ans, exercé des fonctions au Conseil d'Etat.

Le cas échéant, la durée d'exercice des fonctions au Conseil d'Etat est prise en compte pour le calcul de la période de neuf années prévue à l'alinéa précédent.

§ 3. A l'égard du candidat aux fonctions de substitut de l'auditeur du travail, porteur d'un diplôme de licencié en droit social délivré par une université belge, le délai prévu au § 2, alinéa 1er, est réduit à cinq ans.

§ 4. Sans préjudice des conditions fixées au § 1er, le substitut du procureur du Roi, spécialisé en matière fiscale, doit être porteur d'un diplôme attestant une formation spécialisée en droit fiscal, délivré par une université belge ou par un établissement d'enseignement supérieur non universitaire repris dans une liste établie par le Roi, ou avoir exercé dans le domaine fiscal les fonctions juridiques visées par le § 2.

A l'égard des candidats qui remplissent les conditions prévues par l'alinéa précédent, le délai prévu au § 2 est réduit à cinq ans. »

Art. 11

L'article 195 du même Code, alinéa 1er, est remplacé par la disposition suivante:

« Le premier président de la cour d'appel, après avoir demandé l'avis écrit et motivé du procureur général, du président du tribunal de première instance et du bâtonnier de l'Ordre des avocats, désigne pour chaque tribunal de première instance les juges effectifs et suppléants appelés à siéger seuls. Ils sont choisis de préférence parmi ceux qui ont exercé effectivement des fonctions judiciaires pendant une période de trois ans au moins. »

Art. 12

L'article 207 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 207.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé conseiller à la cour d'appel, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues à l'article 189, § 2 ou § 3.

§ 2. Pour pouvoir être nommé premier président, président ou conseiller à la cour du travail, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues à l'article 189, § 2 ou § 3. »

Art. 13

Artikel 208 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 208.* — Om tot procureur-generaal te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn, voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid geslaagd zijn of de bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage hebben vervuld en ten minste vijftien jaar een gerechtelijk ambt hebben uitgeoefend. »

Art. 14

Artikel 209 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 209.* — § 1. Om tot advocaat-generaal bij het hof van beroep, advocaat-generaal bij het arbeidshof, substituut-procureur-generaal bij het hof van beroep of substituut-generaal bij het arbeidshof te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn, voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid geslaagd zijn of de bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage hebben vervuld en voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2 of § 3.

§ 2. De benoeming van de magistraten van het parket-generaal bij het hof van beroep en het arbeidshof geschiedt met inachtneming van een billijk evenwicht tussen de verscheidene provincies waaruit het rechtsgebied van het hof bestaat. »

Art. 15

Artikel 210*bis*, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 juli 1985, wordt vervangen door het volgend lid:

« De voorzitter en de raadsheren die alleen zitting houden in de gevallen bedoeld in artikel 109*bis*, § 1, 2° en 3°, en § 2, worden door de eerste voorzitter van het hof van beroep, op schriftelijk en met redenen omkleed advies van de procureur-generaal, aangewezen bij voorkeur onder de raadsheren die sedert ten volle drie jaar zijn benoemd. »

Art. 13

L'article 208 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

« *Article 208.* — Pour pouvoir être nommé procureur général, le candidat doit être docteur ou licencié en droit, avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater* et avoir, pendant au moins quinze ans, exercé des fonctions judiciaires. »

Art. 14

L'article 209 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

« *Article 209.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé avocat général près la cour d'appel, avocat général près la cour du travail, substitut du procureur général près la cour d'appel ou substitut général près la cour du travail, le candidat doit être docteur ou licencié en droit, avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater* et satisfaire aux conditions prévues à l'article 189, § 2 ou § 3.

§ 2. La nomination des magistrats du parquet général près la cour d'appel et près la cour du travail se fait en respectant un juste équilibre entre les diverses provinces qui constituent le ressort de la cour. »

Art. 15

L'article 210*bis*, alinéa 1er, du même Code, inséré par la loi du 19 juillet 1985, est remplacé par l'alinéa suivant :

« Les présidents et les conseillers siégeant seuls dans les cas visés à l'article 109*bis*, § 1er, 2° et 3°, et § 2, sont désignés par le premier président de la cour d'appel, sur l'avis écrit et motivé du procureur général, de préférence parmi les conseillers nommés depuis trois ans accomplis. »

Art. 16

Artikel 254 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 254.* — Om tot raadsheer in het Hof van Cassatie te worden benoemd, moet de gegadigde minstens 40 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn, voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd of de bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage hebben vervuld en voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2 of § 3. »

Art. 17

Artikel 258 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 258.* — Om tot procureur-generaal of advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie te worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn, voor het bij artikel 427*bis* voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd of de bij artikel 427*quater* voorgeschreven gerechtelijke stage hebben vervuld en ten minste 15 jaar een gerechtelijk ambt hebben uitgeoefend. »

Art. 18

Artikel 287 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 29 november 1979, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« De kandidaturen voor een benoeming in de gerechtelijke orde moeten bij de Minister van Justitie toekomen binnen een termijn van twee maanden na de bekendmaking van de vacature in het *Belgisch Staatsblad*. »

De bekendmaking kan geschieden op zijn vroegst vier maanden vóór het ontstaan van de vacature.

Geen benoeming kan geschieden dan nadat deze termijn is verlopen. »

Art. 19

In deel II, boek II, van het Gerechtelijk Wetboek wordt een titel VI ingevoegd, die de artikelen 427*bis* tot 427*quater* omvat, opgesteld als volgt:

Art. 16

L'article 254 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 254.* — Pour pouvoir être nommé conseiller à la Cour de cassation, le candidat doit être âgé d'au moins 40 ans, être docteur ou licencié en droit, avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu à l'article 427*quater*, et satisfaire aux conditions fixées par l'article 189, § 2 ou 3. »

Art. 17

L'article 258 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 258.* — Pour pouvoir être nommé procureur général ou avocat général près la Cour de cassation, le candidat doit être docteur ou licencié en droit, avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis* ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater* et avoir, pendant au moins 15 ans, exercé des fonctions judiciaires. »

Art. 18

L'article 287 du même Code, modifié par la loi du 29 novembre 1979, est remplacé par la disposition suivante:

« Les candidatures à une nomination dans l'ordre judiciaire doivent parvenir au Ministre de la Justice dans un délai de deux mois à partir de la publication de la vacance au *Moniteur belge*. »

La publication pourra avoir lieu quatre mois au plus tôt avant la vacance.

Aucune modification ne peut intervenir avant l'écoulement de ce délai. »

Art. 19

Dans la deuxième partie, livre II, du Code judiciaire, il est inséré un titre VI comprenant les articles 427*bis* à 427*quater*, rédigé comme suit:

« TITEL VI

Wervingscollege der magistraten,
adviescomités en gerechtelijke stage

HOOFDSTUK I

Wervingscollege der magistraten

Artikel 427bis. — § 1. Een wervingscollege der magistraten wordt ingesteld. Dit college is samengesteld uit 22 leden en wordt onderverdeelt in twee examencommissies, één van elke taalrol. De leden van elke examencommissie worden door de Koning benoemd voor een tijdspanne van vier jaar, dit mandaat is hernieuwbaar voor de gegadigden die hun kandidatuur stellen, op een lijst van twee kandidaten voorgedragen door de Senaat bij meerderheid van twee derden van de aanwezige stemmen.

De functies van lid van het college zijn onverenigbaar met de uitoefening van om het even welk politiek mandaat.

§ 2. Dit college heeft tot taak:

1° zetelend per helft volgens het criterium van de taalkundige aanhorigheid van zijn leden, het ambt van examencommissie te bekleden inzake het examen inzake beroepsbekwaamheid, waarvan sprake is in de artikelen 187, 189, 191, 193, 194, 208, 209, 254 en 258, alsmede het vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid voorzien in artikel 427*quater*.

Elke examencommissie is als volgt samengesteld:

- een voorzitter van de commissie, magistraat bij het Hof van Cassatie;
- vier magistraten waarvan twee behorende tot de zetel en de twee anderen behorende tot het openbaar ministerie;
- drie hoogleraren der universiteiten;
- drie advocaten.

De Koning duidt op dezelfde wijze een plaatsvervanger aan voor de voorzitter en voor elk lid van de examencommissies.

Ten minste één lid van het college, alsmede een plaatsvervangend lid, moet blijk kunnen geven van een voldoende kennis van de Duitse taal.

Iedere examencommissie wordt bijgestaan door een secretaris aangewezen door de Minister van Justitie.

2° zetelend in voltallige vergadering,

- de programma's op te stellen van het examen inzake beroepsbekwaamheid, voorzien bij de artikelen 187, 189, 191, 193, 194, 208, 209, 254 en 258 en van het vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid voorzien bij artikel 427*quater*;

« TITRE VI

Du collège de recrutement des magistrats,
des comités d'avis et du stage judiciaire

CHAPITRE I

Du collège de recrutement des magistrats

Article 427bis. — § 1er. Il est institué un collège de recrutement des magistrats. Ce collège est composé de 22 membres et se divise en deux jurys, un pour chaque rôle linguistique. Les membres de chaque jury sont nommés pour une durée de quatre ans par le Roi, avec mandat renouvelable, parmi les personnes qui posent leur candidature, sur une liste double présentée par le Sénat à la majorité des deux tiers des suffrages des membres présents.

Les fonctions de membres du collège sont incompatibles avec l'exercice de tout mandat politique.

§ 2. Ce collège a pour mission:

1° siégeant par moitié selon le critère de l'appartenance linguistique de ses membres, d'exercer la fonction de jury de l'examen d'aptitude professionnelle prévu aux articles 187, 189, 191, 193, 194, 208, 209, 254 et 258, ainsi que du concours d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*quater*.

Chaque jury se compose comme suit:

- un président de jury, magistrat à la Cour de cassation;
- quatre magistrats, dont deux émanant de la magistrature assise et deux autres émanant du ministère public;
- trois professeurs d'université;
- trois avocats.

Le Roi désigne de la même manière un suppléant pour le président et pour chaque membre des jurys.

Un membre au moins du collège ainsi qu'un membre suppléant, doit pouvoir justifier de la connaissance suffisante de la langue allemande.

Chaque jury est assisté par un secrétaire désigné par le Ministre de la Justice.

2° siégeant en formation plénière,

- de déterminer les programmes de l'examen d'aptitude professionnelle prévu aux articles 187, 189, 191, 193, 194, 208, 209, 254 et 258, et du concours d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*quater*;

— adviezen te verstrekken aan de Minister van Justitie betreffende de opleiding van de magistraten en van de stagiairs;

— advies te verstrekken aan de Minister van Justitie betreffende de theoretische opleiding van de stagiairs, in toepassing van artikel 427*quater*, § 2, 3°;

— advies te verstrekken aan de Minister van Justitie betreffende het percentage van benoemingen van gerechtelijke stagiairs tot de openstaande plaatsen van rechters en substituten, bij toepassing van artikel 427*quater*, § 3, lid 2.

§ 3. Het voorzitterschap van het college wordt beurtelings bekleed voor een termijn van één jaar. Deze termijnen vangen aan op 1 oktober van elk jaar. De werking van het college wordt bepaald bij een in de Ministerraad overlegd besluit.

HOOFDSTUK II

Adviescomités

Artikel 427ter. — § 1. Alvorens over te gaan tot elke benoeming tot de ambten bedoeld in de artikelen 187, 188, 190, 191, 192, 193, 194, 207, § 2, 208 en 209, wint de Minister van Justitie het advies in van het comité van het rechtsgebied waarin de benoeming moet geschieden. Dit comité is samengesteld op de wijze bepaald in § 3.

Van het advies wordt een met redenen omkleed proces-verbaal opgemaakt dat wordt ondertekend door ieder lid van het comité of diens gemachtigd vertegenwoordiger die aan de vergadering van het comité heeft deelgenomen. Het advies wordt door de procureur-generaal, of in voorkomend geval de auditor-generaal, of hun vertegenwoordigers medegegeeld aan de Minister van Justitie binnen de maand die volgt op de ontvangst van de aanvraag van het advies.

§ 2. Bovendien moet het comité aan de Minister van Justitie een schriftelijk en gemotiveerd verslag bezorgen betreffende de uitsluiting van de overeenkomstig artikel 427*quater* benoemde gerechtelijke stagiairs, die 19 maanden stage doorgemaakt hebben, wanneer zij gemotiveerd is op hun ongeschiktheid en in het algemeen vóór het einde van de stage, wanneer zij gemotiveerd is door kennelijk wangedrag of herhaalde en niet gerechtvaardigde afwezigheden, en voorstellen de betrokkenen uit te sluiten.

In dit laatste geval moet het comité voorafgaandelijk zijn voorstel aan de betrokkene betekenen; deze beschikt alsdan over een termijn van tien dagen om voor het comité zijn middelen uiteen te zetten en te vragen gehoord te worden, in voorkomend geval bijgestaan door een raadsman van zijn keuze.

— de donner au Ministre de la Justice des avis concernant la formation des magistrats et des stagiaires;

— de donner au Ministre de la Justice un avis concernant la formation théorique des stagiaires, en application de l'article 427*quater*, § 2, 3°;

— de donner au Ministre de la Justice un avis concernant le pourcentage de nominations de stagiaires judiciaires aux places vacantes de juges et de substituts, en application de l'article 427*quater*, § 3, alinéa 2.

§ 3. La présidence du collège est exercée à tour de rôle par chaque président pour une période d'un an. Ces périodes débutent le 1er octobre de chaque année. Le fonctionnement du collège est déterminé par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres.

CHAPITRE II

Des comités d'avis

Article 427ter. — § 1er. Avant de procéder à toute nomination aux fonctions visées par les articles 187, 188, 190, 191, 192, 193, 194, 207, § 2, 208 et 209, le Ministre de la Justice recueille l'avis du comité du ressort où la nomination doit intervenir. Ce comité est composé comme prévu au § 3.

L'avis fait l'objet d'un procès-verbal motivé et signé par chaque membre du comité ou son représentant délégué ayant participé à la séance du comité. Il est communiqué au Ministre de la Justice par le procureur général ou le cas échéant l'auditeur général, ou leurs représentants dans le mois suivant la réception de la demande d'avis.

§ 2. Le comité doit en outre communiquer au Ministre de la Justice un rapport écrit et motivé sur l'exclusion des stagiaires judiciaires nommés conformément à l'article 427*quater* qui ont accompli 19 mois de stage, lorsqu'elle est motivée par leur inaptitude et, de manière générale, avant la fin du stage lorsqu'elle est motivée par l'inconduite notoire ou des absences répétées et injustifiées, et proposer d'écarter les intéressés.

Dans ces cas, le comité doit notifier au préalable sa proposition à l'intéressé, celui-ci disposant alors d'un délai de dix jours pour saisir le comité de ses moyens et demander à être entendu, assisté le cas échéant du conseil de son choix.

De Minister beslist in ieder geval slechts na de betrokkene te hebben gehoord. Indien hij afwijkt van het door het comité geformuleerde voorstel, dient hij zijn beslissing formeel te motiveren.

De beslissing tot uitsluiting raakt op generlei wijze aan het recht op sociale voordelen voorzien bij artikel 427^{quater}, § 5.

§ 3. In het rechtsgebied van ieder hof van beroep en ieder arbeidshof wordt een comité opgericht dat is samengesteld uit:

1° de eerste voorzitter van het hof van beroep of, in voorkomend geval, de eerste voorzitter van het arbeidshof indien de benoeming betrekking heeft op een ambt in een arbeidsgerecht;

2° de procureur-generaal of, in voorkomend geval, de auditeur-generaal bij het militair gerechtshof;

3° de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, van de arbeidsrechtbank of van de rechtbank van koophandel naargelang het geval, ofwel van het arrondissement waarin de benoeming moet geschieden wanneer het comité een advies moet uitbrengen overeenkomstig § 1, ofwel van het arrondissement waarin de stage doorgemaakt wordt wanneer het comité een verslag moet uitbrengen overeenkomstig § 2.

4° de procureur des Konings of de arbeidsauditeur, hetzij van het arrondissement waarin de benoeming moet geschieden wanneer het comité een advies moet uitbrengen overeenkomstig § 1, hetzij van het arrondissement waarin de stage vervuld wordt wanneer het comité een verslag moet uitbrengen overeenkomstig § 2, of, in voorkomend geval, de krijgsauditeur indien hij bevoegd is wegens de plaats van de benoeming of bij het vervullen van de stage.

5° de stagemeeesters bedoeld in artikel 427^{quater}, § 2, 4°, indien het comité een verslag moet mededelen aangaande een gerechtelijk stagiair, overeenkomstig § 2;

6° de stafhouder van het arrondissement waarin hetzij de benoeming geschiedt wanneer het comité een advies moet uitbrengen overeenkomstig § 1, hetzij in het arrondissement, waarin de stage volbracht wordt wanneer het comité een verslag moet uitbrengen overeenkomstig § 2 en drie advocaten aangewezen door de raad van de orde in zijn schoot.

§ 4. Het comité staat onder leiding van een in zijn schoot verkozen voorzitter die de orde van de werkzaamheden regelt.

In voorkomend geval kan ieder lid van het comité door diens gemachtigd vertegenwoordiger vervangen worden.

Het comité kan slechts geldig beraadslagen indien te minste de helft van zijn leden samengekomen is.

Le Ministre ne statue en tout état de cause qu'après avoir entendu l'intéressé. S'il s'écarte de la proposition formulée par le comité, il doit motiver sa décision en la forme.

La décision d'exclusion ne porte en aucun cas préjudice au droit aux avantages sociaux prévus par l'article 427^{quater}, § 5.

§ 3. Dans chacun des ressorts des cours d'appel et du travail, est constitué un comité composé :

1° du premier président de la cour d'appel ou, le cas échéant, du premier président de la cour du travail si la nomination a pour objet une fonction dans une juridiction du travail;

2° du procureur général ou le cas échéant, de l'auditeur général à la Cour militaire;

3° du président du tribunal de première instance, du travail ou de commerce selon le cas, soit de l'arrondissement où la nomination doit intervenir lorsque le comité doit rendre un avis conformément au § 1er, soit de l'arrondissement où s'exerce le stage lorsque le comité doit rendre un rapport conformément au § 2.

4° du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail, soit de l'arrondissement où la nomination doit intervenir lorsque le comité doit rendre un avis conformément au § 1er, soit de l'arrondissement où s'exerce le stage lorsque le comité doit rendre un rapport conformément au § 2, ou, le cas échéant, de l'auditeur militaire compétent en raison du lieu de la nomination ou de l'accomplissement du stage.

5° des maîtres de stage visés à l'article 427^{quater}, § 2, 4°, lorsque le comité doit communiquer un rapport sur un stagiaire judiciaire, conformément au § 2;

6° du bâtonnier, soit de l'arrondissement où la nomination doit intervenir, lorsque le comité doit rendre un avis conformément au § 1er, soit de l'arrondissement où s'exerce le stage lorsque le comité doit rendre un rapport conformément au § 2, et de trois avocats désignés par le conseil de l'ordre en son sein.

§ 4. La direction du comité est assurée par un président élu en son sein, qui fixe l'ordre des travaux.

Le cas échéant, chaque membre du comité sera remplacé au sein de celui-ci par le représentant qu'il aura désigné.

Le comité ne peut valablement délibérer que si la moitié au moins de ses membres se trouve réunie.

§ 5. Het ambt van lid van een adviescomité is onverenigbaar met de uitoefening van om het even welk politiek mandaat.

§ 6. De comités kunnen alle inlichtingen inwinnen die zij noodzakelijk achten voor het uitbrengen van een advies.

§ 7. De leden van de comités die overeenkomstig § 1 advies moeten uitbrengen, zijn tot geheimhouding verplicht.

HOOFDSTUK III

Over de gerechtelijke stage

Artikel 427quater. — § 1. De Minister van Justitie benoemt in de door hem aangewezen gerechtelijke arrondissementen tot het ambt van gerechtelijk stagiair bij een parket van de rechtbank van eerste aanleg, bij een arbeidsauditoraat of een militair auditoraat, de kandidaten die geslaagd zijn voor een vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid, dat jaarlijks voor iedere taalrol wordt georganiseerd.

De kandidaturen voor dit vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid moeten worden ingediend één maand na de bekendmaking van het openvallen van ambten van gerechtelijk stagiair in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 2. De gerechtelijke stagiairs benoemd overeenkomstig § 1 worden in die hoedanigheid in dienst genomen nadat zij de eed hebben afgelegd, die omschreven is in artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831.

De stage wordt doorgemaakt in het arrondissement waar de gerechtelijk stagiair werd aangewezen, waarbij de keuze bij voorrang uitgaat naar de geslaagde kandidaten van het vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid, volgens hun rangschikking.

De stage heeft een duur van drie jaar. Zij behelst een theoretische opleiding bestaande uit een cyclus van cursussen ingericht door de Minister van Justitie, na een advies van het wervingscollege, voorzien bij artikel 427bis, en een praktische vorming die verloopt in verschillende opeenvolgende stadia:

— van de 1e tot en met de 15e maand bij het parket van de procureur des Konings en/of van de arbeidsauditeur en/of van de krijgsauditeur; deze periode omvat eveneens een maand in een administratieve dienst van een of meer parketten;

— van de 16e tot en met de 30e maand in een of meer kamers van een rechtbank van eerste aanleg, van een arbeidsrechtbank of van een rechtbank van koophandel, dan wel bij de krijgsraad; deze periode omvat eveneens een maand in een of meer griffies;

§ 5. Les fonctions de membre des comités d'avis sont incompatibles avec l'exercice de tout mandat politique.

§ 6. Pour l'établissement de leurs avis, les comités peuvent recueillir tous les renseignements qu'ils jugent nécessaires.

§ 7. Les membres des comités chargés d'émettre des avis, ainsi qu'il est prévu au premier paragraphe, sont tenus au secret.

CHAPITRE III

Du stage judiciaire

Article 427quater. — § 1er. Le Ministre de la Justice nomme dans les arrondissements judiciaires désignés par lui à des fonctions de stagiaire judiciaire dans un parquet de première instance, dans un auditorat du travail ou dans un auditorat militaire, les candidats qui auront réussi un concours d'aptitude professionnelle, organisé annuellement pour chaque régime linguistique.

Les candidatures au concours d'aptitude professionnelle doivent être introduites un mois après la publication des vacances de fonctions de stagiaire judiciaire au *Moniteur belge*.

§ 2. Les stagiaires judiciaires nommés conformément au § 1er sont appelés en service en cette qualité après avoir prêté le serment prévu à l'article 2 du décret du 20 juillet 1831.

Le stage s'exerce dans l'arrondissement où le stagiaire judiciaire aura été désigné, avec priorité de choix aux lauréats du concours d'aptitude professionnelle suivant leur classement.

Le stage compte une durée de trois ans. Il comprend une formation théorique consistant en un cycle de cours organisé par le Ministre de la Justice, après avis du collège de recrutement visé à l'article 427bis, et une formation pratique qui se déroule en plusieurs stades successifs:

— du 1er au 15e mois au sein d'un parquet du procureur du Roi et/ou de l'auditeur du travail et/ou de l'auditeur militaire, cette période comprenant également un mois au sein d'un service administratif d'un ou plusieurs parquets;

— du 16e au 30e mois au sein d'une ou plusieurs chambres du tribunal de première instance, du travail ou de commerce, voire au sein du conseil de guerre, cette période comprenant également un mois au sein d'un ou plusieurs greffes;

— van de 31e tot en met de 36e maand in een strafinrichting van de Staat, een politiedienst, het kantoor van een notaris of van een gerechtsdeurwaarder, of in een juridische dienst van een openbare economische of sociale instelling of van een onderneming.

De gerechtelijk stagiair staat onder de leiding van het comité bedoeld in artikel 427ter en van twee stage-meesters die met zijn opleiding zijn belast :

— voor de periode van de 1e tot de 15e maand, is de eerste stage-meester de procureur des Konings, de arbeidsauditeur of de krijgsauditeur of hun afgevaardigden;

— voor de periode van de 16e tot en met de 36e maand is de tweede stage-meester de voorzitter van de betrokken rechtbank of zijn afgevaardigde.

Vóór de 16e maand van de opleiding moet de eerste stage-meester bij het adviescomité een uitvoerig verslag indienen. Na afloop van het derde jaar opleiding dient ook de tweede stage-meester een verslag in.

De verslagen zijn vertrouwelijk. Indien de inhoud van een of meer verslagen het comité er evenwel toe brengt een ongunstig advies te geven, of dit advies in beraad te houden, dient het comité er een of meer van zijn leden mee te belasten de gerechtelijk stagiair te horen. Van de inachtneming van dit voorschrift wordt melding gemaakt in het aan de Minister van Justitie toegezonden verslag.

De Minister van Justitie kan de duur van de stage in een rechtbank met één of twee periodes van zes maand verlengen, wanneer bij het einde van het derde jaar de benoeming van de stagiair niet kan plaatshebben bij gebrek aan een openstaande plaats of aan een kandidaat-stelling van zijnentwege.

§ 3. Ieder jaar moeten de benoemingen van de gerechtelijke stagiairs tot de openstaande plaatsen van rechters en substituten minstens 80 pct. vertegenwoordigen van het geheel der benoemingen tot deze plaatsen.

Dit percentage kan herleid worden tot 75 pct. bij een in Ministerraad overlegd besluit en na advies van het wervingscollege.

Dit besluit dient gemotiveerd te zijn door uitzonderlijke omstandigheden en is slechts geldig voor het lopende jaar.

§ 4. De stagiair heeft niet de hoedanigheid van magistraat.

De stagiair bij het parket van de procureur des Konings, bij het parket van de arbeidsauditeur of bij het parket van de krijgsauditeur heeft de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier respectievelijk van de procureur des Konings,

— du 31e au 36e mois au sein d'un établissement pénitentiaire de l'Etat, d'un service de police, d'une étude notariale ou d'une étude d'huissier de justice, ou au sein d'un service juridique d'une institution publique économique ou sociale ou d'une entreprise.

Le stagiaire judiciaire est placé sous la direction du comité visé à l'article 427ter et de deux maîtres de stage chargés de sa formation :

— pour la période du 1er au 15e mois, le premier maître de stage est le procureur du Roi, l'auditeur du travail ou l'auditeur militaire, ou leurs délégués;

— pour la période du 16e au 36e mois, le deuxième maître de stage est le président du tribunal concerné ou son délégué.

Le premier maître de stage fait parvenir, avant la fin du 16e mois de la formation, au comité d'avis un rapport circonstancié. Le deuxième maître de stage y procède également au terme de la troisième année de formation.

Les rapports sont confidentiels. Toutefois, si les informations contenues dans un ou plusieurs rapports devaient déterminer le comité à rendre un avis défavorable ou à réserver cet avis, le comité charge un ou plusieurs de ses membres d'entendre le stagiaire judiciaire. L'accomplissement de cette formalité est visé dans le rapport communiqué au Ministre de la Justice.

Le Ministre de la Justice peut prolonger la durée du stage au tribunal de une ou deux périodes de six mois, lorsqu'à la fin de la troisième année, la nomination du stagiaire ne peut avoir lieu faute de place vacante ou à défaut de candidature de sa part.

§ 3. Chaque année, les nominations de stagiaires judiciaires aux places vacantes de juges et de substituts doivent représenter 80 p.c. au moins du total des nominations à ces postes.

Ce pourcentage peut être ramené à 75 p.c. par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres et après avis du collège de recrutement.

Cet arrêté doit être motivé par des circonstances exceptionnelles et n'a de valeur que pour l'année en cours.

§ 4. Le stagiaire n'a pas la qualité de magistrat.

Le stagiaire au parquet du procureur du Roi, au parquet de l'auditeur du travail et au parquet de l'auditeur militaire a la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire respectivement du procureur du Roi, de l'auditeur du travail ou de l'auditeur mili-

van de arbeidsauditeur en van de krijgsauditeur, maar mag in deze hoedanigheid niet optreden dan na aanstelling door de procureur-generaal of door de auditeur-generaal.

Na zes maanden stage kan hij door de procureur-generaal of door de auditeur-generaal worden aangesteld om het ambt van het openbaar ministerie geheel of ten dele uit te oefenen.

Na vijftien maanden stage kan hij als griffier toegevoegd worden overeenkomstig artikel 329.

Deze aanstellingen worden ter kennis gebracht van de stagemester bedoeld in § 2.

De gerechtelijke stagiair staat de rechter of de rechters bij uit wie de kamer van de rechtbank, waarvoor hem dienstaanwijzing is verleend, is samengesteld en neemt deel aan de beraadslagingen, maar kan geen rechter vervangen.

§ 5. De gerechtelijke stagiair ontvangt een jaarwedge van 760 277 frank, maandelijks betaalbaar na vervallen termijn.

Hij geniet de bijslagen, vergoedingen en bijkomende bezoldigingen die aan het personeel in overheidsdienst worden toegekend. Die wedde volgt het indexcijfer van de consumptieprijzen overeenkomstig de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld. Zij wordt gekoppeld aan het indexcijfer 138,01.

De gehele wetgeving betreffende de sociale zekerheid van de werknemers, met uitzondering van die betreffende de jaarlijkse vakantie, zijn op de gerechtelijke stagiair toepasselijk.

§ 6. Op verzoek van de belanghebbende en om gegronde redenen, kan de Minister van Justitie de stage schorsen.

§ 7. Het ambt van gerechtelijke stagiair is onverenigbaar met iedere andere bezoldigde betrekking. De Minister van Justitie kan evenwel, op advies van de procureur-generaal of de auditeur-generaal, aan de belanghebbende toelating verlenen tot het uitoefenen van de ambten bedoeld in artikel 294, eerste lid. »

taire, mais ne peut en exercer les fonctions que sur commissionnement par le procureur général ou par l'auditeur général.

Après six mois de stage, il peut être commissionné par le procureur général ou par l'auditeur général pour exercer en tout ou en partie les fonctions du Ministère public.

Après quinze mois de stage, il peut être assumé en qualité de greffier, conformément à l'article 329.

Ces mesures sont portées à la connaissance du maître de stage visé au § 2.

Le stagiaire judiciaire assiste le ou les juges composant la chambre du tribunal au sein de laquelle il est affecté et assiste au délibéré, mais n'exerce aucune suppléance.

§ 5. Le stagiaire judiciaire bénéficie d'un traitement annuel de 760 277 francs, payable mensuellement à terme échu.

Il bénéficie des allocations, indemnités et rétributions complémentaires de traitement attribuées aux fonctionnaires de l'ordre administratif. Ce traitement est lié à l'indice des prix à la consommation, conformément à la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, pensions, allocations et subventions à charge du trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants. Il est rattaché à l'indice 138,01.

Toute la législation concernant la sécurité sociale des travailleurs, sauf celle relative aux vacances annuelles, est applicable au stagiaire.

§ 6. A la demande de l'intéressé et pour des motifs légitimes, le Ministre de la Justice peut suspendre le stage.

§ 7. Les fonctions de stagiaire sont incompatibles avec toute autre fonction rémunérée. Le Ministre de la Justice peut, sur avis du procureur général ou de l'auditeur général, autoriser l'intéressé à exercer les fonctions visées à l'article 294, alinéa 1er. »

Art. 20

§ 1. De magistraten in dienst op de dag van de inwerkingtreding van de beschikkingen van de onderhavige wet zijn geacht de gerechtelijke stage vervuld te hebben voorzien bij artikel 427*quater*, ingevoegd bij artikel 19 van de onderhavige wet;

§ 2. Het vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid is niet vereist van de gerechtelijke stagiairs, die, op de dag van de inwerkingtreding van de beschikkingen van de onderhavige wet, het ambt van gerechtelijke stagiair op grond van de wet van 8 april 1971 reeds uitoefenen.

Art. 21

De wet van 8 april 1971 tot organisatie van een gerechtelijke stage, gewijzigd bij de wetten van 2 juli 1975 en 8 december 1977, wordt opgeheven.

Art. 22

De Koning stelt de datum van inwerkingtreding van elk van de beschikkingen van de onderhavige wet vast.

Gegeven te Brussel, 16 mei 1990.

BOUDEWIJN.

Van Koningswege:

De Minister van Justitie,

M. WATHELET.

Art. 20

§ 1er. Les magistrats en fonction au jour de l'entrée en vigueur des dispositions de la présente loi, sont réputés avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater*, inséré par l'article 19 de la présente loi;

§ 2. Le concours d'aptitude professionnelle n'est pas requis dans le chef des stagiaires judiciaires qui, le jour de l'entrée en vigueur des dispositions de la présente loi, exercent déjà les fonctions de stagiaire judiciaire en application de la loi du 8 avril 1971.

Art. 21

La loi du 8 avril 1971 organisant le stage judiciaire, modifiée par les lois du 2 juillet 1975 et du 8 décembre 1977, est abrogée.

Art. 22

Le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de chacune des dispositions de la présente loi.

Donné à Bruxelles, le 16 mai 1990.

BAUDOUIN.

Par le Roi:

Le Ministre de la Justice,

M. WATHELET.

VOORONTWERP VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE

Artikel 1

Artikel 79 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« De Koning wijst uit de rechters in de rechtbank van eerste aanleg, volgens de behoeften van de dienst, één of meer onderzoeksrechters, één of meer beslagrechters en één of meer rechters in de jeugdrechtbank aan.

De onderzoeksrechters, de beslagrechters en de rechters in de jeugdrechtbank worden aangewezen voor een termijn van één jaar, die een eerste maal verlengd wordt met een termijn van twee jaar en vervolgens met een termijn van vijf jaar uit de rechters die gedurende ten minste drie jaar werkelijk een gerechtelijk ambt hebben uitgeoefend.

De onderzoeksrechters en de beslagrechters kunnen volgens hun rang zitting blijven nemen voor de berechting van de zaken die aan de rechtbank van eerste aanleg worden voorgelegd.

De rechters in de jeugdrechtbank kunnen zitting nemen in de kamers voor burgerlijke zaken van de rechtbank van eerste aanleg, indien zij hiertoe door de Koning zijn gemachtigd.

Wanneer er in de jeugdrechtbank verscheidene rechters zijn, berust de leiding van de dienst bij de oudstbenoemde. »

Art. 2

Artikel 80, tweede lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door het volgende lid:

« Bovendien kan de voorzitter van de rechtbank, indien de behoeften van de dienst het rechtvaardigen, op vordering van de procureur des Konings, bij wijze van uitzondering een werkend rechter aanwijzen om de voornoemde ambten gedurende drie maanden waar te nemen. Deze termijn kan slechts eenmaal worden vernieuwd. De beschikking van de voorzitter wordt met redenen omkleed, en wel met inachtneming van de bijzondere omstandigheden. »

Art. 3

Artikel 187 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 187. — § 1. Niemand kan tot vrederechter-titularis of rechter-titularis in de politierechtbank dan wel tot toegevoegd vrederechter of toegevoegd rechter in de politierechtbank worden benoemd zonder het advies van het comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn, moet ten minste 40 jaar oud zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in § 2.

§ 2. Aan de voorwaarden gesteld in § 1 is voldaan indien de kandidaat:

hetzij in België ten minste twaalf jaar werkzaam is geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt heeft vervuld of in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie heeft bekleed;

hetzij in België ten minste vijf jaar een ambt heeft uitgeoefend bij de Raad van State. In voorkomend geval wordt het aantal jaren dat een ambt werd uitgeoefend bij de Raad van State gelijkgesteld met het aantal jaren dat een ambt werd uitgeoefend, bedoeld in voorgaand lid;

AVANT-PROJET SOUMIS AU CONSEIL D'ETAT

Article 1er

L'article 79 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante:

« Le Roi désigne parmi les juges au tribunal de première instance, selon les nécessités du service, un ou plusieurs juges d'instruction, un ou plusieurs juges des saisies et un ou plusieurs juges au tribunal de la jeunesse.

Les juges d'instruction, les juges des saisies et les juges au tribunal de la jeunesse sont désignés pour un terme d'un an, renouvelable une première fois pour une durée de deux ans et ensuite pour une durée de cinq ans, parmi les juges ayant exercé des fonctions judiciaires effectives pendant au moins trois ans.

Les juges d'instruction et les juges des saisies peuvent continuer à siéger à leur rang pour le jugement des affaires soumises au tribunal de première instance.

Les juges au tribunal de la jeunesse peuvent siéger aux chambres civiles du tribunal de première instance, s'ils y ont été autorisés par le Roi.

Lorsque le tribunal de la jeunesse comprend plusieurs juges, le plus ancien a la direction du siège et assume la répartition du service. »

Art. 2

L'article 80, alinéa 2, du même Code, est remplacé par l'alinéa suivant:

« En outre, si les besoins du service le justifient, le président du tribunal peut sur réquisitoire du procureur du Roi désigner à titre exceptionnel, un juge effectif pour remplir les fonctions précitées pour un terme de trois mois. Ce terme ne peut être renouvelé qu'une fois. L'ordonnance du Président sera motivée eu égard aux circonstances particulières. »

Art. 3

L'article 187 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Article 187. — § 1er. Nul ne peut être nommé juge de paix ou juge au tribunal de police, titulaire ou de complément sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Le candidat doit être docteur ou licencié en droit, être âgé d'au moins 40 ans et satisfaire aux conditions prévues par le deuxième paragraphe.

§ 2. Il est satisfait aux conditions prévues par le premier paragraphe lorsque:

soit le candidat a, en Belgique, pendant au moins douze années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, la profession de notaire, ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit;

soit le candidat a, pendant au moins cinq ans, exercé en Belgique, des fonctions au Conseil d'Etat. Le cas échéant, les années d'exercice de fonctions au Conseil d'Etat seront assimilées à des années des fonctions visées à l'alinéa précédent;

hetzij in België, gedurende ten minste drie jaren, gerechtelijke ambten heeft uitgeoefend en, gedurende ten minste negen jaren, een juridisch ambt heeft vervuld in een openbare of private dienst.

— De kandidaten bedoeld in het eerste lid, behoudens zij die de gerechtelijke stage bedoeld in artikel 427^{quater} hebben volbracht, worden door de Koning benoemd, mits zij geslaagd zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid dat jaarlijks voor iedere taalrol wordt georganiseerd. Het college bedoeld in artikel 427bis stelt de examencommissies samen en legt het examenprogramma vast.

— De examencommissie kan bij uitzondering geheel of gedeeltelijk een met redenen omklede vrijstelling verlenen van de voorwaarden van het examen, op voorafgaand verslag van de hiërarchische overheid onder wie de kandidaat in voorkomend geval ressorteert. De vrijstelling wordt slechts toegestaan uit hoofde van de grote professionele waarde van de kandidaat. »

Art. 4

Artikel 188 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 188.* — Niemand kan tot plaatsvervangend vrederechter worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet ten minste 35 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn en in België ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld of een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of in rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed. »

Art. 5

Artikel 189 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 189.* — § 1. Niemand kan tot voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, van de arbeidsrechtbank of van de rechtbank van koophandel worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in § 2, of in voorkomend geval, in § 3.

§ 2. Aan de voorwaarden gesteld in § 1 is voldaan indien de magistraat benoemd overeenkomstig artikel 427^{quater} in België gedurende ten minste tien jaar een gerechtelijk ambt heeft vervuld na de gerechtelijke stage ingericht door dit artikel volbracht heeft.

§ 3. Aan de voorwaarden gesteld in § 1 is eveneens voldaan indien de kandidaat:

hetzij in België ten minste vijftien jaar werkzaam is geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt heeft vervuld, een ambt heeft uitgeoefend bij de Raad van State of in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie heeft bekleed;

hetzij in België ten minste vijf jaar werkzaam is geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt heeft vervuld, een ambt heeft uitgeoefend bij de Raad van State of in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie heeft bekleed en gedurende ten minste tien jaar een juridisch ambt heeft vervuld in een openbare of private dienst.

— Die kandidaten worden door de Koning benoemd, mits zij geslaagd zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid dat jaarlijks voor iedere taalrol wordt georganiseerd. Het College bedoeld in artikel 427bis stelt de examencommissies samen en legt het examenprogramma vast.

soit le candidat a, en Belgique, pendant au moins trois années, exercé des fonctions judiciaires et pendant au moins neuf années, exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé.

— Sauf pour ce qui concerne les candidats ayant accompli le stage judiciaire visé à l'article 427^{quater}, les candidats visés à l'alinéa 1er sont nommés par le Roi, à la condition d'avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle organisé annuellement pour chaque régime linguistique. Le Collège visé à l'article 427bis constitue les jurys et détermine le programme de cet examen.

— A titre exceptionnel, les jurys sont habilités à accorder une dispense motivée de tout ou partie des conditions de cet examen, sur rapport préalable de l'autorité dont relève le cas échéant, le candidat. La dispense n'est autorisée qu'à raison de la grande valeur professionnelle du candidat. »

Art. 4

L'article 188 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 188.* — Nul ne peut être nommé juge de paix suppléant sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être âgé d'au moins 35 ans, être docteur ou licencié en droit et avoir, en Belgique et pendant au moins cinq ans, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, ou la profession de notaire, ou exercé des fonctions au Conseil d'Etat, ou exercé des fonctions académiques ou scientifiques en droit. »

Art. 5

L'article 189 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 189.* — § 1er. Nul ne peut être nommé président du tribunal de première instance, du tribunal du travail ou du tribunal de commerce, sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues par le deuxième ou, le cas échéant, le troisième paragraphe.

§ 2. Il est satisfait aux conditions prévues par le premier paragraphe lorsque le magistrat nommé conformément à l'article 427^{quater} a, en Belgique, pendant au moins dix ans, exercé des fonctions judiciaires après avoir accompli le stage judiciaire organisé par cet article.

§ 3. Il est aussi satisfait aux conditions prévues par le premier paragraphe lorsque:

soit le candidat a, en Belgique et pendant au moins quinze années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit;

soit le candidat a, en Belgique et pendant au moins cinq années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit et, pendant au moins dix années, exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé.

— Ces candidats sont nommés par le Roi à la condition d'avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle organisé annuellement dans chaque régime linguistique. Le Collège visé à l'article 427bis constitue les jurys et détermine le programme de cet examen.

— De examencommissie kan bij uitzondering geheel of gedeeltelijk een met redenen omklede vrijstelling verlenen van de voorwaarden van het examen, op voorafgaand verslag van de hiërarchische overheid onder wie de kandidaat in voorkomend geval ressorteert. De vrijstelling wordt slechts toegestaan op grond van de grote professionele waarde van de kandidaat.»

Art. 6

Artikel 190 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 190.* — Voor de benoeming tot ondervoorzitter in de rechtbank van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbank of in de rechtbank van koophandel gelden dezelfde voorwaarden als voor de voorzitters van die rechtbanken.»

Art. 7

Artikel 191 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 191.* — § 1. Niemand kan tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in § 2, of in voorkomend geval, in § 3.

§ 2. Aan de voorwaarden gesteld in § 1 is voldaan indien de magistraat benoemd overeenkomstig artikel 427quater de gerechtelijke stage ingericht door dit artikel volbracht heeft.

§ 3. Aan de voorwaarden gesteld in § 1 is eveneens voldaan indien de kandidaat:

hetzij in België ten minste twaalf jaar werkzaam is geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt heeft vervuld of in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie heeft bekleed, of een juridisch ambt heeft vervuld bij een openbare of private dienst;

hetzij ten minste vijf jaar een ambt heeft uitgeoefend bij de Raad van State. In voorkomend geval wordt het aantal jaren dat een ambt werd uitgeoefend bij de Raad van State gelijkgesteld met het aantal jaren dat een ambt werd uitgeoefend, bedoeld in voorgaand lid.

Die kandidaten worden door de Koning benoemd, mits zij geslaagd zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid dat jaarlijks voor iedere taalrol wordt georganiseerd. Het College bedoeld in artikel 427bis stelt de examencommissies samen en legt het examenprogramma vast.

De examencommissie kan bij uitzondering geheel of gedeeltelijk een met redenen omklede vrijstelling verlenen van de voorwaarden van het examen, op voorafgaand verslag van de hiërarchische overheid onder wie de kandidaat in voorkomend geval ressorteert. De vrijstelling wordt slechts toegestaan op grond van de grote professionele waarde van de kandidaat.

§ 4. Voor de kandidaat-rechter in de arbeidsrechtbank die houder is van een diploma van licentiaat in het sociaal recht afgeleverd door een Belgische universiteit, wordt de tijd bedoeld in § 3, eerste lid, verminderd tot vijf jaar.»

Art. 8

Artikel 192 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

— A titre exceptionnel, les jurys sont habilités à accorder une dispense motivée de tout ou partie des conditions de cet examen, sur rapport préalable de l'autorité hiérarchique dont relève le cas échéant le candidat. La dispense n'est autorisée qu'à raison de la grande valeur professionnelle du candidat.»

Art. 6

L'article 190 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 190.* — Pour pouvoir être nommé vice-président au tribunal de première instance, au tribunal du travail ou au tribunal de commerce, le candidat doit satisfaire aux conditions prévues pour les présidents à ces tribunaux.»

Art. 7

L'article 191 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 191.* — § 1er. Nul ne peut être nommé juge au tribunal de première instance, au tribunal du travail ou au tribunal de commerce, sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues par le deuxième ou, le cas échéant, le troisième paragraphe.

§ 2. Il est satisfait aux conditions prévues par le premier paragraphe lorsque le magistrat nommé conformément à l'article 427quater a accompli le stage judiciaire organisé par cet article.

§ 3. Il est aussi satisfait aux conditions prévues par le premier paragraphe lorsque:

soit le candidat a, en Belgique et pendant au moins douze années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires ou la profession de notaire ou des fonctions académiques ou scientifiques en droit ou exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé;

soit le candidat a, pendant au moins cinq ans, exercé des fonctions au Conseil d'Etat. Le cas échéant, les années d'exercice de fonctions au Conseil d'Etat seront assimilées à des années de fonctions visées à l'alinéa précédent.

Les candidats visés à l'alinéa 1er sont nommés par le Roi à la condition d'avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle organisé annuellement dans chaque régime linguistique. Le Collège visé à l'article 427bis constitue les jurys et détermine le programme de cet examen.

A titre exceptionnel, les jurys sont habilités à accorder une dispense motivée de tout ou partie des conditions de cet examen, sur rapport préalable de l'autorité hiérarchique, le cas échéant, dont relève le candidat. La dispense n'est autorisée qu'à raison de la grande valeur professionnelle du candidat.

§ 4. A l'égard du candidat aux fonctions de juge au tribunal du travail, porteur d'un diplôme de licencié en droit social délivré par une université belge, le délai prévu au § 3, premier alinéa, est réduit à cinq ans.»

Art. 8

L'article 192 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Artikel 192.* — Niemand kan tot plaatsvervangend rechter in een van de rechtbanken genoemd in artikel 191 worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en moet in België ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld of een ambt hebben uitgeoefend bij de Raad van State of in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie hebben bekleed. »

Art. 9

Artikel 193 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 193.* — Niemand kan tot procureur des Konings of tot arbeidsauditeur worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2, of, in voorkomend geval, § 3. »

Art. 10

Artikel 194 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« *Artikel 194.* — § 1. Niemand kan tot substituut-procureur des Konings of substituut-arbeidsauditeur worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in § 2 of, in voorkomend geval, in § 3.

§ 2. Aan de voorwaarden gesteld in § 1 is voldaan indien de magistraat benoemend overeenkomstig artikel 427quater de gerechtelijke stage ingericht door dit artikel volbracht heeft.

§ 3. Aan de voorwaarden gesteld in § 1 is ook voldaan indien de kandidaat:

hetzij in België ten minste negen jaar werkzaam is geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt heeft vervuld of een rechtswetenschappelijke functie heeft bekleed of een juridisch ambt heeft vervuld bij een openbare of private dienst;

hetzij ten minste vijf jaar een ambt heeft uitgeoefend bij de Raad van State. In voorkomend geval wordt het aantal jaren dat een ambt werd uitgeoefend bij de Raad van State gelijkgesteld met het aantal jaren dat een ambt werd uitgeoefend, bedoeld in voorgaand lid.

De kandidaten bedoeld in het eerste lid worden door de Koning benoemd, mits zij geslaagd zijn door het examen inzake beroepsbekwaamheid dat jaarlijks voor iedere taalrol wordt georganiseerd. Het College bedoeld in artikel 427bis stelt de examencommissies samen en legt het examenprogramma vast.

De examencommissie kan bij uitzondering geheel of gedeeltelijk een met redenen omklede vrijstelling verlenen van de voorwaarden van het examen, op voorafgaand verslag van de hiërarchische overheid onder wie de kandidaat in voorkomend geval ressorteert. De vrijstelling wordt slechts toegestaan op grond van de grote professionele waarde van de kandidaat.

§ 4. Voor de kandidaat-substituut-arbeidsauditeur die houder is van een diploma van licentiaat in het sociaal recht afgeleverd door een Belgische universiteit, wordt de tijd bedoeld in § 3, eerste lid, verminderd tot vijf jaar.

§ 5. Onverminderd de voorwaarden gesteld in het eerste lid moet de substituut-procureur des Konings, gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden, houder zijn van een diploma waaruit een gespecialiseerde opleiding in het fiscaal recht blijkt, afgegeven

« *Article 192.* — Nul ne peut être nommé juge suppléant à l'un des tribunaux indiqués à l'article 191 sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être docteur ou licencié en droit et avoir, en Belgique, et pendant au moins cinq ans, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires ou la profession de notaire ou exercé des fonctions au Conseil d'Etat ou exercé des fonctions académiques ou scientifiques en droit. »

Art. 9

L'article 193 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 193.* — Nul ne pourra être nommé procureur du Roi ou auditeur du travail sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues à l'article 189, § 2, ou le cas échéant, § 3. »

Art. 10

L'article 194 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« *Article 194.* — Nul ne peut être nommé substitut du procureur du Roi ou substitut de l'auditeur du travail, sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues par le § 2 ou, le cas échéant, le § 3.

§ 2. Il est satisfait aux conditions prévues par le § 1er lorsque le magistrat nommé conformément à l'article 427quater a accompli le stage judiciaire organisé par cet article.

§ 3. Il est aussi satisfait aux conditions prévues par le § 1er lorsque:

soit le candidat a, en Belgique, et pendant au moins neuf années, suivi le barreau, exercé des fonctions judiciaires, ou la profession de notaire, ou exercé des fonctions académiques ou scientifiques en droit, ou exercé des fonctions juridiques dans un service public ou privé;

soit le candidat a, pendant au moins cinq ans, exercé des fonctions au Conseil d'Etat. Le cas échéant, les années d'exercice de fonctions au Conseil d'Etat seront assimilées à des années de fonctions visées à l'alinéa précédent.

Ces candidats visés à l'alinéa premier sont nommés par le Roi à la condition d'avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle organisé annuellement pour chaque régime linguistique. Le Collège visé à l'article 427bis constitue les jurys et détermine le programme de cet examen.

Les jurys sont autorisés à titre exceptionnel à accorder une dispense motivée de tout ou partie des conditions de cet examen sur rapport préalable de l'autorité hiérarchique dont relève le cas échéant, le candidat. La dispense n'est autorisée qu'à raison de la grande valeur professionnelle du candidat.

§ 4. A l'égard du candidat aux fonctions de substitut de l'auditeur du travail, porteur d'un diplôme de licencié en droit social délivré par une université belge, le délai prévu au § 3, premier alinéa, est réduit à cinq ans.

§ 5. Sans préjudice des conditions fixées au § 1er, le substitut du procureur du Roi, spécialisé en matière fiscale, doit être porteur d'un diplôme attestant une formation spécialisée en droit fiscal, délivré par une université belge, ou par un établissement

door een Belgische universiteit of door een niet-universitaire instelling voor hoger onderwijs die is opgenomen in een door de Koning opgestelde lijst, dan wel het in § 3 bedoelde juridisch ambt in fiscale zaken hebben vervuld.

Voor de kandidaten die aan de voorwaarden gesteld in voormeld lid voldoen wordt de tijd bedoeld in § 3 verminderd tot vijf jaar. »

Art. 11

Artikel 195, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door het volgende lid:

« Na het schriftelijk en met redenen omkleed advies van de procureur-generaal, van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en van de stafhouder van de Orde van Advocaten te hebben gevraagd, wijst de eerste voorzitter van het Hof van Beroep voor iedere rechtbank van eerste aanleg te werkende en plaatsvervangende rechters aan die als enige rechter zitting zullen houden. Zij worden bij voorkeur gekozen uit degenen die gedurende ten minste drie jaar werkelijk een gerechtelijk ambt hebben uitgeoefend. »

Art. 12

Artikel 207 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 207. — § 1. Om tot eerste voorzitter van het Arbeidshof of tot voorzitter van het Arbeidshof of tot raadsheer in het Hof van Beroep of het Arbeidshof te worden benoemd, moet men doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2 of § 3.

§ 2. De benoeming van de magistraten in § 1 kan niet geschieden zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. »

Art. 13

Artikel 208 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 208. — § 1. Niemand kan tot procureur-generaal worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en ten minste vijftien jaar een gerechtelijk ambt hebben vervuld.

§ 2. De kandidaten, behoudens zij die een gerechtelijke stage hebben volbracht, worden door de Koning benoemd mits zij geslaagd zijn voor een examen inzake beroepsbekwaamheid dat jaarlijks voor iedere taalrol wordt georganiseerd. Het College bedoeld in artikel 427bis stelt de examencommissies samen en legt de voorwaarden van het examen vast.

De examencommissies kunnen bij uitzondering geheel of gedeeltelijk een met redenen omklede vrijstelling verlenen van de voorwaarden van het examen, op voorafgaand verslag van de hiërarchische overheid onder wie de kandidaat in voorkomend geval ressorteert. De vrijstelling wordt slechts toegestaan op grond van de grote professionele waarde van de kandidaat. »

Art. 14

Artikel 209 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 209. — § 1. Niemand kan tot advocaat-generaal bij het Hof van Beroep, advocaat-generaal bij het Arbeidshof, substituit-procureur-generaal bij het Hof van Beroep of substituit-

d'enseignement supérieur non universitaire repris dans une liste établie par le Roi, ou avoir exercé dans le domaine fiscal, les fonctions juridiques visées par le troisième paragraphe.

A l'égard des candidats qui remplissent les conditions prévues par l'alinéa précédent, le délai prévu au § 3 est réduit à cinq ans. »

Art. 11

L'article 195, alinéa 1er, du même Code est remplacé par l'alinéa suivant:

« Le premier président de la Cour d'Appel, après avoir demandé l'avis écrit et motivé du procureur général, du président du tribunal de première instance et du bâtonnier de l'Ordre des Avocats, désigne pour chaque tribunal de première instance les juges effectifs et suppléants appelés à siéger seuls. Ils sont choisis de préférence parmi ceux qui ont exercé effectivement des fonctions judiciaires pendant une période de trois ans au moins. »

Art. 12

L'article 207 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Article 207. — § 1er. Pour pouvoir être nommé premier président à la Cour du Travail ou président à la Cour du Travail ou conseiller à la Cour d'Appel ou à la Cour du Travail, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues à l'article 189, § 2 ou § 3.

§ 2. Chaque nomination de magistrat visée au premier paragraphe ne pourra intervenir sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. »

Art. 13

L'article 208 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Article 208. — § 1er. Nul ne pourra être nommé procureur général sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire à la condition d'avoir, pendant au moins quinze ans, exercé des fonctions judiciaires.

§ 2. Sauf pour ce qui concerne les candidats ayant accompli un stage judiciaire, les candidats sont nommés par le Roi à la condition d'avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle organisé annuellement pour chaque régime linguistique. Le Collège visé à l'article 427bis constitue les jurys et détermine les conditions de cet examen.

Les jurys sont autorisés à titre exceptionnel à accorder une dispense motivée de tout ou partie des conditions de cet examen, sur rapport préalable de l'autorité hiérarchique dont relève le cas échéant, le candidat. La dispense n'est autorisée qu'à raison de la grande valeur professionnelle du candidat. »

Art. 14

L'article 209 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Article 209. — § 1er. Nul ne pourra être nommé avocat général près la Cour d'Appel, avocat général près la Cour du Travail, substitut du procureur général près la Cour d'Appel ou substitut

generaal bij het Arbeidshof worden benoemd zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter. De kandidaat moet doctor of licentiaat in de rechten zijn en voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2 of, in voorkomend geval, § 3.

§ 2. De benoeming van de magistraten van het parket-generaal bij het Hof van Beroep en het Arbeidshof geschiedt met inachtneming van een billijk evenwicht tussen de verscheidene provincies waaruit het rechtsgebied van het Hof bestaat. »

Art. 15

Artikel 210bis, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 juli 1985, wordt vervangen door het volgende lid:

« De voorzitter en de raadsheren die alleen zitting houden in de gevallen bedoeld in artikel 109bis, § 1, 2° en 3°, en § 2, worden door de eerste voorzitter van het Hof van beroep op schriftelijk en met redenen omkleed advies van de procureur-generaal, aangewezen bij voorkeur onder de raadsheren die sedert ten volle drie jaar zijn benoemd. »

Art. 16

Artikel 254 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 254. — Niemand kan tot raadsheer in het Hof van Cassatie worden benoemd indien hij de leeftijd van 40 jaar niet heeft bereikt, indien hij geen doctor of licentiaat in de rechten is, en indien hij niet voldoet aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2 of, in voorkomend geval, § 3. »

Art. 17

Artikel 258 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 258. — Niemand kan tot procureur-generaal of advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie worden benoemd indien hij de leeftijd van veertig jaar niet heeft bereikt, indien hij geen doctor of licentiaat in de rechten is, en indien hij niet voldoet aan de voorwaarden gesteld in artikel 189, § 2 of § 3. »

Art. 18

In deel II, boek II, van het Gerechtelijk Wetboek wordt een titel VI ingevoegd, luidend als volgt:

« TITEL VI

**Wervingscollege der magistraten,
adviescomités en de gerechtelijke stage**

HOOFDSTUK I

Wervingscollege der magistraten

Artikel 427bis. — § 1. Een wervingscollege der magistraten wordt ingesteld. Dit College is samengesteld uit 22 leden en wordt onderverdeeld in twee jury's, één van elke taalrol. De leden van elke jury worden door de Koning benoemd voor een tijdsspanne van vier jaar, dit mandaat is hernieuwbaar voor de gegadigden die hun kandidatuur stellen, op een lijst van twee kandidaten voorgedragen door de Senaat bij meerderheid van twee derden der stemmen van de aanwezige leden.

général près la Cour du Travail, sans l'avis du Comité visé à l'article 427ter. Il doit être docteur ou licencié en droit et satisfaire aux conditions prévues à l'article 189, § 2 ou, le cas échéant, le § 3.

§ 2. La nomination des magistrats du parquet général près la Cour d'Appel et près la Cour du Travail se fait en respectant un juste équilibre entre les diverses provinces qui constituent le ressort de la Cour. »

Art. 15

L'article 210bis, alinéa 1er, du même Code, inséré par la loi du 19 juillet 1985, est remplacé par l'alinéa suivant:

« Les présidents et les conseillers siégeant seuls dans les cas visés à l'article 109bis, § 1er, 2° et 3°, et § 2, sont désignés par le premier président de la Cour d'appel, sur l'avis écrit et motivé du procureur général, de préférence parmi les conseillers nommés depuis trois ans accomplis. »

Art. 16

L'article 254 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Article 254. — Nul ne pourra être nommé conseiller à la Cour de cassation s'il n'a atteint l'âge de 40 ans, s'il n'est docteur ou licencié en droit et s'il ne satisfait aux conditions fixées par l'article 189, § 2 ou le cas échéant, le § 3. »

Art. 17

L'article 258 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Article 258. — Nul ne pourra être nommé procureur général ou avocat général près la Cour de cassation, s'il n'a atteint l'âge de 40 ans, s'il n'est docteur ou licencié en droit et s'il ne satisfait pas aux conditions fixées par l'article 189, § 2 ou § 3. »

Art. 18

Un titre VI, libellé comme suit, est inséré dans la deuxième partie, Livre II, du Code judiciaire:

« TITRE VI

**Du Collège de recrutement des magistrats,
des Comités d'avis et du stage judiciaire**

CHAPITRE I

Du Collège de recrutement des magistrats

Article 427bis. — § 1er. Il est institué un Collège de recrutement des magistrats. Ce Collège est composé de 22 membres et se divise en deux jurys, un pour chaque rôle linguistique. Les membres de chaque jury sont nommés pour une durée de quatre ans par le Roi, avec mandat renouvelable, parmi les personnes qui posent leur candidature, sur une liste double présentée par le Sénat à la majorité des deux tiers des suffrages des membres présents.

§ 2. Dit College heeft tot taak :

1° de jury's inzake het examen inzake beroepsbekwaamheid samen te stellen, waarvan sprake is in de artikelen 187, 189, 191, 194 en 208 van het Gerechtelijk Wetboek, alsmede de proef inzake beroepsbekwaamheid voorzien in artikel 427^{quater} van het Gerechtelijk Wetboek en de programma's ervan vast te stellen.

Elke jury is als volgt samengesteld :

- een voorzitter van de jury, magistraat bij het Hof van Cassatie;
- vier magistraten waarvan twee behorende tot de zetel en de twee andere behorende tot het openbaar ministerie;
- drie hoogleraren der universiteiten;
- drie advocaten.

De Koning duidt op dezelfde wijze een plaatsvervanger aan voor de voorzitter en voor elk lid van de jury's.

Ten minste één lid van het College, alsmede een plaatsvervangend lid, moet blij kunnen geven van een voldoende kennis van de Duitse taal.

De functies van lid van het College zijn onverenigbaar met de uitoefening van om het even welk politiek mandaat.

Iedere jury wordt bijgestaan door een secretaris aangewezen door de Minister van Justitie.

2° adviezen verstrekken aan de Minister van Justitie betreffende de opleiding van de magistraten en de stagiairs, alsook de criteria van opeenvolgende evaluatie waarvoor de vormingsdirecteurs gehouden zijn, te uniformiseren.

§ 3. Het voorzitterschap van het College wordt om beurtrol waargenomen voor een termijn van één jaar. Deze termijnen vallen aan op 1 januari van elk jaar. De werking van het College wordt bepaald bij koninklijk besluit op voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers.

HOOFDSTUK II

Adviescomités

Artikel 427ter. — § 1. Alvorens over te gaan tot een benoeming in de ambten bedoeld in de artikelen 187, 188, 189, 191, 192, 193, 194, 207, 208 en 209 van het Gerechtelijk Wetboek, wint de Minister van Justitie het advies in van het Comité van het rechtsgebied waarin de benoeming moet geschieden. Het Comité is samengesteld op de wijze bepaald in § 3.

Van het advies wordt een met redenen omkleed proces-verbaal opgemaakt dat wordt ondertekend door ieder lid van het Comité of diens gemachtigd vertegenwoordiger die aan de vergadering van het Comité heeft deelgenomen. Het advies wordt door de Procureur-generaal of bij voorkomend geval de Auditeur-generaal, of hun vertegenwoordigers medegedeeld aan de Minister van Justitie binnen de maand die volgt op de ontvangst van de aanvraag van het advies.

§ 2. Bovendien moet het Comité een geschreven en gemotiveerd verslag aan de Minister van Justitie mededelen betreffende de uitsluiting van de gerechtelijke stagiairs overeenkomstig artikel 427^{quater}, die 18 maanden stage volbracht hebben, wanneer zij gemotiveerd is op hun onbekwaamheid en in het algemeen vóór het einde van de stage, wanneer zij gemotiveerd is door kennelijk wangedrag of zwaarwichtige afwezigheid, en voorstellen de betrokkenen uit te sluiten.

In dit laatste geval moet het Comité voorafgaandelijk zijn voorstel aan de betrokkene betekenen, deze beschikt alsdan over een termijn van tien dagen om voor het Comité zijn middelen uiteen te zetten en te vragen gehoord te worden, in voorkomend geval bijgestaan door een raadsman van zijn keuze.

§ 2. Ce Collège a pour mission :

1° de constituer les jurys de l'examen d'aptitude professionnelle prévu aux articles 187, 189, 191, 194 et 208 du Code judiciaire, ainsi que du concours d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427^{quater} du Code judiciaire, et d'en déterminer les programmes.

Chaque jury se compose comme suit :

- un président de jury, magistrat à la Cour de cassation;
- quatre magistrats, dont deux émanant de la magistrature assise et deux autres émanant du ministère public;
- trois professeurs d'université;
- trois avocats.

Le Roi désigne de la même manière un suppléant pour le président et pour chaque membre des jurys.

Un membre au moins du Collège ainsi qu'un membre suppléant, doit pouvoir justifier de la connaissance suffisante de la langue allemande.

Les fonctions de membre du Collège sont incompatibles avec l'exercice de tout mandat politique.

Chaque jury est assisté par un secrétaire désigné par le Ministre de la Justice.

2° de donner des avis au Ministre de la Justice concernant la formation des magistrats et des stagiaires, ainsi que l'uniformisation des règles d'évaluations périodiques auxquelles sont tenus les directeurs de formation.

§ 3. La présidence du Collège est exercée à tour de rôle par chaque président pour une période d'un an. Ces périodes débutent le 1er janvier de chaque année. Le fonctionnement du Collège est déterminé par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres.

CHAPITRE II

Des Comités d'avis

Article 427ter. — § 1er. Avant de procéder à une nomination aux fonctions visées par les articles 187, 188, 189, 191, 192, 193, 194, 207, 208 et 209 du Code judiciaire, le Ministre de la Justice recueille l'avis du Comité du ressort où la nomination doit intervenir. Ce Comité est composé comme prévu au troisième paragraphe.

L'avis fait l'objet d'un procès-verbal motivé et signé par chaque membre du Comité ou son représentant délégué ayant participé à la séance du Comité. Il est communiqué au Ministre de la Justice par le Procureur général ou le cas échéant l'Auditeur général, ou leurs représentants dans le mois suivant la réception de la demande d'avis.

§ 2. Le Comité doit en outre communiquer au Ministre de la Justice un rapport écrit et motivé sur l'exclusion des stagiaires judiciaires nommés conformément à l'article 427^{quater} qui ont accompli 18 mois de stage, lorsqu'elle est motivée par leur incompétence, et de manière générale avant la fin du stage, lorsqu'elle est motivée par l'inconduite notoire ou l'absentéisme grave, et proposer d'écarter les intéressés.

Dans ce cas, le Comité doit notifier au préalable sa proposition à l'intéressé, celui-ci disposant alors d'un délai de dix jours pour saisir le Comité de ses moyens et demander à être entendu, assisté le cas échéant du conseil de son choix.

De Minister beslist in ieder geval slechts na de betrokkene te hebben gehoord. Indien hij afwijkt van het door het Comité geformuleerde voorstel, dient hij zijn beslissing formeel te motiveren.

De beslissing tot uitsluiting raakt op generlei wijze aan het recht op sociale voordelen voorzien bij artikel 427^{quater}, § 5.

§ 3. In het rechtsgebied van ieder Hof van beroep en ieder arbeidshof wordt een comité opgericht dat is samengesteld uit:

— de eerste Voorzitter van het Hof van beroep of, in voorkomend geval, de eerste Voorzitter van het Arbeidshof indien de benoeming betrekking heeft op een arbeidsgerecht;

— de Procureur-generaal of, in voorkomend geval, de Audi-teur-generaal bij het Militair Gerechtshof indien de benoeming betrekking heeft op een militair gerecht;

— de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg, van de Arbeidsrechtbank of van de Rechtbank van koophandel naar-gelang van het geval in het arrondissement waarin de benoeming of de aanwijzing moet geschieden wanneer het Comité een advies uitbrengt overeenkomstig § 1, hetzij in het arrondissement waar de stage volbracht wordt wanneer het Comité een verslag moet uitbrengen overeenkomstig § 2;

— de Procureur des Konings of de Arbeidsauditeur van het arrondissement waarin de benoeming moet geschieden wanneer het Comité een advies moet uitbrengen overeenkomstig § 1, hetzij in het arrondissement waar de stage volbracht wordt, moet het Comité een verslag uitbrengen overeenkomstig § 2, of, in voorkomend geval, de Krijgsauditeur indien hij betrokken is bij de benoeming of bij de vervulling van de stage;

— de stagemeeesters bedoeld in artikel 427^{quater}, § 2, 4°, indien het Comité een verslag moet mededelen aangaande een gerechtelijke stagiair, overeenkomstig § 2;

— de Stafhouder van het arrondissement waarin hetzij de benoeming geschiedt wanneer het Comité een advies moet uitbrengen overeenkomstig § 1, hetzij in het arrondissement, waarin de stage volbracht wordt wanneer het Comité een advies moet uitbrengen overeenkomstig § 2 en een aantal advocaten aange-wezen door de Raad van de Orde bij zijn inwerkingtreding gelijk aan dat van de magistraten.

Het Comité staat onder leiding van een in zijn schoot verkozen voorzitter, die de orde van de werkzaamheden regelt.

In voorkomend geval kan een lid van het Comité door diens gemachtigd vertegenwoordiger vervangen worden.

§ 4. Het ambt van lid van een Adviescomité is onverenigbaar met de uitoefening van om het even welke politiek mandaat.

§ 5. De Comités kunnen alle inlichtingen inwinnen die zij noodzakelijk achten voor het uitbrengen van een advies.

§ 6. De leden van de Comités die overeenkomstig § 1 advies moeten uitbrengen, zijn tot geheimhouding verplicht.

Onverminderd mogelijke strafvervolg  ng of tuchtrechtelijke vervolg  ng, vervalt bij overtreding van deze bepaling het recht zitting te hebben in het Adviescomité, alsmede in een van de commissies bedoeld in artikel 194 en in het Adviescomité waarvan hij lid is. Over het verval wordt beslist door de Minister van Justitie die de bevoegde tuchtverheid in kennis stelt van de feiten welke aan het verval ten grondslag liggen.

HOOFDSTUK III

Over de gerechtelijke stage

Artikel 427^{quater}. — § 1. De Minister van Justitie benoemt in de door hem aangewezen gerechtelijke arrondissementen tot het ambt van gerechtelijke stagiair bij een parket van de Rechtbank

Le Ministre ne statue en tout   tat de cause qu'après avoir entendu l'intéressé. S'il s'  carte de la proposition formulée par le Comité, il doit motiver sa décision en la forme.

La décision d'exclusion ne porte en aucun cas préjudice aux droits aux avantages sociaux prévus par l'article 427^{quater}, § 5.

§ 3. Dans chacun des ressorts des Cours d'appel et du travail, est constitué un Comité composé:

— du Premier Président de la Cour d'appel ou le cas échéant, du Premier Président de la Cour du travail si la nomination relève d'une juridiction du travail;

— du Procureur général ou le cas échéant, de l'Auditeur général à la Cour militaire si la nomination relève d'une juridiction militaire;

— du Président du Tribunal de première instance, du travail ou de commerce selon le cas, soit de l'arrondissement où la nomination doit intervenir lorsque le Comité doit rendre un avis conformément au § 1er, soit de l'arrondissement où s'exerce le stage lorsque le Comité doit rendre un rapport conformément au § 2;

— du Procureur du Roi ou de l'Auditeur du travail, soit de l'arrondissement où la nomination doit intervenir lorsque le Comité doit rendre un avis conformément au § 1er, soit de l'arrondissement où s'exerce le stage lorsque le Comité doit rendre un rapport conformément au § 2, ou le cas échéant, de l'Auditeur militaire s'il est concerné par la nomination ou l'accomplissement du stage;

— des maîtres de stage visés à l'article 427^{quater}, § 2, 4°, lorsque le Comité doit communiquer un rapport sur un stagiaire judiciaire, conformément au § 2;

— du Bâtonnier, soit de l'arrondissement où la nomination doit intervenir, lorsque le Comité doit rendre un avis conformément au § 1er, soit de l'arrondissement où s'exerce le stage lorsque le Comité doit rendre un rapport conformément au § 2 et d'un nombre d'avocats désignés par le Conseil de l'Ordre dès son entrée en fonction égal à celui des magistrats.

La direction du Comité est assurée par un président élu en son sein, qui fixe l'ordre des travaux.

Le cas échéant, chaque membre du Comité sera remplacé au sein de celui-ci par son représentant délégué.

§ 4. Les fonctions de membre des Comités d'avis sont incompatibles avec l'exercice de tout mandat politique.

§ 5. Pour l'établissement de leurs avis, les Comités peuvent recueillir tous les renseignements qu'ils jugent nécessaires.

§ 6. Les membres des Comités chargés d'émettre des avis, ainsi qu'il est prévu au premier paragraphe, sont tenus à une confidentialité totale.

Sans préjudice d'éventuelles poursuites pénales ou disciplinaires, une infraction à la présente disposition est sanctionnée par une déchéance de pouvoir siéger dans une des Commissions visées par l'article 294 et au sein du Comité d'avis dont il fait partie. Cette déchéance est prononcée par le Ministre de la Justice qui informera l'autorité disciplinaire compétente des faits ayant justifié cette déchéance.

CHAPITRE III

Du stage judiciaire

Article 427^{quater}. — § 1er. Le Ministre de la Justice nomme dans les arrondissements judiciaires désignés par lui à des fonctions de stagiaire judiciaire dans un parquet de première instance,

van eerste aanleg, bij een arbeidsauditoraat of een militair auditoraat, de kandidaten die geslaagd zijn in een vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid, dat jaarlijks voor iedere taalrol wordt georganiseerd. Het College bedoeld in artikel 427bis legt de voorwaarden van dit vergelijkend examen vast en stelt de examencommissie samen.

De kandidaturen voor dit vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid moeten worden ingediend één maand na de bekendmaking van het openvallen van ambten van gerechtelijke stagiair in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 2. 1° De gerechtelijke stagiairs benoemd overeenkomstig § 1 worden in die hoedanigheid in dienst genomen nadat zij de eed hebben afgelegd, die is omschreven in artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831.

2° De opleiding wordt volbracht in het gerechtelijk arrondissement waar de gerechtelijke stagiair werd aangewezen, met voorrang van keuze ten gunste van de laureaten van het vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid volgens hun rangschikking.

3° De stage heeft een duur van drie jaar. Hij behelst een theoretische opleiding bestaande uit een cyclus van cursussen ingericht door de Minister van Justitie, na een advies van het Wervingscollege, voorzien bij artikel 427bis en een praktische vorming die verloopt in verschillende opeenvolgende stadia:

— van de eerste tot en met de 21ste maand bij het parket van de Procureur des Konings, de Arbeidsauditeur of de Krijgsauditeur; deze periode omvat eveneens een maand in een of meer griffies of in de administratieve diensten van een of meer parketten en zes maanden in een strafinrichting van de Staat, een politiedienst, het kantoor van een notaris of van een gerechtsdeurwaarder, of in de juridische dienst van een openbare economische of sociale instelling of van een onderneming;

— van de 22ste tot en met de 36ste maand in een of meer kamers van een Rechtbank van eerste aanleg, van een Arbeidsrechtbank of van een rechtbank van koophandel, dan wel bij de Krijgsraad.

4° De gerechtelijke stagiair staat onder de hoge leiding van het Comité bedoeld in artikel 427ter en twee stagemeeesters die met zijn opleiding zijn belast.

Voor de periode van de 1ste tot de 21ste maand, wordt de eerste stagemeeester de Procureur des Konings, de Arbeidsauditeur of de Krijgsauditeur of hun afgevaardigden.

Voor de periode van de 22ste tot en met de 36ste maand wordt de tweede stagemeeester de Voorzitter van de betrokken rechtsmacht of zijn afgevaardigde.

5° De stagemeeesters bepalen de activiteiten van de gerechtelijke stagiair overeenkomstig de algemene beginselen die de Koning vaststelt op voorstel van het College bedoeld in artikel 427bis.

6° Voor de 21ste maand van de opleiding moet daarenboven de eerste stagemeeester bij het adviescomité een uitvoerig verslag indienen. Na afloop van het 3e jaar opleiding dient ook de tweede stagemeeester een verslag in.

7° De verslagen zijn vertrouwelijk. Indien de inhoud van een of meer verslagen het Comité er evenwel toe brengt een ongunstig advies te geven, of dit advies in beraad te houden, dient het Comité er een of meer van zijn leden mee te belasten de gerechtelijke stagiair te horen. Van de inachtneming van dat voorschrift wordt melding gemaakt in het aan de Minister van Justitie toegezonden verslag.

8° De Minister van Justitie kan de duur van de stage in een rechtbank met één of twee periodes van zes maand verlengen, wanneer bij het einde van het derde jaar de benoeming van de stagiair niet kan plaatshebben bij gebreke van een openstaande plaats.

dans un auditorat du travail ou dans un auditorat militaire, les candidats qui auront réussi un concours d'aptitude professionnelle, organisé annuellement pour chaque régime linguistique. Le Collège visé à l'article 427bis détermine les conditions de ce concours et constitue les jurys.

Les candidatures au concours d'aptitude professionnelle doivent être introduites un mois après la publication des vacances de fonctions de stagiaire judiciaire au *Moniteur belge*.

§ 2. 1° Les stagiaires judiciaires nommés conformément au § 1er seront appelés en service en cette qualité après avoir prêté le serment prévu à l'article 2 du décret du 20 juillet 1831.

2° Le stage s'exercera dans l'arrondissement où le stagiaire judiciaire aura été désigné, avec priorité de choix aux lauréats du concours d'aptitude professionnelle suivant leur classement.

3° Le stage compte une durée de trois ans. Il comprend une formation théorique consistant en un cycle de cours organisé par le Ministre de la Justice, après avis du Collège de recrutement visé à l'article 427bis, et une formation pratique qui se déroule en plusieurs stades successifs:

— au sein d'un parquet du Procureur du Roi et/ou de l'Auditeur du travail et/ou de l'Auditeur militaire du 1er au 21e mois; cette période comprendra également un mois au sein d'un ou plusieurs greffes ou des services administratifs d'un ou plusieurs parquets et six mois au sein d'un établissement pénitentiaire de l'Etat ou d'un service de police ou d'une étude notariale ou d'une étude d'huissier de justice, ou au sein d'un service juridique d'une institution publique économique ou sociale ou d'une entreprise;

— au sein d'une ou plusieurs chambres du Tribunal de première instance, du travail ou de commerce, voire au sein du Conseil de guerre du 22e au 36e mois.

4° Le stagiaire judiciaire est placé sous la haute direction du Comité visé à l'article 427ter et de deux maîtres de stage chargés de sa formation.

Pour la période du 1er au 21e mois, le premier maître de stage sera le Procureur du Roi, l'Auditeur du travail ou l'Auditeur militaire, ou leurs délégués.

Pour la période du 22e au 36e mois, le deuxième maître de stage sera le président du tribunal concerné ou son délégué.

5° Les maîtres de stage détermineront les activités du stagiaire judiciaire en se conformant aux principes généraux que le Roi fixera sur proposition du Collège visé à l'article 427bis.

6° En outre, le premier maître de stage fera parvenir, avant la fin du 21e mois de la formation, au Comité d'avis un rapport circonstancié. Le deuxième maître de stage y procédera également au terme de la 3e année de formation.

7° Les rapports sont confidentiels. Toutefois, si les informations contenues dans un ou plusieurs rapports devaient déterminer le Comité à rendre un avis défavorable ou à réserver cet avis, le Comité chargera un ou plusieurs de ses membres d'entendre le stagiaire judiciaire. L'accomplissement de cette formalité sera visé dans le rapport communiqué au Ministre de la Justice.

8° Le Ministre de la Justice pourra prolonger la durée du stage au tribunal de une ou deux périodes de six mois, lorsqu'à la fin de la troisième année, la nomination du stagiaire ne peut avoir lieu faute de place vacante.

§ 3. Ieder jaar, moeten de benoemingen van de gerechtelijke stagiairs tot de openstaande plaatsen van rechters en substituten minstens 80 pct. vertegenwoordigen van het geheel der benoemingen tot deze plaatsen.

Dit percentage kan herleid worden tot 75 koninklijk besluit na beraad van onze in Raad vergaderde ministers, en na advies van het Wervingscollege.

Dit besluit dient gemotiveerd te zijn door uitzonderlijke omstandigheden en is slechts geldig voor het lopende jaar.

§ 4. 1° De stagiair bezit niet de hoedanigheid van magistraat.

De stagiair bij het parket van de procureur des Konings, bij het parket van de arbeidsauditeur of bij het parket van de krijgssauditeur heeft de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier respectievelijk van de procureur des Konings, van de arbeidsauditeur en van de krijgssauditeur, maar mag in deze hoedanigheid niet optreden dan na aanstelling door de procureur-generaal of door de auditeur-generaal.

Na zes maand stage kan hij door de procureur-generaal of door de auditeur-generaal worden aangesteld om het ambt van het openbaar ministerie geheel of ten dele uit te oefenen.

Deze aanstellingen worden ter kennis van de rechtbank gebracht.

2° De gerechtelijke stagiair staat de rechter of de rechters bij uit wie de kamer van de rechtbank, waarvoor hem dienstaanwijzing is verleend, is samengesteld, maar neemt niet deel aan de beraadslagingen en kan geen rechter vervangen.

§ 5. De gerechtelijke stagiair ontvangt een jaarwedde van 330 000 frank, maandelijks betaalbaar na vervallen termijn.

Hij is gerechtigd op de bijslagen, vergoedingen en bijkomende bezoldigingen die aan het personeel in overheidsdienst worden toegekend. Die wedde volgt het indexcijfer van de consumptieprijzen overeenkomstig de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld. Zij wordt gekoppeld aan het indexcijfer 114,20.

Alle voorzieningen betreffende de sociale zekerheid van de werknemers, met uitzondering van die betreffende de jaarlijkse vakantie, zijn op die substituut benoemd overeenkomstig § 1 toepasselijk.

§ 6. Op verzoek van de belanghebbende en om gegronde redenen, kan de Minister van Justitie het ambt van gerechtelijk stagiair opschorten of er een eind aan maken.

§ 7. Het ambt van gerechtelijke stagiair is onverenigbaar met ieder ander bezoldigde betrekking. De Minister van Justitie kan evenwel, op advies van de Procureur-generaal of de Auditeur-generaal, aan de belanghebbende toelating verlenen tot het uitoefenen van de ambten bedoeld in artikel 294, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 19

Artikel 287 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Geen benoeming in de rechterlijke orde noch voordracht overeenkomstig artikel 99 van de Grondwet kan geschieden dan vijftien dagen na de bekendmaking van de vacature in het *Belgisch Staatsblad* en nadat de vacature is ontstaan.

§ 3. Chaque année, les nominations de stagiaires judiciaires aux places vacantes de juges et de substituts devront représenter 80 p.c. au moins du total des nominations à ces postes.

Ce pourcentage pourra être ramené à 75 p.c. par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres et après avis du Collège de recrutement.

Cet arrêté devra être motivé par des circonstances exceptionnelles et n'aura de valeur que pour l'année en cours.

§ 4. 1° Le stagiaire n'est pas revêtu de la qualité de magistrat.

Le stagiaire au parquet du procureur du Roi, au parquet de l'auditeur du travail et au parquet de l'auditeur militaire est revêtu de la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire respectivement du procureur du Roi, de l'auditeur du travail ou de l'auditeur militaire, mais ne peut en exercer les fonctions que sur commissionnement par le procureur général ou par l'auditeur général.

Après six mois de stage, il peut être commissionné par le procureur général ou par l'auditeur général pour exercer en tout ou en partie les fonctions du ministère public.

Ces commissionnements sont portés à la connaissance du tribunal.

2° Le stagiaire judiciaire assistera le ou les juges composant la chambre du tribunal au sein de laquelle il sera affecté, mais n'assistera ni ne participera au délibéré et n'exercera aucune suppléance.

§ 5. Le stagiaire judiciaire bénéficie d'un traitement annuel de 330 000 francs, payable mensuellement à terme échu.

Il bénéficie des allocations, indemnités et rétributions complémentaires de traitement attribués aux fonctionnaires de l'ordre administratif. Ce traitement est lié à l'indice des prix de consommation, conformément à la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, pensions, allocations et subventions à charge du trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants. Il est rattaché à l'indice 114,20.

Toute la législation concernant la sécurité sociale des travailleurs, sauf celle relative aux vacances annuelles, est applicable au stagiaire.

§ 6. A la demande de l'intéressé et pour des motifs légitimes, le Ministre de la Justice peut suspendre les fonctions de stagiaire.

§ 7. Les fonctions de stagiaire sont incompatibles avec toute autre fonction rémunérée. Le Ministre de la Justice peut, sur avis du Procureur-général ou de l'Auditeur-général, autoriser l'intéressé à exercer les fonctions visées à l'article 294, alinéa 1er, du Code judiciaire.

Art. 19

L'article 287 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante:

« Il ne peut être procédé à une nomination dans l'ordre judiciaire ou aux présentations prévues à l'article 99 de la Constitution que quinze jours au moins après la publication de la vacance au *Moniteur belge* et après que la place ait été délaissée par le titulaire.

Die bekendmaking kan geschieden ten vroegste vier maanden voor het ontstaan van de vacature.

De kandidaturen voor een benoeming in de gerechtelijke orde moeten bij de Minister van Justitie toekomen binnen een termijn van twee maanden na de bekendmaking van de vacature in het *Belgisch Staatsblad*. »

Art. 20

De wet van 8 april 1971 tot organisatie van een gerechtelijke stage wordt opgeheven.

Art. 21

De Koning stelt voor iedere bepaling van deze wet de datum van inwerkingtreding vast.

Cette publication pourra avoir lieu quatre mois au plus tard avant la vacance.

Les candidatures à une nomination dans l'ordre judiciaire doivent parvenir au Ministre de la Justice dans un délai de deux mois à partir de la publication de la vacance au *Moniteur belge*. »

Art. 20

La loi du 8 avril 1971 organisant le stage judiciaire est abrogée.

Art. 21

Le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de chacune des dispositions de la présente loi.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 23 november 1989 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Middenstand verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « betreffende de opleiding en de werving van magistraten », heeft op 19 januari 1990 het volgend advies gegeven :

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Opschrift

De ontworpen wet heeft geen opschrift; het opschrift dat bovenaan de memorie van toelichting wordt aangetroffen, is ontoereikend.

Voorgesteld wordt het opschrift van de ontworpen wet en dat van de memorie van toelichting bij die wet aldus te stellen :

« Ontwerp van wet tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten. »

Bepalend gedeelte

Artikel 1

In de inleidende volzin dienen de volgende woorden te worden toegevoegd : « ... gewijzigd bij de wet van 30 juni 1976... »

De Franse en de Nederlandse tekst van het vijfde lid komen niet overeen (« siège » in de Franse tekst, « dienst » in de Nederlandse tekst).

Art. 2

Er is geen grond om in de Franse tekst van de laatste zin een afzonderlijk lid te maken. Die zin zou beter aldus worden gesteld : « De beschikking van de voorzitter wordt met redenen omkleed en vermeldt de bijzondere omstandigheden welke die aanwijzing rechtvaardigen. »

Art. 3

Artikel 187. — § 1. Het ontworpen artikel 187, § 1, schrijft als benoemingsvoorwaarde het advies van het comité bedoeld in artikel 427ter voor. Dat advies wordt zonder enige noodzaak meermaals aangehaald in verschillende artikelen van het ontwerp, aangezien artikel 427ter, § 1, voorziet in de tussenkomst van dat comité en in het advies dat het te geven heeft voor alle benoemingen tot gerechtelijke ambten.

Er is des te meer reden om de woorden « zonder het advies van het comité bedoeld in artikel 427ter » weg te laten, daar dat advies geen benoemingsvoorwaarde is, maar een substantiële formaliteit die aan de benoeming voorafgaat. Het is voldoende dat artikel 187 in artikel 427ter, § 1, is vermeld om het bewuste vormvoorschrift toepasselijk te maken op de benoeming van een vrede-rechter.

Het zou beter zijn paragraaf 1 van het artikel aldus te redigeren :

« *Artikel 187.* — § 1. Om tot vrederechter-titularis of rechter-titularis in de politierechtbank dan wel tot toegevoegd vrederechter of rechter in de politierechtbank benoemd te kunnen wor-

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Classes moyennes, le 23 novembre 1989, d'une demande d'avis sur un projet de loi « relatif à la formation et au recrutement des magistrats », a donné le 19 janvier 1990 l'avis suivant :

EXAMEN DU TEXTE

Intitulé

La loi en projet n'a pas d'intitulé; celui que l'on trouve à la tête de l'exposé des motifs ne suffit pas.

Il est proposé que l'intitulé de la loi en projet et celui de son exposé des motifs soit rédigé comme suit :

« Projet de loi modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats. »

Dispositif

Article 1er

Dans la phrase liminaire, il y a lieu d'ajouter : « ... modifié par la loi du 30 juin 1976 ... »

Les textes français et néerlandais de l'alinéa 5 ne concordent pas (« siège » dans le texte français; « dienst » dans le texte néerlandais).

Art. 2

Il n'y a pas lieu de faire de la dernière phrase du texte français un alinéa distinct. Cette phrase serait mieux rédigée comme suit : « L'ordonnance du président est motivée et fait état des circonstances particulières qui justifient cette désignation. »

Art. 3

Article 187. — § 1er. L'article 187, § 1er, en projet prévoit, comme condition de nomination, l'avis du comité visé à l'article 427ter. Cet avis est cité, sans nécessité, à plusieurs reprises dans différents articles du projet, puisque l'article 427ter, § 1er, prévoit l'intervention de ce comité et l'avis qu'il est appelé à donner pour toutes les nominations aux fonctions judiciaires.

Il y a d'autant plus lieu d'omettre les mots « sans l'avis du comité visé à l'article 427ter », que cet avis constitue non pas une condition de nomination, mais une formalité substantielle préalable à la nomination. Il suffit que l'article 187 soit mentionné dans l'article 427ter, § 1er, pour rendre ladite formalité applicable à la nomination d'un juge de paix.

Le paragraphe 1er de cet article serait mieux rédigé comme suit :

« *Article 187.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé juge de paix ou juge au tribunal de police, titulaire ou de complément, le candidat doit être âgé de 40 ans accomplis, être docteur ou licencié en droit

den, moet de gegadigde volle 40 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn en geslaagd zijn voor het bij artikel 427bis voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid of de bij artikel 427quater voorgeschreven gerechtelijke stage hebben doorgeemaakt ».

Artikel 187. — § 2, eerste lid, 1°. Onder het eerste « tenzij », dat 1° wordt, zijn de woorden « in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie », vaag. De aard van de functie en het type van instelling waar de functie wordt uitgeoefend zouden aangegeven moeten worden.

Volgens de tekst van het ontworpen artikel 187, § 2, dient het ambt of de functie in België te zijn uitgeoefend. Er zou verduidelijkt moeten worden of de Regering de uitsluiting beoogt van gegadigden die een ambt in een internationaal rechtscollege of aan een buitenlandse universiteit uitgeoefend zouden hebben of die op de tabel van een buitenlandse balie ingeschreven zouden zijn geweest.

Als dat niet het oogmerk van de Regering is moeten de woorden « in België » vervallen.

Het zou beter zijn paragraaf 2, eerste lid, van artikel 187, als volgt te stellen :

« § 2. De gegadigde moet bovendien aan een van de volgende voorwaarden voldoen :

1° ...

2° ...

3° ... »

Artikel 187. — § 1, eerste lid. Onder het tweede « tenzij », dat 2° wordt, dienen de woorden « in België » te vervallen.

Hetgeen in 2° een tussenzin vormt, behoort een afzonderlijk lid te vormen dat ingevoegd wordt na 3° en zou beter als volgt gesteld worden :

« De tijd dat het ambt bij de Raad van State is uitgeoefend, wordt in aanmerking genomen voor het berekenen van de periode van twaalf jaar voorgeschreven in het eerste lid, 1°. »

Artikel 187. — § 2, eerste lid, 3°. De woorden « in België » behoeven dezelfde opmerking als die welke aangaande artikel 187, § 2, eerste lid, 1°, is gemaakt.

De gebruikte bewoordingen zijn bijzonder vaag. Het is niet duidelijk waarin een in een openbare of private dienst uitgeoefend juridisch ambt kan bestaan. Het artikel verruimt zodoende de mogelijkheid om tot een gerechtelijk ambt te worden benoemd tot personen wier ervaring hen niet noodzakelijk klaarmaakt voor het uitoefenen van dat ambt (1), terwijl dat ambt wat de duur ervan betreft volledig gelijkgesteld wordt met de ambten die onder 1° worden omschreven.

Gelet op het streven van de stellers van het ontwerp om de werking van magistraten te verbeteren, lijkt het niet gepast om een juridisch ambt dat in welke openbare of private dienst dan ook is uitgeoefend, in aanmerking te nemen.

Artikel 187. — § 2, tweede en derde lid. De aangelegenheid die door het tweede en het derde lid wordt geregeld, zou meer thuis horen onder artikel 427bis.

(1) Gelijk de werkgroep ingesteld door de Minister van Justitie en die verslag diende te doen van de opleiding en de werving van magistraten er trouwens op gewezen heeft, zijn de woorden « juridisch ambt » zeer vaag en maken zij het niet mogelijk om het uitgeoefende ambt precies te omschrijven en te weten of dat ambt een voorbereiding op het gerechtelijk ambt vormt (verslag 1976, blz. 109).

et avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427bis ou avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427quater. »

Article 187. — § 2, alinéa 1er, 1°. Au premier « soit » devenant 1°, les mots « des fonctions académiques ou scientifiques en droit » sont imprécis. Il faudrait préciser la nature des fonctions et le type d'établissement où les fonctions sont exercées.

Suivant le texte de l'article 187, § 2, en projet, les fonctions prises en considération doivent avoir été exercées en Belgique. Il y aurait lieu de préciser si l'intention du Gouvernement est bien d'exclure les candidats qui auraient exercé des fonctions dans une juridiction internationale ou dans une université étrangère ou qui auraient été inscrits au tableau d'un barreau étranger.

Si ce n'était pas son intention, les mots « en Belgique » devraient être omis.

Le paragraphe 2, alinéa 1er, de l'article 187 serait mieux rédigé comme suit :

« § 2. Le candidat doit, en outre, satisfaire à l'une des conditions suivantes :

1° ...

2° ...

3° ... »

Article 187. — § 2, alinéa 1er. Au deuxième « soit », devenant 2°, il y a lieu d'omettre les mots « en Belgique ».

Ce qui, dans le 2°, constitue une incise, doit former un alinéa distinct, inséré après le 3° et serait mieux rédigé comme suit :

« La durée d'exercice des fonctions au Conseil d'Etat est prise en compte pour le calcul de la période de douze années prévue à l'alinéa 1er, 1°. »

Article 187. — § 2, alinéa 1er, 3°. Les mots « en Belgique » appellent la même observation que celle faite au sujet de l'article 187, § 2, alinéa 1er, 1°.

Les termes utilisés sont particulièrement imprécis. On n'aperçoit pas en quoi peuvent consister des fonctions juridiques exercées dans un service public ou privé. L'article étend ainsi la possibilité d'être nommé à des fonctions judiciaires à des personnes dont l'expérience ne les prépare pas nécessairement à l'exercice de ces fonctions (1) et alors que ces fonctions, quant à leur durée, sont complètement assimilées à celles définies au 1°.

Compte tenu du souci des auteurs du projet d'améliorer le recrutement des magistrats, il paraît inapproprié de prendre en considération des fonctions juridiques exercées dans n'importe quel service public ou privé.

Article 187. — § 2, alinéas 2 et 3. La matière réglée par les alinéas 2 et 3 serait mieux à sa place sous l'article 427bis.

(1) Comme le faisait d'ailleurs observer le groupe de travail institué par le Ministre de la Justice chargé de faire rapport sur la formation et le recrutement des magistrats, les termes « fonctions juridiques » sont très vagues et ne permettent pas de déterminer exactement les fonctions exercées et de savoir si celles-ci constituent une préparation aux fonctions judiciaires (rapport 1976, p. 190).

Het derde lid zal een punt van de algemene opmerkingen zijn die ter zake van de artikelen 427bis tot 427quater worden gemaakt.

Deze twee opmerkingen gelden voor het tweede en het derde lid van de artikelen 189 en 190, alsmede voor paragraaf 2 van het ontworpen artikel 208.

Art. 4

Artikel 188. — Het zou beter zijn artikel 188 als volgt te stellen :

« *Artikel 188.* — Om tot plaatsvervangend vrederechter te kunnen worden benoemd moet de gegadigde ... »

De bewoordingen « zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter », « in België » en « een rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed » behoeven dezelfde opmerkingen als die welke onder het ontworpen artikel 187 zijn gemaakt.

Art. 5

Artikel 189. — § 1. Het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter, alvorens een benoeming tot het ambt van voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of van ondervoorzitter van de rechtbank van eerste aanleg geschiedt, is onbestaanbaar met artikel 99, tweede lid, van de Grondwet, doordat dit artikel wat de voorzitter en de ondervoorzitter betreft zowel een voordracht door het hof van beroep als een voordracht door de provincieraad voorschrijft. Men dient het er voor te houden dat de Grondwetgever de formaliteiten die aan dergelijke benoemingen voorafgaan op beperkende wijze heeft opgesomd.

De inmenging van het Comité behoort dus te worden uitgesloten wanneer het om die benoemingen gaat en in artikel 427ter, § 1, behoort de verwijzing naar artikel 189 achterwege te blijven.

Dientengevolge is het noodzakelijk om de voorwaarden om benoemd te kunnen worden tot de ambten van voorzitter en van ondervoorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en die betreffende de benoeming tot de ambten van voorzitter en van ondervoorzitter van de arbeidsrechtbank of van de rechtbank van koophandel in afzonderlijke bepalingen bijeen te brengen.

Artikel 189. — § 3. Bij de bewoordingen « in België », « in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie » en « een juridisch ambt in een openbare of private dienst » behoort dezelfde opmerking te worden gemaakt als die welke onder het ontworpen artikel 187 is geformuleerd.

Voor het overige zouden overgangsbepalingen moeten worden vastgesteld voor artikel 189 alsook voor de artikelen die inzonderheid de bevorderingsambten betreffen (zie hieronder de laatste algemene opmerking die in verband met artikel 18 van het ontwerp wordt gemaakt).

Artikel 189 zou beter als volgt geredigeerd worden :

« *Artikel 189.* — § 1. Om tot voorzitter of ondervoorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te kunnen worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn en de in artikel 427quater bedoelde gerechtelijke stage hebben doorgemaakt of geslaagd zijn voor het in artikel 427bis bedoelde examen inzake beroepsbekwaamheid.

§ 2. De gegadigde die de gerechtelijke stage heeft doorgemaakt moet bovendien ...

§ 3. De gegadigde die geslaagd is voor het examen inzake beroepsbekwaamheid moet bovendien ... »

L'alinéa 3 fera l'objet d'une des observations générales formulées au sujet des articles 427bis à 427quater.

Ces deux observations s'appliquent aux alinéas 2 et 3 des articles 189 et 190, ainsi qu'au paragraphe 2 de l'article 208 en projet.

Art. 4

Article 188. — L'article 188 serait mieux rédigé comme suit :

« *Article 188.* — Pour pouvoir être nommé juge de paix suppléant, le candidat doit ... »

Les termes « sans l'avis du comité visé à l'article 427ter », « en Belgique » et « des fonctions académiques ou scientifiques en droit » appellent les mêmes observations que celles qui ont été faites sous l'article 187 en projet.

Art. 5

Article 189. — § 1er. L'avis du comité visé à l'article 427ter, préalable à une nomination aux fonctions de président du tribunal de première instance ou de vice-président du tribunal de première instance est incompatible avec l'article 99, alinéa 2, de la Constitution en tant que cet article prévoit pour les président et vice-président une présentation à la fois par la Cour d'appel et par le conseil provincial. Il faut considérer que le constituant a, de manière limitative, énoncé les formalités préalables à de telles nominations.

L'intervention du comité doit, dès lors, être exclue lorsqu'il s'agit de ces nominations et le visa de l'article 189 dans l'article 427ter, § 1er, doit être omis.

En conséquence, il y a lieu de grouper dans des dispositions distinctes les conditions d'accès aux fonctions de président et de vice-président du tribunal de première instance et celles concernant l'accès aux fonctions de président et de vice-président du tribunal du travail ou du tribunal de commerce.

Article 189. — § 3. Les termes « en Belgique », « des fonctions académiques ou scientifiques en droit » et « des fonctions juridiques dans un service public ou privé », appellent la même observation que celle qui a été faite sous l'article 187 en projet.

Pour le surplus, il y aurait lieu de prévoir des dispositions transitoires pour l'article 189 ainsi que pour les articles relatifs, notamment, aux fonctions de promotion (voyez ci-dessous, la dernière observation générale formulée au sujet de l'article 18 du projet).

L'article 189 serait mieux rédigé comme suit :

« *Article 189.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé président ou vice-président du tribunal de première instance, le candidat doit être docteur ou licencié en droit et avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427quater ou avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427bis.

§ 2. Le candidat qui a accompli le stage judiciaire doit, en outre, ...

§ 3. Le candidat qui a réussi l'examen d'aptitude professionnelle doit, en outre, ... »

Art. 6

Het ontworpen artikel 190 zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 190.* — Om tot voorzitter of ondervoorzitter van de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel te kunnen worden benoemd, moet de gegadigde voldoen aan de in artikel 189 bepaalde voorwaarden. »

Artikel 190 dient te worden toegevoegd aan de opsomming in artikel 427ter. Het bevoegde adviescomité moet immers een advies verstrekken over de benoeming van de in het ontworpen artikel 190 bedoelde magistraten.

Art. 7

Artikel 191. — Bij de termen « zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter », « in België », « in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie », « een juridisch ambt bij een openbare of private dienst » is dezelfde opmerking te maken als die welke gemaakt is onder het ontworpen artikel 187. De gelijkstelling van de duur van de uitoefening van een ambt bij de Raad van State met de in paragraaf 3, eerste lid, 1°, bedoelde jaren van ambtsuitoefening moet eveneens in een afzonderlijk lid geformuleerd worden.

In de ontworpen tekst volstaat de ervaring verkregen door het gedurende twaalf jaar uitoefenen van een juridisch ambt in een openbare of private dienst als voorwaarde, terwijl in artikel 189, § 3, eerste lid, 1°, wordt bepaald dat de gegadigde alleen kan worden benoemd indien hij, naast tien jaar juridisch ambt in een openbare of private dienst, gedurende vijf jaar een gerechtelijk ambt of een ambt bij de Raad van State heeft uitgeoefend, een academische functie heeft bekleed of aan de balie is geweest. Een dergelijke discrepantie, wat de vereiste beroepservaring betreft, gaat niet op. Artikel 191, § 3, eerste lid, 1°, moet dan ook worden herzien.

De redactie van artikel 191 moet uitgaan van die welke voorgesteld is voor de voorgaande artikelen, en inzonderheid van die welke voorgesteld is voor het ontworpen artikel 189.

Art. 8

Artikel 192. — Bij de termen « zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter », « in België » en « in rechtswetenschappelijk verband een academische of wetenschappelijke functie » is dezelfde opmerking te maken als die welke gemaakt is onder artikel 187.

Artikel 192 zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 192.* — Om tot plaatsvervangend rechter te kunnen worden benoemd, moet de gegadigde ... »

Art. 9

Artikel 193. — Bij de termen « zonder het advies van het Comité bedoeld in artikel 427ter » is dezelfde opmerking te maken als die welke gemaakt is onder artikel 187.

Artikel 193 zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 193.* — § 1. Om tot procureur des Konings of tot arbeidsauditeur te kunnen worden benoemd, moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn, de in artikel 427quater bedoelde gerechtelijke stage hebben doorgemaakt of geslaagd zijn voor het in artikel 427bis bedoelde examen inzake beroepsbekwaamheid en voldoen aan de in artikel 189, § 2 of § 3 bepaalde voorwaarden ».

Art. 6

L'article 190 en projet serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 190.* — Pour pouvoir être nommé président ou vice-président du tribunal du travail ou du tribunal de commerce, le candidat doit satisfaire aux conditions prévues à l'article 189. »

Il faut ajouter l'article 190 à l'énumération faite dans l'article 427ter. En effet, le comité d'avis compétent doit donner un avis sur la nomination des magistrats visés dans l'article 190 en projet.

Art. 7

Article 191. — Les termes « sans l'avis du comité visé à l'article 427ter », « en Belgique », « des fonctionnaires académiques ou scientifiques en droit », « des fonctions juridiques dans un service public ou privé », appellent la même observation que celle qui a été faite sous l'article 187 en projet. De même, l'assimilation de la durée d'exercice de fonctions, au Conseil d'Etat, aux années de fonctions visées au paragraphe 3, alinéa 1er, 1°, doit faire l'objet d'un alinéa distinct.

Dans le texte en projet, la condition d'expérience acquise par l'exercice de fonctions juridiques dans un service public ou privé pendant douze années suffit, alors que dans l'article 189, § 3, alinéa 1er, 1°, il est prévu que le candidat ne peut être nommé que s'il a, outre dix années de fonctions juridiques dans un service public ou privé, exercé pendant cinq années des fonctions judiciaires ou des fonctions au Conseil d'Etat, des fonctions académiques ou suivi le barreau. Une telle discordance quant à l'expérience professionnelle requise ne se justifie pas. Il faut revoir l'article 191, § 3, alinéa 1er, 1°.

La rédaction de l'article 191 doit s'inspirer de celle proposée pour les articles précédents, et spécialement de celle proposée pour l'article 189 en projet.

Art. 8

Article 192. — Les termes « sans l'avis du comité visé à l'article 427ter », « en Belgique », et « des fonctions académiques ou scientifiques en droit » appellent la même observation que celle qui a été faite sous l'article 187.

L'article 192 serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 192.* — Pour pouvoir être nommé juge suppléant, le candidat doit ... »

Art. 9

Article 193. — Les termes « sans l'avis du comité visé à l'article 427ter » appellent la même observation que celle qui a été faite sous l'article 187.

L'article 193 serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 193.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé procureur du Roi ou auditeur du travail, le candidat doit être docteur ou licencié en droit, avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427quater ou avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427bis et satisfaire aux conditions fixées par l'article 189, § 2 ou § 3. »

Art. 10

Artikel 194. — Er wordt verwezen naar de opmerkingen bij artikel 191.

In § 5, eerste lid, is bij de woorden « dan wel het in § 3 bedoelde juridisch ambt in fiscale zaken hebben vervuld » dezelfde opmerking te maken als die welke geformuleerd is bij § 3, eerste lid, van artikel 191. De ervaring die men opgedaan heeft door in fiscale aangelegenheden een juridisch ambt te vervullen in een openbare of private dienst, mag niet worden gelijkgesteld met de gespecialiseerde opleiding in fiscaal recht bekrachtigd met een diploma. Voor de redactie van het artikel dient te worden uitgegaan van de tekst die is voorgesteld voor artikel 189 van het ontwerp.

Art. 12

Artikel 207. — Wat de raadsheer in het Hof van Beroep betreft, is bij het ontworpen artikel dezelfde opmerking te maken als die welke gemaakt is onder artikel 189.

Het ontworpen artikel 207 zou derhalve een andere indeling in twee paragrafen moeten krijgen; de eerste paragraaf zou handelen over de voorwaarden om te worden benoemd tot raadsheer in het Hof van Beroep en de tweede over de voorwaarden om te worden benoemd tot eerste voorzitter of tot voorzitter van het Arbeidshof en tot raadsheer in dat Hof.

Voor de eerste paragraaf moet het advies van het adviescomité vervallen. Voor de tweede wordt voorgesteld te verwijzen naar de opmerking onder het ontworpen artikel 187 en derhalve de vormvereiste van het advies weg te laten en in artikel 427ter, § 1, betreffende het adviescomité de verwijzing naar artikel 207 te vervangen door die naar artikel 207, § 2.

Art. 13

Artikel 208. — § 1. Artikel 208, § 1, zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 208.* — § 1. Om tot procureur-generaal te kunnen worden benoemd moet de gegadigde doctor of licentiaat in de rechten zijn, de in artikel 427^{quater} bedoelde gerechtelijke stage hebben doorgemaakt of geslaagd zijn voor het in artikel 427bis bedoelde examen inzake beroepsbekwaamheid, en gedurende ten minste vijftien jaar een gerechtelijk ambt hebben vervuld. »

Luidens het genoemde artikel is de beroepservaring alleen die welke het gevolg is van het vervullen van een gerechtelijk ambt. Daarentegen kan, volgens het ontworpen artikel 258, de gegadigde voor het ambt van procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, zich beroepen op een ervaring die niet uitsluitend van gerechtelijke aard is. Strookt dat onderscheid met de bedoeling van de Regering, dan zou het verantwoord moeten worden in de memorie van toelichting.

Art. 14

Artikel 209. — Artikel 209 zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 209.* — Om tot advocaat-generaal bij het Hof van Beroep, advocaat-generaal bij het Arbeidshof, substituut-procureur-generaal bij het Hof van Beroep of substituut-generaal bij het Arbeidshof te kunnen worden benoemd, moet de gegadigde..., de in artikel 427^{quater} bedoelde gerechtelijke stage hebben doorgemaakt of geslaagd zijn voor het in artikel 427bis bedoelde examen inzake beroepsbekwaamheid, en voldoen aan de in artikel 189, § 2 of § 3 bepaalde voorwaarden. »

Art. 10

Article 194. — Il est fait référence aux observations faites au sujet de l'article 191.

Dans le § 5, alinéa premier, les mots « ou avoir exercé dans le domaine fiscal, les fonctions juridiques visées par le troisième paragraphe » appellent la même observation que celle qui a été formulée au sujet du § 3, alinéa 1er, de l'article 191. L'expérience acquise en exerçant, en matière fiscale, des fonctions juridiques dans un service public ou privé ne peut pas être assimilée à la formation spécialisée en droit fiscal attestée par un diplôme. Pour la rédaction de l'article, il convient de s'inspirer du texte proposé pour l'article 189 du projet.

Art. 12

Article 207. — En ce qui concerne le conseiller à la Cour d'Appel, l'article en projet appelle la même observation que celle faite sous l'article 189.

Il y a lieu, dès lors, de prévoir deux paragraphes dans l'article 207 en projet; le premier paragraphe serait consacré aux conditions de nomination de conseiller à la Cour d'Appel et le second aux conditions de nomination à la fonction de premier président à la Cour du Travail, de président et de conseiller à cette Cour.

Pour le premier paragraphe, l'avis du Comité d'avis doit être omis. Pour le second, il est proposé de se référer à l'observation faite sous l'article 187 en projet et, dès lors, d'omettre la formalité d'avis et de remplacer dans l'article 427ter, § 1er, relatif au Comité d'avis, la mention de l'article 207 par celle de l'article 207, § 2.

Art. 13

Article 208. — § 1er. L'article 208, § 1er, serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 208.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé procureur général, le candidat doit être docteur ou licencié en droit, avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427^{quater} ou avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427bis, et avoir pendant au moins quinze ans exercé des fonctions judiciaires. »

Suivant ledit article, l'expérience professionnelle est uniquement celle résultant de l'exercice de fonctions judiciaires. Au contraire, suivant l'article 258 en projet, le candidat à la fonction de procureur général près de la Cour de Cassation, peut faire valoir une expérience qui ne soit pas exclusivement judiciaire. Si cette différence répond à l'intention du Gouvernement, il conviendrait de la justifier dans l'exposé des motifs.

Art. 14

Article 209. — L'article 209 serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 209.* — Pour pouvoir être nommé avocat général près la Cour d'Appel, avocat général près la Cour du Travail, substitut du procureur général près la Cour d'appel ou substitut général près la Cour du Travail, le candidat doit être..., avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427^{quater} ou avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427bis, et satisfaire aux conditions fixées par l'article 189, § 2, ou § 3. »

Art. 16

Artikel 254. — Artikel 254 zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 254.* — Om tot raadsheer in het Hof van Cassatie te kunnen worden benoemd, moet de gegadigde volle 40 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn, de in artikel 427*quater* bedoelde gerechtelijke stage hebben door gemaakt of geslaagd zijn voor het in artikel 427*bis* bedoelde examen inzake beroepsbekwaamheid, en voldoen aan de in artikel 189, § 2, of § 3, bepaalde voorwaarden. »

Art. 17

Artikel 258. — Artikel 258 zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 258.* — Om tot procureur-generaal of advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie te kunnen worden benoemd moet de gegadigde volle 40 jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn, de in artikel 427*quater* bedoelde gerechtelijke stage hebben door gemaakt of geslaagd zijn voor het in artikel 427*bis* bedoelde examen inzake beroepsbekwaamheid, en voldoen aan de in artikel 189, § 2, of § 3, gestelde voorwaarden. »

Art. 18

**Algemene opmerkingen
over de ontworpen artikelen 427*bis* tot 427*quater***

Titel VI, die het ontwerp wil invoegen in Boek II van het Gerechtelijk Wetboek, behelst het instellen van twee nieuwe organen, namelijk een wervingscollege der magistraten en adviescomités, en regelt de gerechtelijke stage.

Bij de ontworpen bepalingen zijn de volgende opmerkingen te maken.

I. Het wervingscollege der magistraten

Dit college heeft drie onderscheiden taken die in één enkele tekst zouden moeten worden omschreven. Die taken zijn:

1° Het college houdt zitting volledig samengesteld en verleent de Minister van Justitie de in het ontworpen artikel 427*bis*, § 2, 2°, bedoelde adviezen, alsook het in artikel 427*quater*, § 2, 3°, bedoelde advies, doet het in artikel 427*quater*, § 2, 5°, bedoelde voorstel en verleent het in artikel 427*quater*, § 3, tweede lid, bedoelde adviezen.

2° Het fungeert als « jury », waarvan de taak wordt omschreven door het ontworpen artikel 427*bis*, § 2, 1°, en wordt onderverdeeld in twee commissies, waarbij als criterium wordt gebruikt dat de leden voor de helft tot de ene taalgroep en voor de andere helft tot de andere taalgroep behoren. In die bepaling en in artikel 427*quater*, § 1, eerste lid, zijn de uitdrukkingen « de jury's samen te stellen » en « stelt de examencommissie samen » niet dienstig daar zij erop lijken te wijzen dat de leden van de examencommissie door het college in openbare vergadering worden aangewezen, terwijl het de bedoeling van de Regering is dat de leden van het college over twee commissies worden verdeeld.

3° Het volledig samengestelde college stelt, naar tenminste wordt aangenomen, eveneens het programma vast van het in artikel 427*quater*, § 1, eerste lid, bedoelde vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid, waarvoor men moet slagen om tot de stage te worden toegelaten.

In artikel 427*bis*, § 2, 1°, vierde lid, wordt voorts bepaald dat ten minste één lid van de « jury » blijk moet kunnen geven van een voldoende kennis van de Duitse taal. In het ontwerp zou moeten

Art. 16

Article 254. — L'article 254 serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 254.* — Pour pouvoir être nommé conseiller à la Cour de Cassation, le candidat doit être âgé de 40 ans accomplis, être docteur ou licencié en droit, avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater* ou avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis*, et satisfaire aux conditions fixées par l'article 189, § 2, ou § 3. »

Art. 17

Article 258. — L'article 258 serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 258.* — Pour pouvoir être nommé procureur général ou avocat général près la Cour de Cassation, le candidat doit être âgé de 40 ans accomplis, être docteur ou licencié en droit, avoir accompli le stage judiciaire prévu par l'article 427*quater* ou avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*bis*, et satisfaire aux conditions fixées par l'article 189, § 2, ou § 3. »

Art. 18

**Observations générales
sur les articles 427*bis* à 427*quater* en projet**

Le titre VI que le projet se propose d'introduire dans le Livre II du Code judiciaire prévoit la création de deux organes nouveaux, un collège de recrutement des magistrats ainsi que des commissions d'avis, et il organise le stage judiciaire.

Les dispositions en projet appellent les observations suivantes.

I. Le collège de recrutement des magistrats

Ce collège a trois missions distinctes qui devraient être déterminées dans un texte unique. Ces missions sont:

1° Siégeant en formation plénière, il donne au Ministre de la Justice les avis prévus par l'article 427*bis*, § 2, 2°, en projet, ainsi que l'avis prévu par l'article 427*quater*, § 2, 3°, il fait la proposition prévue par l'article 427*quater*, § 2, 5°, et il donne l'avis prévu par l'article 427*quater*, § 3, alinéa deux.

2° Exerçant la fonction de « jury » dont la mission est définie par l'article 427*bis*, § 2, 1°, en projet, il siège par moitié selon le critère de l'appartenance linguistique. Dans cette disposition et dans l'article 427*quater*, § 1er, alinéa premier, l'expression « constituer les jury's » n'est pas adéquate, car elle semble indiquer que le collège en formation plénière désigne les membres du jury alors que l'intention du Gouvernement est de répartir les membres du collège dans deux jury's.

3° C'est également en formation plénière, du moins faut-il le supposer, que le collège détermine le programme du concours d'aptitude professionnelle prévu par l'article 427*quater*, § 1er, alinéa premier, pour l'admission au stage.

En outre, l'article 427*bis*, § 2, 1°, alinéa 4, prévoit qu'un membre au moins du jury doit pouvoir justifier de la connaissance suffisante de la langue allemande. Le projet devrait préciser que

worden gepreciseerd dat de gegadigden voor een gerechtelijk ambt waarvoor de kennis van die taal vereist is, zouden moeten worden ondervraagd door de Franstalige examencommissie, waarvan een lid moet kunnen bewijzen die taal machtig te zijn.

II. De adviescomités

De samenstelling van het Comité is afhankelijk van het rechtsgebied van het Hof van Beroep of van het Arbeidshof en van het arrondissement waar de benoeming moet worden gedaan of waar de stage wordt doorgemaakt.

Wat het aandeel van leden van de balie in dat comité betreft, is het niet duidelijk of er bij de berekening van een aantal advocaten die erin zitting zullen hebben rekening wordt gehouden met de ambtshalve aanwezigheid van de stafhouder van de orde. Zoals de tekst gesteld is zou men moeten denken dat de stafhouder nog naast de andere advocaten komt, waardoor dezen het sterkst vertegenwoordigd zouden zijn in het Comité. Mocht dit niet de bedoeling zijn van de Regering, dan moet de tekst dienovereenkomstig worden gewijzigd (1).

Gelet op de ernst van de door de Minister van Justitie uitgevaardigde maatregel, is de procedure waarin artikel 427ter, § 6, tweede lid, voorziet, onverenigbaar met het beginsel van de onafhankelijkheid van de magistraten, waarvan de meesten *qualitate qua* zitting hebben in het Adviescomité, en verdraagt ze zich evenmin met de onafhankelijkheid van de leden van de balie. Een eventuele straf moet door de bevoegde tuchtoverheid worden uitgesproken.

Volgens het ontworpen artikel 427ter, § 3, laatste lid, kan een lid van het Comité door diens vertegenwoordiger of gemachtigde worden vervangen.

In het ontwerp zou moeten worden gepreciseerd op welke wijze in die vervanging moet worden voorzien. Met betrekking tot de leden van de balie zou het verkieselijk zijn in een plaatsvervangingsregeling te voorzien. Voorts zou moeten worden gepreciseerd wat het vereiste quorum is opdat het comité op geldige wijze adviezen zal kunnen uitbrengen.

III. De gerechtelijke stage

1. Om tot de gerechtelijke stage te worden toegelaten moet men slagen voor een vergelijkend examen. In het ontwerp wordt niet gepreciseerd aan welke voorwaarden men moet voldoen om zich voor het vergelijkend examen op te geven. De uitleg die daarover in de memorie van toelichting wordt verstrekt, zou in de ontworpen wettekst vervat moeten zijn.

Het is een belangrijk voorrecht te mogen bepalen wat de inzet is van het vergelijkend examen en de vraag rijst of dat voorrecht het college wel toekomt in verband met zijn bevoegdheid om « de voorwaarden van dit vergelijkend examen » (artikel 427quater, § 1, eerste lid) vast te stellen.

Het ontworpen artikel 427quater, § 1, tweede lid, schrijft « de bekendmaking van het openvallen van ambten van gerechtelijk stagiair » voor. Dit geschiedt door toedoen van de Minister. Staat dit in verband met een formatie die moet worden vastgesteld of geschiedt dit op discretionaire wijze? Bestaat er een verband tussen het aantal vacant verklaarde ambten en de inzet van het vergelijkend examen? Uit het ontwerp zou moeten blijken wat de bedoelingen zijn van de Regering ten aanzien van die verschillende kwesties.

2. Met betrekking tot de evaluatie van de werkzaamheden van de stagiair, wordt in het ontworpen artikel 427quater, § 2, 6°, bepaald dat « (de eerste stagemester) voor de 21ste maand van de

les candidats à une fonction judiciaire qui requiert la connaissance de cette langue devraient être interrogés par le jury d'expression française dont un membre doit pouvoir justifier de cette connaissance.

II. Les Comités d'avis

La composition du Comité dépend du ressort de la Cour d'Appel ou de la Cour du Travail et de l'arrondissement dans lequel la nomination doit intervenir ou dans lequel le stage est effectué.

En ce qui concerne la participation à ce comité de membres du barreau, il n'est pas clair si, pour le calcul du nombre d'avocats appelés à y siéger, il est tenu compte de la présence d'office du bâtonnier de l'ordre. Tel que le texte est rédigé, il faudrait penser que le bâtonnier s'ajoute aux autres avocats, ce qui aurait pour conséquence que ceux-ci seraient en majorité dans le Comité. Si telle n'est pas l'intention du Gouvernement, il faut modifier le texte en conséquence (1).

Eu égard à la gravité de la mesure prononcée par le Ministre de la Justice, la procédure prévue à l'article 427ter, § 6, alinéa deux, n'est pas compatible avec le principe d'indépendance des magistrats, dont la plupart siègent *qualitate qua* au Comité d'avis, et ne se concilie pas, non plus, avec l'indépendance des membres du barreau. Une sanction doit éventuellement être prononcée par l'autorité disciplinaire compétente.

Selon l'article 427ter, § 3, dernier alinéa, en projet, chaque membre du Comité sera remplacé au sein de celui-ci, par son représentant ou son délégué.

Le projet devrait préciser les modalités de ce remplacement. En ce qui concerne les membres du barreau, il serait préférable de prévoir un régime de suppléance. Il y aurait lieu également de préciser le quorum requis pour que les avis émis par le Comité soient valablement donnés.

III. Le stage judiciaire

1. L'accès au stage judiciaire est subordonné à la réussite d'un concours. Le projet ne précise pas les conditions requises pour se présenter au concours. Les explications fournies à cet égard dans l'exposé des motifs devraient figurer dans le texte de la loi en projet.

La détermination de l'enjeu du concours est une prérogative importante et il faut se demander si elle appartient au collège en raison de son pouvoir de déterminer « les conditions de ce concours » (article 427quater, § 1er, alinéa 1er).

L'article 427quater, § 1er, alinéa 2, en projet, prescrit « la publication des vacances de fonctions de stagiaire judiciaire ». Celle-ci est faite par le ministre. Est-ce en fonction d'un cadre à établir ou de manière discrétionnaire? Y a-t-il un lien entre le nombre de places déclarées vacantes et l'enjeu du concours? Le projet devrait exprimer les intentions du Gouvernement à l'égard de ces diverses questions.

2. En ce qui concerne l'évaluation des prestations du stagiaire, l'article 427quater, § 2, 6°, en projet prévoit que « le premier maître de stage fera parvenir, avant la fin du 21e mois de la forma-

(1) Men merke bovendien op dat de vrederechters op generlei wijze zijn vertegenwoordigd.

(1) On notera au surplus qu'aucune représentation des juges de paix n'est prévue.

opleiding ... bij het adviescomité een uitvoerig verslag (moet) indienen. Na afloop van het 3e jaar opleiding dient ook de tweede stageleider een verslag in ».

Volgens 7° van dezelfde paragraaf kan het Comité op grond van die verslagen een ongunstig advies geven. Het is evenwel niet duidelijk wat de gevolgen zijn van dat advies.

Volgens artikel 427ter, § 2, eerste lid, kan het Comité, los van die verslagen, « een geschreven en gemotiveerd verslag aan de Minister van Justitie mededelen betreffende de uitsluiting van de gerechtelijke stagiaires overeenkomstig artikel 427quater, die 18 maanden stage volbracht hebben, wanneer zij gemotiveerd is op hun onbekwaamheid en in het algemeen voor het einde van de stage, wanneer zij gemotiveerd is door kennelijk wangedrag of zwaarwichtige afwezigheid, en voorstellen de betrokkenen uit te sluiten ».

Er zou duidelijk moeten worden gepreciseerd dat de beslissing tot uitsluiting, wanneer zij gegrond is op kennelijk wangedrag of vaak voorkomende afwezigheid, op elk ogenblik van de stage kan worden genomen. Wanneer de uitsluiting echter gewettigd wordt door de onbekwaamheid van de stagiair, lijkt het schriftelijk verslag, dat na 18 maanden wordt opgemaakt, niet verenigbaar met het eerste stageverslag, dat voor het einde van de 21e maand wordt ingediend.

Ter wille van de duidelijkheid van de tekst, zou het beter zijn dat die bepalingen in een zelfde artikel worden samengebracht.

3. Het lijkt in de bedoeling van de Regering te liggen 80 pct. van de openstaande betrekkingen van rechter en van substituut (artikel 427quater, § 3, eerste lid) toe te kennen aan degenen die de stage doormaken. Afgezien van het eerder besproken ongunstige advies waarvan de gevolgen niet duidelijk zijn omschreven, wijst evenwel geen enkele bepaling van het ontwerp de overheid aan die bevoegd zal zijn om uit te maken of de stagiair aan de stageverplichtingen heeft voldaan. Het organiseren van een gerechtelijke stage kan pas dan garanties bieden voor een betere werving van de magistraten als er een examen wordt uitgeschreven over de leervakken die tijdens de theoretische opleiding zijn onderwezen (artikel 427quater, § 2, 3°) en als er na afloop van de stage, uitsluitend wordt gegeven over de aanspraken op indeling bij een groep die voorrang geniet bij de benoeming tot de ambten van rechter of substituut en er wordt uitgemaakt dat de stagiair, dank zij de theoretische en praktische opleiding die hij tijdens de stage heeft genoten, heeft aangetoond over beroepsbekwaamheden te beschikken die gelijkwaardig zijn aan die welke worden geëist van hen die geen gerechtelijke stage hebben doorgemaakt om voor het examen in beroepsbekwaamheid te slagen.

Volgens artikel 427quater, § 1, « legt » het wervingscollege « de voorwaarden (van het vergelijkend examen voor toelating tot de stage) vast en stelt (het) de examencommissie samen ». De examencommissie wordt evenwel op generlei wijze betrokken bij de evaluatie van de werkzaamheden van de stagiair na afloop van de stage. Voorts staat in artikel 427quater, § 2, 4°, te lezen dat de gerechtelijke stagiair... onder de hoge leiding van het (advies) comité (staat), een ander orgaan dus, dat bovendien tot taak heeft de in 7° van dezelfde paragraaf bedoelde adviezen te geven.

De Regering zou moeten preciseren hoe bevoegdheden onder de « examencommissie » en het Comité worden verdeeld. De taak van het eerstgenoemde orgaan blijft weliswaar beperkt tot het toetsen van de uitslagen van het vergelijkend examen, doch de beroepsbekwaamheid van ieder van de stagiaires zal worden geëvalueerd door verscheidene Comités die uiteenlopende criteria kunnen hanteren, hoewel de stagiair bevoorrechte aanspraken kan doen gelden bij de benoeming tot de verschillende ambten van rechter of substituut waarvoor hij zich, in onverschillig welk arrondissement van zijn taakstelsel kandidaat kan stellen.

4. Uit de tekst blijkt dat men pas na verloop van de periode van drie jaar aanspraak kan maken op een benoeming krachtens artikel 427quater, § 3, eerste lid. Die interpretatie wordt bevestigd

tion, au comité d'avis un rapport circonstancié. Le deuxième maître de stage y procédera également au terme de la 3e année de formation ».

Sur ces rapports, selon le 7° du même paragraphe, le comité peut rendre un avis défavorable. Les conséquences de cet avis n'apparaissent toutefois pas clairement.

Indépendamment de ces deux rapports, selon l'article 427ter, § 2, alinéa 1er, le comité peut « communiquer au Ministre de la Justice un rapport écrit et motivé sur l'exclusion des stagiaires nommés conformément à l'article 427quater qui ont accompli 18 mois de stage, lorsqu'elle est motivée par leur inaptitude, et de manière générale avant la fin du stage, lorsqu'elle est motivée par l'inconduite notoire ou l'absentéisme grave et proposer d'écarter les intéressés ».

Il faudrait préciser clairement que, lorsqu'elle est motivée par l'inconduite notoire ou l'absentéisme grave, la décision d'exclusion peut être prise à tout moment du stage. Mais, lorsque l'exclusion est justifiée par l'inaptitude du stagiaire, l'établissement du rapport écrit après 18 mois ne paraît pas en concordance avec la transmission du premier rapport de stage avant la fin du 21e mois.

Le texte gagnerait beaucoup en clarté si ces dispositions étaient regroupées dans un même article.

3. L'intention du Gouvernement paraît être de conférer à ceux qui accomplissent le stage 80 p.c. des places vacantes de juge et de substitut (article 427quater, § 3, alinéa 1er). Toutefois, hormis l'avis défavorable déjà évoqué dont les conséquences ne sont pas clairement définies, aucune disposition du projet ne désigne l'autorisation compétente pour décider si le stagiaire a satisfait aux obligations du stage. L'organisation d'un stage judiciaire ne garantit un meilleur recrutement des magistrats que s'il est prévu une épreuve sur les matières enseignées au cours de la formation théorique (article 427quater, § 2, 3°) et que si une décision est prise à l'issue du stage, moyennant le respect des droits de la défense, sur le titre à l'appartenance à un contingent privilégié en vue d'une nomination aux fonctions de juge ou de substitut, ainsi que sur la démonstration par le stagiaire qu'il possède, grâce à la formation théorique et pratique reçue au cours du stage, des aptitudes professionnelles équivalentes à celles requises de ceux qui n'ont pas accompli un stage judiciaire pour réussir l'examen d'aptitude professionnelle.

Selon l'article 427quater, § 1er, le collège de recrutement « détermine les conditions (du concours d'accès au stage) et constitue les jurys ». Aucune fonction n'est attribuée au jury pour l'évaluation des prestations du stagiaire à la fin du stage. Par ailleurs, selon l'article 427quater, § 2, 4°, « le stagiaire judiciaire est placé sous la haute direction du comité (d'avis) », c'est-à-dire d'un autre organe, auquel il appartient, en outre, d'émettre les avis prévus par le 7° du même paragraphe.

Le Gouvernement devrait préciser comment se répartissent les compétences entre le « jury » et le comité. Si la fonction du premier est limitée à la vérification des résultats du concours, l'évaluation de l'aptitude professionnelle de chacun des stagiaires sera faite par des comités multiples, dont les critères d'appréciation peuvent diverger, alors que le stagiaire a un titre privilégié pour l'accès aux différentes fonctions de juge ou de substitut auxquelles il peut se porter candidat dans n'importe quel arrondissement de son régime linguistique.

4. Il semble résulter des textes que le titre à une nomination en vertu de l'article 427quater, § 3, alinéa 1er, n'est acquis qu'à l'expiration de la période de trois ans. La possibilité de prolongation du

door het feit dat de stage luidens de bepaling van artikel 427^{quater}, § 2, 8°, kan worden verlengd. In het ontwerp wordt niet nader bepaald of de « stagiair » zijn « recht van voorrang » behoudt wanneer er na afloop van een verlengde stage geen plaatsen openkomen of wanneer hij dat recht behoudt.

Tot besluit zij gesteld dat de drie ontworpen bepalingen in het licht van de zoëven gemaakte opmerkingen grondig zouden moeten worden herzien.

De Raad van State meent erop te moeten wijzen dat het toekennen van een recht van voorrang bij benoemingen aan een gegadigde die de gerechtelijke stage heeft doorgemaakt, een van de hoofdbestanddelen is van de beoogde herziening en dat er voor de uitoefening van dat recht een zeer duidelijke regeling tot stand moet worden gebracht.

IV. De vrijstelling van het examen inzake beroepsbekwaamheid

Volgens de artikelen 187, § 2, derde lid, 189, § 3, derde lid, 191, § 3, derde lid, 194, § 3, derde lid, 208, § 2, tweede lid, is het aan de examencommissie voor het examen inzake beroepsbekwaamheid, samengesteld overeenkomstig het ontworpen artikel 427bis, § 2, om uit te maken of een gegadigde van het examen inzake beroepsbekwaamheid kan worden vrijgesteld wegens zijn grote professionele waarde.

Zo'n bepaling is moeilijk overeen te brengen met het beoogde doel, namelijk de benoemingen in de magistratuur objectief te maken. Het gevaar bestaat dat er geen voorafgaande verslagen voorhanden zullen zijn, wat de taak van de examencommissie zal bemoeilijken als wordt aangenomen dat er gegadigden uit de privé-sector komen. De gegevens voor beoordeling zullen meestal subjectief zijn. Ten slotte is het gevaar van tegenstrijdigheid tussen de beslissing van de examencommissie en het advies van het adviescomité niet te verwaarlozen.

Die bepaling moet dus vervallen in elk artikel waar ze voorkomt. Ze zou echter wel kunnen worden gebruikt als een overgangsbepaling om de toestand te regelen van de magistraten die hun loopbaan vóór de inwerkingtreding van de wet zijn begonnen.

De Regering en het Parlement zullen uitmaken of het niet nodig is overgangsbepalingen vast te stellen om de toestand te regelen:

1° van degenen die op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet stagiair zijn bij het parket overeenkomstig de wet van 8 april 1971 tot organisatie van een gerechtelijke stage;

2° van de plaatsvervangende rechters die na de inwerkingtreding van de wet kandidaat zijn voor het ambt van vrederechter, rechter in een rechtbank van eerste aanleg, in een rechtbank van koophandel of in een arbeidsrechtbank.

Bijzondere opmerkingen over de ontworpen artikelen 427bis tot 427^{quater}

Art. 18

De inleidende volzin zou als volgt moeten worden geredigeerd:

« In deel II, Boek I, van het Gerechtelijk Wetboek wordt een titel VII ingevoegd, houdende de artikelen 287bis tot 287 ... en luidend als volgt:

« Titel VII. — Wervingscollege der magistraten, adviescomités en gerechtelijke stage. »

Er is een gebrek aan overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst van artikel 427bis, § 1, laatste zin.

stage prévue par l'article 427^{quater}, § 2, 8°, confirme cette interprétation. Le projet ne précise pas, lorsqu'après une prolongation du stage il n'y a pas de place vacante ou lorsque le « stagiaire » n'est pas candidat à l'une des places vacantes, s'il conserve son « droit de préférence » et pour combien de temps.

En conclusion, les trois dispositions en projet devraient être profondément revues à la lumière des observations qui viennent d'être faites.

Le Conseil d'Etat croit devoir souligner que l'attribution au candidat ayant accompli la stage judiciaire d'un droit de préférence pour la nomination est un des éléments essentiels de la réforme envisagée et que l'exercice de ce droit doit être très précisément aménagé.

IV. La dispense de l'examen d'aptitude professionnelle

Selon les articles 187, § 2, alinéa 3, 189, § 3, alinéa 3, 191, § 3, alinéa 3, 194, § 3, alinéa 3, 208, § 2, alinéa 2, c'est au jury de l'examen d'aptitude professionnelle constitué conformément à l'article 427bis, § 2, en projet, de décider si un candidat peut être dispensé de l'examen d'aptitude professionnelle en raison de sa grande valeur professionnelle.

Une telle disposition ne se concilie guère avec le but poursuivi qui est de rendre objectives les nominations dans la magistrature. Les préalables risquent de faire défaut, ce qui compliquera la tâche du jury s'il est admis que des candidats proviennent du secteur privé. Les éléments d'appréciation seront le plus souvent de nature subjective. Enfin, les risques de contradiction entre la décision du jury et l'avis du comité d'avis ne sont pas négligeables.

Il faut donc omettre cette disposition dans chacun des articles où elle figure. Toutefois, cette disposition pourrait être utilisée comme disposition transitoire pour régler la situation des magistrats dont la carrière a été entamée avant l'entrée en vigueur de la loi.

Le Gouvernement et le Parlement apprécieront s'il n'est pas nécessaire de prévoir des dispositions transitoires pour régler la situation:

1° de ceux qui, au moment de l'entrée en vigueur de la loi, seraient stagiaires au parquet, conformément à la loi du 8 avril 1971 organisant le stage judiciaire;

2° des juges suppléants qui, après l'entrée en vigueur de la loi, seraient candidats à la fonction de juge de paix, de juge au tribunal de première instance, au tribunal de commerce ou au tribunal du travail.

Observations particulières sur les articles 427bis à 427^{quater} en projet

Art. 18

La phrase liminaire devrait être rédigée comme suit:

« Dans la deuxième partie, Livre Ier, du Code judiciaire, il est inséré un titre VII comprenant les articles 287bis à 287 ... rédigé comme suit:

« Titre VII. — Du collège de recrutement des magistrats, des comités d'avis et du stage judiciaire. »

Il y a un défaut de concordance du texte français et du texte néerlandais de l'article 427bis, § 1er, dernière phrase.

Artikel 427bis. — § 2. De opsomming van de twee opdrachten van het college kan niet worden onderbroken door vijf ertussen geplaatste leden. Deze zouden een paragraaf 3 moeten vormen en paragraaf 3 wordt dan paragraaf 4.

Artikel 427ter. — § 1. Het begin van artikel 427ter, § 1, zou beter als volgt worden geredigeerd:

« *Artikel 427ter.* — § 1. Voor elke benoeming tot de ambten bedoeld in de artikelen 187, 188, 191, 192, 193, 194, 207, § 2, 208 en 209... »

Artikel 427ter. — § 2, eerste lid. Het zou beter zijn het eerste lid als volgt te redigeren: « Bovendien moet het Comité aan de Minister van Justitie een schriftelijk en gemotiveerd verslag bezorgen betreffende de uitsluiting van de overeenkomstig artikel 427quater benoemde gerechtelijke stagiairs die 18 maanden stage doorgemaakt hebben, wanneer die uitsluiting gemotiveerd is door hun ongeschiktheid en in het algemeen vóór het einde van de stage wanneer zij gemotiveerd is door kennelijk wangedrag of door herhaalde en ongewettigde afwezigheid, en voorstellen de betrokkenen uit te sluiten. »

Artikel 427ter. — § 2, tweede lid. Aan het einde van de Franse tekst van het tweede lid moet het woord « Conseil » met een kleine letter worden geschreven.

Artikel 427ter. — § 3, eerste lid. Het zou beter zijn de streepjes te vervangen door 1°, 2°, 3°, ...

De bepaling onder 1° zou beter als volgt worden geredigeerd:

« 1° de eerste voorzitter van het hof van beroep of, in voorkomend geval, de eerste voorzitter van het arbeidshof indien de benoeming betrekking heeft op een ambt in een arbeidsgerecht; »

In de bepaling onder 2° dienen de woorden « indien de benoeming betrekking heeft op een militair gerecht » te worden geschrapt.

Er is een gebrek aan overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst van paragraaf 3, eerste lid, 3°.

In de bepaling onder 4° zou het slot beter als volgt worden geredigeerd: « of, in voorkomend geval, de krijgsauditeur die bevoegd is wegens de plaats van de benoeming of het vervullen van de stage; »

In de bepaling onder 6° moet rekening houdend met de reeds gemaakte opmerkingen worden geschreven: « overeenkomstig paragraaf 2 en een aantal advocaten, ten getale van het aantal magistraten, die door de raad van de Orde worden aangewezen zodra hij in werking treedt ».

Artikel 427ter. — § 6. In de Franse tekst dient aan het slot van het eerste lid van paragraaf 6 te worden geschreven: « ...sont tenus au secret ».

Het tweede lid moet worden herzien om rekening te houden met de opmerking die over de adviescomités is gemaakt.

Artikel 427quater. — § 2. Het is niet gebruikelijk om de leden hoe dan ook te nummeren. De 1°, 2° ... moeten vervallen.

Zoals gebruikelijk is moeten de bepalingen in de indicatief presens worden geredigeerd. De opmerking geldt voor de Franse tekst van de volgende leden: het eerste en het tweede, het vijfde, het zesde, het zevende (5° in het ontwerp), het achtste (6° in het ontwerp), het negende (7° in het ontwerp) en het tiende (8° in het ontwerp).

In het derde lid (3° van het ontwerp) zou de redactie van de « opeenvolgende stadia » volledig moeten worden herzien met weglating van de streepjes.

Article 427bis. — § 2. L'énumération des deux missions du collège ne peut être interrompue par l'interposition de cinq alinéas. Ceux-ci devraient former un paragraphe 3, le paragraphe 3 devenant paragraphe 4.

Article 427ter. — § 1er. Le début de l'article l'article 427ter, § 1er, serait mieux rédigé comme suit:

« *Article 427ter.* — § 1er. Avant de procéder à toute nomination aux fonctions visées aux articles 187, 188, 191, 192, 193, 194, 207, § 2, 208 et 209... »

Article 427ter. — § 2, alinéa 1er. A la fin, mieux vaut écrire: « lorsqu'elle est motivée par leur inaptitude et, de manière générale avant la fin du stage, lorsqu'elle est motivée par l'inconduite notoire ou des absences répétées et injustifiées, et proposer d'écarter les intéressés ».

Article 427ter. — § 2, alinéa 2. A la fin de l'alinéa 2 du texte français, le mot « Conseil » doit être écrit avec une minuscule.

Article 427ter. — § 3, alinéa 1er. Mieux vaut remplacer les tirets par 1°, 2°, 3°, ...

Le 1° serait mieux rédigé comme suit:

« 1° du premier président de la cour d'appel ou, le cas échéant, du premier président de la cour du travail si la nomination a pour objet une fonction dans une juridiction du travail; »

Au 2°, il faut supprimer les termes « si la nomination relève d'une juridiction militaire ».

Il y a un défaut de concordance du texte français et du texte néerlandais du paragraphe 3, alinéa 1er, 3°.

Au 4°, la fin serait mieux rédigée comme suit: « ou, le cas échéant, de l'auditeur militaire compétent en raison du lieu de la nomination ou de l'accomplissement du stage; »

Au 6°, sous réserve de l'observation déjà faite, il y a lieu d'écrire: « ... conformément au paragraphe 2, d'un nombre d'avocats, égal à celui des magistrats, désignés par le conseil de l'ordre dès son entrée en fonction ».

Article 427ter. — § 6. A la fin du premier alinéa du paragraphe 6, il convient d'écrire dans le texte français « ... sont tenus au secret ».

Le deuxième alinéa doit être revu pour tenir compte de l'observation faite au sujet des comités d'avis.

Article 427quater. — § 2. Il n'est pas d'usage de faire procéder les alinéas d'une numérotation, quelle qu'elle soit. Les 1°, 2° ... doivent être omis.

L'usage recommande de rédiger les dispositions au présent de l'indicatif. La remarque vaut pour le texte français des alinéas 1er et 2, 5, 6, 7 (5° en projet), 8 (6° en projet), 9 (7° en projet) et 10 (8° en projet).

A l'alinéa 3 (3° du projet), la rédaction des « stades successifs » devrait être revue entièrement en supprimant les tirets.

In het vierde lid (4° van het ontwerp) dient het woord « hoge » voor « leiding van het Comité » te worden geschrapt.

In het zevende lid (5° van het ontwerp) dient te worden geschreven: « overeenkomstig de beginselen die de Koning vaststelt op voorstel van het college bedoeld in artikel 427bis ».

Artikel 427quater. — § 4. De nummering die voor sommige leden staat moet vervallen.

In punt 1°, dat het eerste lid wordt, schrijve men: « ... heeft niet de hoedanigheid van magistraat ».

In het tweede lid van de Franse tekst schrijve men: « ... heeft de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie ».

In het vierde lid dient te worden geschreven: « deze aanstellingen worden ter kennis gebracht van de voorzitter van de recht-bank ».

Bij de bepaling onder 2°, die het vijfde lid wordt, rijst de vraag of het niet wenselijk zou zijn dat de stagiair de beraadslagingen bijwoont om zich vertrouwd te maken met de voor de magistraat van het gerecht essentiële handeling die het tot stand brengen van een vonnis of een arrest is.

Artikel 427quater. — § 5. Er is een gebrek aan overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst van het derde lid.

Artikel 427quater. — § 6. Het zou beter zijn het slot van paragraaf 6 als volgt te redigeren: « kan de Minister van Justitie de stage schorsen ».

Art. 19

Het artikel strekt tot wijziging van artikel 287 van het Gerechtelijk Wetboek en zou dan ook artikel 18 van het ontwerp moeten zijn.

In de inleidende volzin dient te worden toegevoegd: « ... gewijzigd bij de wet van 29 november 1979 ».

Om de termijnen bepaald in het eerste lid en het derde lid met elkaar in overeenstemming te brengen dient in de twee gevallen een termijn van twee maanden te worden voorgeschreven.

Ter wille van de overeenstemming met de Nederlandse tekst dient in de Franse tekst van het tweede lid te worden geschreven: « avoir lieu quatre mois au plus tôt ... ».

In de Nederlandse tekst van hetzelfde lid schrijve men « op zijn vroegst » in plaats van « ten vroegste ».

In het derde lid moet nader worden bepaald of de termijn een niet-dwingende termijn of een ontvankelijkheidstermijn is.

Art. 20

Er dient te worden toegevoegd: « ... gewijzigd bij de wetten van 2 juli 1975 en 8 december 1977 ».

Vormopmerkingen over de Nederlandse tekst van het ontwerp

De Nederlandse tekst laat vaak te wensen over, vooral in bepaalde gedeelten, zoals de ontworpen artikelen 427bis tot 427quater. Bij wijze van voorbeeld worden hieronder, zonder dat aanspraak wordt gemaakt op volledigheid, een aantal opmerkingen gemaakt in verband met die artikelen.

A l'alinéa 4 (4° du projet), il y a lieu de supprimer le mot « haute » avant « direction du comité ».

A l'alinéa 7 (5° du projet), il y a lieu d'écrire: « en se conformant aux principes que le Roi fixe sur proposition du collège visé à l'article 427bis ».

Article 427quater. — § 4. Il s'impose de supprimer la numérotation figurant avant certains alinéas.

Au 1°, devenant alinéa 1er, on écrira « ... n'a pas la qualité de magistrat ».

A l'alinéa 2 du texte français, il faut écrire « ... a la qualité d'officier de police judiciaire ... ».

A l'alinéa 4, il y a lieu d'écrire: « ces commissionnements sont portés à la connaissance du président du tribunal ».

Au 2°, devenant l'alinéa 5, on peut se demander s'il ne serait pas souhaitable que le stagiaire assiste au délibéré afin qu'il puisse s'initier à ce qui constitue, pour le magistrat du siège, l'acte essentiel qu'est l'élaboration d'un jugement ou d'un arrêt.

Article 427quater. — § 5. Il y a un défaut de concordance du texte français et du texte néerlandais de l'alinéa 3.

Article 427quater. — § 6. La fin du paragraphe 6 serait mieux rédigé comme suit: « peut suspendre le stage ».

Art. 19

Il tend à modifier l'article 287 du Code judiciaire et devrait dès lors former l'article 18 du projet.

Dans la phrase liminaire, il convient d'ajouter: « ... modifié par la loi du 29 novembre 1979 ».

Il faut faire concorder le délai prévu à l'alinéa 1er avec celui de l'alinéa 3 et prévoir dans l'un et l'autre cas un délai de deux mois.

A l'alinéa 2, il faut écrire: « avoir lieu quatre mois au plus tôt ... », en assurant ainsi la concordance avec le texte néerlandais.

Dans le texte néerlandais du même alinéa, il faudrait tenir compte de la remarque qui a été faite dans la version néerlandaise du présent avis.

A l'alinéa 3, il faut préciser si le délai est un délai d'ordre ou un délai de recevabilité.

Art. 20

Il y a lieu d'ajouter: « ... modifiée par les lois des 2 juillet 1975 et 8 décembre 1977 ».

Observations de forme sur le texte néerlandais en projet

Il convient de rédiger le texte néerlandais des articles 427bis à 427quater (devenant 287bis à ...) en tenant compte des observations de forme faites dans la version néerlandaise du présent avis.

1. *Hoofdletters*

Het gebruik van de hoofdletters is ongelijk. Benamingen van ambten, enerzijds, en van rechtbanken, anderzijds, moeten met een kleine letter worden geschreven, bijvoorbeeld: procureur des Konings, arbeidsauditeur, auditeur-generaal, hof van beroep, arbeidshof, enz.

2. *Terminologie, correct taalgebruik en spelling*

— Artikel 427bis, § 2, 1°: er zou beter worden geschreven: « de examencommissies voor het examen inzake beroepsbekwaamheid ». Bovendien wordt in de bedoelde artikelen nu eens de term « jury » gebruikt, dan weer de term « examencommissie », terwijl de laatste term zou moeten worden gebruikt. Ten slotte is in de bepaling onder 1° sprake van « de proef inzake beroepsbekwaamheid voorzien in artikel 427quater », terwijl in dat artikel dan weer « vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid » staat.

— Zelfde artikel: het meervoud van « jury » is « jury's », niet « juris »; het meervoud van « programma » is « programma's ».

— Artikel 427bis, § 2, 2°: men is gehouden *tot*.

— Artikel 427bis, § 3: men schrijft « om de beurt » in plaats van « om beurtrol ». De laatste zin redigere men als volgt: « De werking van het college wordt bepaald bij een in Ministerraad overlegd besluit. » Deze opmerking geldt ook voor artikel 427quater, § 3, tweede lid.

— Artikel 427ter, § 3, derde streepje, dat 3° wordt: Het verdient aanbeveling deze bepaling en de ermee gelijklopende bepalingen als volgt te redigeren: « de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, van de arbeidsrechtbank, of van de rechtbank van koophandel naargelang van het geval, ofwel van het arrondissement waar de benoeming moet geschieden wanneer het comité een advies moet uitbrengen overeenkomstig paragraaf 1, ofwel van het arrondissement waar de stage doorgemaakt wordt wanneer het comité een verslag moet uitbrengen overeenkomstig paragraaf 2 ».

— Artikel 427quater, § 2, 2°: deze bepaling kan beter als volgt worden geredigeerd: « De stage wordt doorgemaakt in het arrondissement waar de gerechtelijk stagiair werd aangewezen, waarbij de keuze bij voorrang uitgaat naar de geslaagde kandidaten van het vergelijkend examen inzake beroepsbekwaamheid, volgens hun rangschikking. »

— Artikel 427quater, § 5, tweede lid: in plaats van « hij is gerechtigd op » kan beter worden geschreven « hij geniet ».

De kamer was samengesteld uit:

De heer J.-J. STRYCKMANS, kamervoorzitter;

De heren C.-L. CLOSSET en R. ANDERSEN, staatsraden;

De heren F. RIGAUX en E. DELPEREE, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw J. GIELISSEN, toegevoegd griffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer R. ANDERSEN.

Het verslag werd uitgebracht door de heer J. FORTPIED, eerste auditeur.

De Griffier,

J. GIELISSEN.

De Voorzitter,

J.-J. STRYCKMANS.

La chambre était composé de:

M. J.-J. STRYCKMANS, président de chambre;

MM. C.-L. CLOSSET et R. ANDERSEN, conseillers d'Etat;

MM. F. RIGAUX et E. DELPEREE, assesseurs de la section législation;

Mme J. GIELISSEN, greffier assumé.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. R. ANDERSEN.

Le rapport a été présenté par M. J. FORTPIED, auditeur.

Le Greffier,

J. GIELISSEN.

Le Président,

J.-J. STRYCKMANS.